

Technická univerzita v Liberci
PEDAGOGICKÁ FAKULTA

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

UNIVERZITNÍ KNIHOVNA
TECHNICKÉ UNIVERZITY V LIBERCI

3146059886

LIBEREC 2003

JAN MACHÁLEK

Technická univerzita v Liberci

PEDAGOGICKÁ FAKULTA

Katedra: Pedagogiky a psychologie

Obor : Sociální pedagog

Divácké násilí. Problematika sociálního původu fotbalových výtržníků a porušování společenských norem.

Spectator violence. Football rioters social origin problems and breaking social norms.

Autor : Jan Machálek

Adresa: Střelecký vrch 715, 463 31, Chrastava, okr. Liberec

Vedoucí práce : PhDr. Vladimír Píša

Konzultant ZP: mjr. Bc. Jaroslav Zima, npor. Bc. Karel Valter

Počet

Stran	Grafů	Tabulek	Pramenů	Příloh
76	19	19	36	6

Liberec dne 4. dubna 2003

TU v Liberci, FAKULTA PEDAGOGICKÁ

461 17 LIBEREC 1, Hálkova 6 Tel.: 048/535 2515 Fax: 048/535 2332

Katedra: Pedagogiky a psychologie

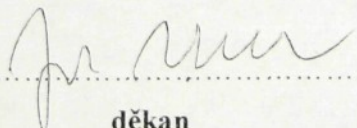
ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(pro bakalářský studijní program)

pro (kandidát) Jan Machálek
adresa: Střelecký vrch 715, 463 31 Chrastava, okr. Liberec
obor (kombinace): Sociální pedagog
Název BP: Divácké násilí. Problematika sociálního původu fotbalových výtržníků a porušování společenských norem.
Název BP v angličtině: Spectator violence. Football rioters social origin problems and breaking social norms.
Vedoucí práce: PhDr. Vladimír Piša
Konzultant: mjr. Bc. Jaroslav Zima
Termín odevzdání: 30. 04. 2003

Pozn. Podmínky pro zadání práce jsou k nahlédnutí na katedrách. Katedry rovněž formulují podrobnosti zadání. Zásady pro zpracování DP jsou k dispozici ve dvou verzích (stručné, resp. metodické pokyny) na katedrách a na Děkanátě Fakulty pedagogické TU v Liberci.

V Liberci dne 04. 01. 2002

.....
děkan

.....
vedoucí katedry

Převzal (kandidát): JIAN MACHÁLEK

Datum: 10. 1. 2002

Podpis: Jan Machálek

Cíl:

Cílem závěrečné bakalářské práce je zjištění hlavních příčin páchaní výtržností a násilností v souvislosti s fotbalovými zápasy. Vycházíme z rodinné anamnézy osob, které se výtržností a násilností na fotbalových stadionech, ale i mimo stadiony, dopouštějí. Analýzou získaných spisových a statistických materiálů se pokusíme zjistit průměrný věk osob, které byly trestně stíhány, nebo řešeny pro přestupek v souvislosti s fotbalovým zápasem. Pokusíme se zjistit, zda tento sociálně patologický jev má vzrůstající nebo klesající tendenci. V závěru budou zjištěné a získané informace vyhodnoceny v souvislosti s jejich možným využitím při prevenci, eliminaci a represi vůči výtržnostem a násilnostem při fotbalových zápasech. Předpokládaný vzorek studie – 50 respondentů.

Hypotézy:

- domníváme se, že osoby dopouštějící se výtržností a násilností v souvislosti s fotbalovými zápasy budou pocházet většinou z dysfunkčních rodin.
- domníváme se, že fotbaloví výtržníci se výtržností a násilností v souvislosti s fotbalovými zápasy dopouštějí ve skupině.
- domníváme se, že fotbaloví výtržníci se výtržností a násilností v souvislosti s fotbalovými zápasy dopouštějí pod vlivem alkoholu.
- domníváme se, že osoby dopouštějící se výtržností a násilností v souvislosti s fotbalovými zápasy budou většinou sympatizovat s hnutím skinheads.
- domníváme se, že průměrný věk fotbalových výtržníků, kteří byli v minulosti trestně stíháni, nebo řešeni pro přestupek v souvislosti s fotbalovými zápasy, bude do dvaceti let.

Metody:

Vlastní výzkum formou řízeného rozhovoru, pozorování a analýzy získaných spisových a statistických materiálů.

Literatura:

ADRECHT, H. *O násilí*. Praha: ISE, 1995.

ČÍRTKOVÁ, L. *Kriminální psychologie*. Praha: Eurounion, 1998.

Fakta o diváckém násilí a nevhodném chování při sportovních utkáních, zejména při fotbalových zápasech v České republice. Praha: Policejní prezidium ČR, 1999.

CHMELÍK, J. *Extremismus*. Praha: Ministerstvo vnitra ČR, 1997.

CHMELÍK, J. *Trestná činnost mládeže a páchaná na mládeži*. Praha: Ministerstvo vnitra ČR, 1998.

CHMELÍK, J. *Extremismus a jeho právní a sociologické aspekty*. Praha: Linde, 2001.

LE BON, G. *Psychologie davu*. Praha: KRA, 1997.

SPURNÝ, J. *Psychologie násilí*. Praha: Eurounion, 1996.

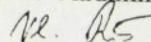
VÝROST, J. - SLAMĚNÍK, I. *Aplikovaná sociální psychologie I*. Praha: Portál, 1998.

VÝROST, J. - SLAMĚNÍK, I. *Aplikovaná sociální psychologie II*. Praha: Grada Publishing 2001.

Zpráva o problematice extremismu na území České republiky v roce 2000. Praha: Ministerstvo vnitra ČR, 2001.

Vedoucí práce:

PhDr. Vladimír Píša

Prohlášení o původnosti práce:

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracoval samostatně a že jsem uvedl veškerou použitou literaturu.

V Liberci dne: 4. dubna 2003

Autor : Jan Machálek

Podpis:

Prohlášení k využívání výsledků BP:

Byl jsem seznámen s tím, že na mou bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 o právu autorském zejména § 60 (školní dílo).

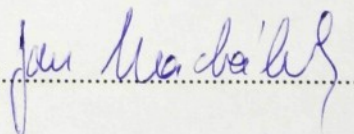
Beru na vědomí, že Technická univerzita v Liberci (TUL) má právo na uzavření licenční smlouvy o užití mé bakalářské práce a prohlašuji, že **souhlasím** s případným užitím mé bakalářské práce (prodej, zapůjčení, kopírování, apod.).

Jsem si vědom toho, že: užít své bakalářské práce či poskytnout licenci k jejímu využití mohu jen se souhlasem TUL, která má právo ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, vynaložených univerzitou na vytvoření díla (až do jejich skutečné výše). Bakalářská práce je majetkem školy, s bakalářskou prací nelze bez svolení školy disponovat.

Beru na vědomí, že po pěti letech si mohu bakalářskou práci vyžádat v Univerzitní knihovně Technické univerzity v Liberci, kde bude uložena.

Autor: Jan Machálek

Podpis:

Adresa: Střelecký vrch 715

Datum: 4. dubna 2003

463 31, Chrastava

Poděkování:

Děkuji vedoucímu závěrečné práce PhDr. Vladimíru Píšovi za odborné vedení při jejím zpracování. Dále děkuji konzultantům mjr. Bc. Jaroslavu Zimovi a npor. Bc. Karlu Valtrovi za cenné rady, za poskytnutou literaturu a další materiály. Závěrem děkuji své manželce a synovi za projevenou shovívavost a trpělivost po dobu celého mého studia.

Anotace:

Tato závěrečná práce se zabývá problematikou diváckého násilí v České republice a protiprávním jednáním v souvislosti s fotbalovými zápasy. Práce je rozdělena do tří částí. První část se zabývá teoretickými informacemi, které jsou o problematice diváckého násilí známy. Druhá část práce je věnována výzkumu, ve kterém je zkoumán vzorek respondentů z řad příslušníků hooligans fotbalového celku FC Slovan Liberec. Cílem výzkumu bylo zjistit rodinnou anamnézu těchto osob, příčiny jejich vstupu do řad hooligans, průměrný věk v době jejich prvního protiprávního jednání, příslušnost k hnutí skinheads a způsoby páchání trestné činnosti. Ve třetí části je provedeno celkové vyhodnocení získaných informací, v souvislosti s jejich možným využitím při prevenci a eliminaci diváckého násilí na území České republiky.

Summary:

My final thesis concerns the problems of spectator violence in the Czech Republic and also illegal actions and behaviour relating to football matches. The thesis consists of three parts. The first part contains known theoretical information about this sort of violence. The second part deals with research into a sample of respondents from the ranks of hooligans of the football club Slovan Liberec. The aim of the research is to find out these people's family history, reasons why they joined hooligans, the average age at the time they committed illegal actions for the first time, membership in skinhead movement and ways of committing criminal offences. I made an overall assessment of gained information in the third part. It is supposed to show how the information could be used to prevent and eliminate the spectator violence in the Czech Republic.

Resümee:

Diese Abschlußarbeit beschäftigt sich mit der Problematik der Zuschauergewalt in der Tschechischen Republik und der rechtswidrigen Handlung im Zusammenhang mit Fußballwettkämpfen. Die Arbeit ist in drei Teile geteilt. Der erste Teil beschäftigt sich mit theoretischen Informationen, die über die Problematik der Zuschauergewalt bekannt sind. Der zweite Teil der Arbeit ist der Forschung gewidmet, in der ein Muster von Respondenten aus Reihen von Zugehörigen Hooligans des Fußballklubs FC Slovan Liberec untersucht ist. Das Forschungsziel war die Familienanamnese dieser Personen festzustellen, Ursachen ihres Beitritts in Reihen von Hooligans, das Durchschnittsalter in der Zeit ihrer ersten rechtswidrigen Handlung, die Zugehörigkeit zur Bewegung Skinheads und Weisen von Straftätigkeitsverübung. Im dritten Teil ist die Gesamtauswertung von den gesammelten Informationen durchgeführt, im Zusammeng mit ihren möglichen Verwendungen bei der Prävention und Elimination der Zuschauergewalt auf dem Gebeit der Tschechischen Republik.

Obsah

Úvod.....	1
I. Teoretická část.....	2
1.1. Divácké násilí.....	2
1.1.1. Pojem divácké násilí.....	2
1.1.2. Stručný pohled do historie.....	2
1.2. Agresivní chování a skupinové násilí.....	4
1.2.1. Agresivní chování.....	4
1.2.2. Skupinové násilí.....	5
1.3. Fotbaloví fanoušci.....	7
1.3.1. Základní rozdělení fanoušků.....	7
1.3.2. Dělení fanoušků podle nebezpečnosti.....	7
1.3.3. Hooligans.....	8
1.3.4. Fanoušci a Internet.....	8
1.4. Stručný nástin incidentů způsobených fanoušky ve světě.....	11
1.5. Vývoj diváckého násilí v České republice.....	12
1.6. Vývoj diváckého násilí ve městě Liberec.....	15
1.6.1. Nástin incidentů spáchaných fanoušky ostatních klubů v Liberci.....	16
1.6.2. Nástin incidentů spáchaných fanoušky FC Slovan Liberec.....	17
1.7. Charakteristika porušování právních norem.....	18
1.7.1. Nejčastější trestné činy z hlediska trestního zákona.....	20
1.7.2. Nejčastější přestupky z hlediska přestupkového zákona.....	22
1.8. Současná opatření k eliminaci a prevenci diváckého násilí.....	24
1.8.1. Evropská úmluva k diváckému násilí a nevhodnému chování při sportovních utkáních, zvláště při fotbalových zápasech.....	24
1.8.2. Projekt ligové stadiony 2003.....	26
II. Praktická část.....	28
2.1. Vlastní výzkum.....	28
2.2. Stanovené hypotézy.....	29
2.3. Charakteristika zkoumaného vzorku.....	31
2.4. Metody použité při výzkumné studii.....	31
2.4.1. Rozhovor.....	32
2.4.2. Pozorování.....	33
2.4.3. Analýza spisových a statistických materiálů.....	33
2.5. Interpretace výsledků provedeného výzkumu.....	34
2.6. Vyhodnocení hypotéz.....	59
III. Závěrečná část.....	64
3.1. Celkové zhodnocení výzkumu.....	64
3.2. Přepokládané vývojové trendy diváckého násilí v České republice.....	69
3.3. Praktická opatření k eliminaci a prevenci diváckého násilí.....	70
3.3.1. Návrh praktických opatření k eliminaci a prevenci diváckého násilí.....	70
Výkladový slovníček.....	72
Seznam literatury.....	74
Seznam příloh.....	76
Přílohy	

Úvod

V současné době je každý začátek fotbalové sezóny obdobím pro vyhlášení nejvyššího stupně pohotovosti v bezpečnostních složkách, které zajišťují klidný průběh všech vyšších domácích fotbalových soutěží a mezistátních fotbalových utkání. Pohotovost je zapříčiněna částí fanoušků, kteří svým chováním na stadiónech a mimo stadióny porušují základní normy společenského chování i normy právní. Tito fanoušci jsou v České republice a v zahraničí všeobecně nazýváni hooligans nebo rowdies. V České republice jsou tito fanoušci dále nazýváni hools, tvrdé jádro vlajkonošů nebo radikální fanoušci. Chování této části fanoušků je doprovázeno i zpravodajstvím z fotbalových zápasů, které neinformuje pouze o sportovních výsledcích, ale stále častěji i o výtržnostech, které fotbalové zápasy doprovázely. Tento jev je všeobecně znám pod pojmem „divácké násilí“.

Vzhledem k tomu, že se od roku 1999 profesně zabýváme problematikou extremismu, jehož součástí je i divácké násilí, tedy protispolečenské projevy fanoušků při sportovních akcích, věnovali jsme se tomuto fenoménu i v závěrečné práci. V Liberci je tento jev v současné době velmi aktuální v souvislosti s úspěšnou účastí fotbalového celku FC Slovan Liberec v 1. Gambrinus lize a v Poháru UEFA.

Pokusili jsme se o vyhodnocení všech dostupných informací o diváckém násilí a osobách, které se protispolečenského jednání v souvislosti se sportovními akcemi dopouštějí. V závěrečné práci jsme se zaměřili na fotbalová utkání, protože tento sociálně patologický jev se v České republice a ve světě projevuje především v souvislosti s fotbalem. V práci jsme využili našich praktických zkušeností a získaných poznatků, jak z prostředí České republiky, tak i ze zahraničí. Provedli jsme vlastní výzkumnou studii se zaměřením na zjištění příčin vstupu fanoušků do řad hooligans a na důvody jejich protispolečenského jednání. Výzkum jsme provedli se vzorkem 50 respondentů ve věku od 16 do 24 let. Jednalo se o osoby z okresu Liberec a Jablonec nad Nisou, které se aktivně projevují jako hooligans fotbalového klubu FC Slovan Liberec.

Naše závěrečná práce by měla posloužit k objektivnímu a nezájatému názoru na hooligans a divácké násilí v souvislosti s nebezpečností uvedeného jevu pro společnost. Práce by měla dále posloužit k nalezení možnosti prevence v sociálním vývoji jedinců, s jejíž pomocí by se daly eliminovat protispolečenské projevy hooligans.

I. Teoretická část

1. 1. Divácké násilí

1.1.1. Pojem divácké násilí

Pojem divácké násilí lze stručně definovat jako „hromadné agresivní chování uplatňované v souvislosti se sportovní akcí, jehož důsledkem je fyzická nebo majetková újma nebo narušení veřejného pořádku“. ^(9:7)

Divácké násilí je někdy považováno i za určitý projev extremismu – „tzv. fotbalový hooliganismus, který je založen na vzájemném fyzickém napadání zneprátelených skupin fanoušků jednotlivých klubů a páchání výtržností před, v průběhu a po sportovních utkáních“. ^(30:29)

Jako projev extremismu může být divácké násilí považováno proto, že v chování fanoušků lze spatřovat extrémistické projevy, neboť „extremismus je v obecném pojetí definován jako výrazné odchylení se od obecně uznávaných a v aktuální době přijímaných norem. V rovině sociologické lze extremismus vymezit jako souhrn určitých sociálně patologických jevů, vytvářených více či méně organizovanými skupinami osob a příznivci těchto skupin, s dominujícím odmítáním základních hodnot, norem a způsobů chování platných v aktuální společnosti“. ^(9:7)

1.1.2. Stručný pohled od historie

„Dosud nejtragičtější událost v dějinách toho, čemu můžeme říkat diváctví, se odehrála už velmi dávno. Bylo to roku 532 v Konstantinopoli v Byzantské říši. Při diváckém střetu během závodu vozatajů zahynulo na třicet tisíc lidí. Základní spor mezi fanoušky se tehdy přelil do města a došlo k politicky motivovanému povstání. Z toho je zřejmé, že fenomén diváckého násilí není nový“. ⁽¹¹⁾

„Celou historií sportovní podívané, nebo i podívané jako takové, se prolínají dvě základní tendence. První tendencí, zcela přirozenou, je snaha přilákat do ochozů co nejvíce diváků. Druhá tendence má za cíl zabránit tomu, aby emoce, které jsou s děním na sportovišti spojené,

nepřerostly do nezvládatelných projevů diváků, do násilí a agresivity v průběhu a po skončení různých sportovních soutěží“.⁽¹¹⁾

„Tento problém je starý tisíce let a v podstatě vždycky se u něj opakovala období, kdy převažovalo klidné, spořádané prožívání sportovní podívané, nebo naopak, převažovalo prožívání sportu spíš bouřlivé, neurovnané“.⁽¹¹⁾

V současné době se také zdá, že frekvence negativních projevů při sportovních akcích se zvyšuje. Vysvětlení však může být i v tom, že četnost příležitostí k agresivním reakcím diváků je v současnosti daleko větší. Dříve byly velké sportovní slavnosti jednou dvakrát za rok. V dnešní době se rozsáhlé sportovní podniky uskutečňují každý týden po celém světě. Enormní množství takových událostí dává příležitost právě těm, kteří chtějí své sklony k agresivnímu chování projevit.^(volně podle 11)

Skutečnost, že divácké násilí je historicky velmi starý jev a že se ho dodnes nepodařilo potlačit, také svědčí o tom, že se tento problém nedá vyřešit izolovaně, jenom v oblasti fotbalu, hokeje nebo u jiného sportovního odvětví. Obdobné jevy se vyskytují třeba na rockových koncertech i jinde. Vlastně všude tam, kde se sejde více lidí pohromadě a kde se mohou uplatnit principy davového chování.^(volně podle 11)

Veřejností je však divácké násilí vnímáno především v souvislosti s fotbalem. Je to sport, který je dostupný širokým masám obyvatelstva všech sociálních vrstev. Fotbal vznikl v 19. století v Anglii, postupně se rozšířil do všech částí světa a dnes je to jeden z nejpopulárnějších sportů. Tak jako je Anglie kolébkou fotbalu, tak je i kolébkou současných fotbalových chuligánů a výtržníků. Angličtí rowdies jsou nejznámější a nejobávanější na světě.

„Dnes se nebezpečí proti předcházejícím letům zvyšuje, mimo jiné i tím, že na stadióny přicházejí lidé, kteří jsou předem jasně *naprogramováni* způsobit výtržnost jen pro vlastní potěšení“.⁽¹¹⁾ Svou přehnanou agresivitou a neurvalými slovními výroky často vyprovokují k obdobným reakcím i okolní části publika.

Negativní projevy jsou novým fenoménem určité zábavy, potěšení nebo programu určitých lidí. Před léty se střetávali sportovní příznivci mezi sebou individuálně. V současnosti, od poloviny osmdesátých let, se stávají pravidlem střety velkých diváckých skupin. Dalším povážlivým charakteristickým rysem je zvyšující se brutalita konfliktů.^(volně podle 11)

1.2. Agresivní chování a skupinové násilí

V současné době jsou v chování radikálních fotbalových fanoušků patrné stupňující se projevy agresivního chování. Agresivní chování se projevuje jak verbálními útoky, tak stále častěji i útoky fyzickými. Vzhledem k tomu, že některé skupiny hooligans jsou velmi dobře organizované, je možné také hovořit o určité formě organizovaného skupinového násilí.

1.2.1. Agresivní chování

Agresivní chování lze definovat jako „porušení sociálních norem, omezující práva a narušujících integritu živých bytostí i neživých objektů. Jde o symbolické nebo reálné omezování, poškozování a ničení. Agresivitu lze chápat jako sklon k takovému chování. Agrese označuje aktuální projev takového chování. Agresivní chování je obvykle prostředkem, jak dosáhnout uspokojení, kterému stojí v cestě překážky“.^(16 : 266)

„Agresivita není jen záležitostí individua nebo malých sociálních skupin, na jejím rozvoji se spolupodílí i společenské klima. Významnou roli zde hraje sociokulturní vzorec, pro danou společnost reprezentativní, který je normou a modelem pro všechny členy společnosti. Odráží se v něm jak předchozí historie skupiny, tak aktuální vlivy, které podporují určité varianty chování“.^(16 : 267)

„Agresivní chování je velmi pestré, od slovního „nevinného“ špičkování, přes nadávky a výhrůžky, agresí proti předmětům, až po fyzické násilí vůči osobám. Může se jednat o *agresi otevřenou, přímou* (tj. proti člověku, vůči kterému agresor něco má), *nepřímou* (proti hodnotám významným pro jedince), *přesunutou* (vybití si vzteku na „náhradním“ objektu), popřípadě *imitativní* (šikanování nováčků jako nápodoba chování svých předchůdců) nebo *invertovanou agresi* (autoagrese, jejíž extrémní formou je sebevražda)“.^(15:18)

„Tendenci člověka jednat agresivně zvyšuje:

- pocit bezmoci, nemožnosti alternativních voleb,
- „provokující“ verbální i neverbální projevy (výsměch, urážky, postoje, gesta),
- existence znaků či scén prezentujících násilí,
- úspěch, který tímto jednáním dosáhl, event. schvalování agresivního jednání okolím,
- pocit sounáležitosti s agresivním davem,

- situace konfrontační, soupeřivé, s prvky násilí,
- intoxikace alkoholem, drogami, léky“ (15 : 19)

„Agrese je zabudována do celého způsobu našeho života. Slabost pro surové jednání, které nás vzrušuje, je jedním ze základních lidských instinktů. Někteří autoři považují agresi za hnací sílu veškerého lidského konání, za vůli k moci, za podstatnou složku úsilí o individualizaci jedince“ (15 : 17)

„U živočichů vede agresivní chování k útoku na členy vlastního druhu nebo jiného, nejčastěji při získávání potravy, obraně teritoria, získání sex. partnera či vlastní obraně“ (5 : 211)

1.2.2. Skupinové násilí

„Příslušnost ke skupině poskytuje jedinci skupinovou identitu, jež na jedné straně podporuje jeho sebevědomí a sebejistotu, a na druhé straně redukuje některé složky individuality: mění jeho uvažování, citové prožívání apod. (přinejmenším v době, kdy je aktivní v rámci skupiny). Ve skupině jedinec získává pocit větší moci a není nucen k individuální zodpovědnosti. Nemusí se spoléhat jen na sebe, a tak se zbaví úzkosti ze samostatného rozhodování. Je dost situací, kdy mnozí lidé volí raději egalitářství skupiny, které je chrání a vzdají se dobrovolně svobody vlastního rozhodování a konání. Dokonce i tehdy, když cíl ani prostředky dané skupiny nejsou zcela ve shodě s platnými sociálními normami“ (16 : 268)

„Skupina, případně dav, má svou sílu, která je dána množstvím. Chrání jednotlivce jeho anonymizací (v davu jsou jedinci nerozlišitelní, předpokládaná individuální variabilita je bagatelizována a potlačována). Člověk zde sice ztrácí svou jedinečnost, ale získává volnost pro jednání, které by pro něj bylo za jiných okolností nepřijatelné. Jeho agresivita vůči odlišným jedincům nebývá na této úrovni chápána jako porušení norem. Pocity viny jsou eliminovány představou, že jde o nepřítele, jehož utrpení patří do jiné kategorie. „Oni jsou něco jiného než „my“, a proto je zcela logické, že pro „naše“ činy platí odlišné měřítko. V této souvislosti se může transformovat celý systém norem. Hodnoty skupiny převládnu nad obecnými hodnotami a jsou postupně prosazovány všemi prostředky, důležitý je pouze cíl a to prezentovaný pozitivně“ (16 : 268)

„Skupinové násilí představuje společnou násilnou aktivitu dvou a více jedinců vůči jejich okolí. Násilí může být cílem nebo prostředkem skupinových aktivit. Může být produktem

skupinové ideologie, skupinových potřeb a cílů (rowdies, skinheads), nebo prostředkem k dosažení cílů vlastních či cizích“.^(15:124)

„Násilí skupiny se projevuje jako agresivní či manipulativní jednání směřující k prosazení skupinových zájmů a cílů vůči cizím osobám či skupinám (mimo skupinu) i vůči vlastním členům (intraskupinové násilí jako sankce za porušení skupinových norem)“.^(15:124)

„Skupinové násilí představuje vyšší stupeň násilí. Je více než pouhý „součet“ násilných aktivit jednotlivých členů skupiny. Intenzitu skupinového násilí zvyšuje: existence vztahů součinnosti a spolupráce mezi členy skupiny, dělba práce a existence mechanismů příznačných pro skupinové dění“.^(15:124)

„I přes jistou, okolím často vnímanou homogennost násilného jednání skupiny jako celku, bývá míra aktivit i motivovanost jednotlivých aktérů v té které fázi skupinové interakce, různá. Míra aktivity člena skupiny je podmíněna zejména *charakterem vykonávané činnosti, sociálními vztahy* existujícími mezi realizátory této činnosti, *způsobem komunikace* ve skupině, *mírou ztotožnění se* člena se skupinovými cíli, stupněm *internalizace skupinových norem* členem skupiny, *rolí*, kterou ve skupině a v konkrétní situaci plní a v neposlední řadě *aktuální motivovaností* člena skupiny k začlenění se do násilné skupinové interakce“.^(15:125)

„Za základní psychologické příčiny skupinového násilí lze považovat:

- potřebu skupiny, popř. jejího vůdce, prezentovat svoji sílu, moc, s cílem zastrašit, ublížit, pomstít se,
- potřebu bezpečí, obranu zájmů skupiny jako celku, popř. jejích členů,
- pozitivní zkušenost s tímto způsobem jednání při dosahování skupinových cílů, zájmů, prosazování skupinových potřeb,
- snahu vedení skupiny (členů) o řešení intraskupinových konfliktů,
- snahu realizovat skupinové cíle“.^(15:126)

„Obranná strategie proti skupinovému násilí spočívá v aktivitách, směřujících k podstatnému omezení vlivu skupinových fenoménů na účastníky násilné skupinové interakce. V praxi to znamená předcházet a zamezovat dostupnými prostředky vzniku a rozvíjení mechanismů hromadného chování, narušit organizaci, dělbu práce ve skupině, zbavit aktéry násilné interakce jejich anonymity“.^(15:127)

1.3. Fotbaloví fanoušci

1.3.1. Základní rozdělení fanoušků

Všichni fotbaloví fanoušci, kteří sledují utkání na stadiónech, se však výtržností nedopouštějí. Hrubými výstřelky se prezentuje pouze určitá část fanoušků, která se zpravidla na stadiónech schází ve vyhrazeném sektoru pro vlajkonoše, všeobecně nazývaném „kotel“. I zde se výtržností dopouští pouze určitá část, která využívá anonymity a verbální podpory davu. Tito fanoušci jsou všeobecně nazýváni hooligans a s ostatními fanoušky tvoří homogenní skupinu.

Fotbalové fanoušky lze tedy rozdělit zhruba do čtyř základních podskupin:

- „*Novicové*“ – mladí fotbaloví fanoušci ve stáří asi mezi 12. a 16. rokem života, kteří jsou kamarády pomalu vtahováni do světa kolem fotbalu.
- *Kuttenträger* (ti, kteří nosí kutnu – dres) – zarytí fanoušci, ztotožňující se se svým fotbalovým klubem, za který jsou ochotni *položít život*.
- *Veteráni* – fanoušci zhruba kolem 25 let, kteří se pozvolna s přibývajícím věkem mění v *normální* fotbalové diváky.
- *Hooligans* – podle odhadu některých autorů tvoří necelých 5 % fotbalových fanoušků. Pro tuto skupinu je typické násilí, touha vyvolat srážku s protivníkem za každou cenu“. ⁽¹⁾

1.3.2. Dělení fanoušků podle nebezpečnosti

To, že divácké násilí je celosvětovým problémem, dokazuje další uvedené rozdělení rizikovosti a nebezpečnosti fanoušků, které je užíváno při mezinárodní spolupráci organizacemi FIFA, UEFA a policejními složkami téměř na celém světě. Každý fotbalový delegát FIFA nebo UEFA a policista zabývající se problematikou diváckého násilí pozná, jací fanoušci se pod jednotlivými kategoriemi skrývají.

Jedná se o tři kategorie nebezpečnosti fanoušků:

- „*Kategorie A*: nepředpokládají se potíže – poklidní, bezkonfliktní
- *Kategorie B*: mírná možnost potíží – mírně riziková, určitá možnost konfrontace nebo

výtržností, zejména ve vztahu k alkoholu

- **Kategorie C:** možné riziko potíží – výtržníci vyhledávající násilí nebo organizátoři násilí“. ⁽²⁷⁾

1.3.3. Hooligans

Na fotbalové fanoušky, kteří se sdružují v tzv. kotli, však nemůžeme pohlížet jako na jednu ucelenou a společnou skupinu. Je nutné rozlišovat mezi tzv. fans a hooligans. Fans jsou hluční křiklouni, ale žádné střety s fanoušky soupeře nevyhledávají. Opravdovými výtržníky jsou jedině hooligans. Jejich řady tvoří podle dlouhodobých statistik mnoho skinheadů a členů dalších extrémistických skupin. Fotbal je pro ně vlastně jen záminkou k vyvolávání násilností a rvaček. Jezdí na hřiště soupeřů, aby se poprali s domácími hooligans. Chodí na domácí utkání, aby ukázali, že jsou ve svém městě pány. Domlouvají si vzájemné střety, nejčastěji mimo stadióny, kde není tolik policistů jako na stadiónech. V poslední době však brutalita těchto hooligans stále narůstá. Dříve byl tradiční a tolerovanou zbraní pouze kožený opasek. V dnešní době není výjimkou, že u zadržených výtržníků jsou zajištěny baseballové hole, dřevěné násady, boxery, nunchaky, kovové řetězy, ale i nože. Přímo na stadiónech používají různé pyrotechnické předměty: dýmovnice, dělbuchy, bengálské ohně apod. Vhazováním těchto předmětů na hrací plochu došlo v minulosti i ke zranění hráčů, popřípadě přerušování utkání. Hooligans velmi často používají maskování obličeje pomocí kukel nebo klubových šál přetažených přes obličej, aby ztížili identifikaci příslušníkům policie. Při cestách na utkání se velmi často dopouštějí poškozování zařízení vlaků, autobusů a restaurací. Byly zaznamenány i případy rabování na benzínových čerpacích stanicích, odkud si hooligans bez placení odnesli především alkoholické nápoje.

1.3.4. Hooligans a Internet

V dnešní moderní době má téměř každá ustálená skupina hooligans své internetové stránky. Na těchto stránkách se skupiny hooligans prezentují. Hodnotí zde jednotlivá domácí utkání a „výjezdy“ na utkání na hřiště soupeřů. Prezentují své fotografie pořízené v souvislosti s fotbalovými zápasy. Zájem hooligans o samotný fotbal je však na těchto stránkách až druhořadý. Především se zde můžeme dočíst o průběhu cestování na utkání, o počtu restaurací,

keré cestou na utkání navštívili, o střetu s fanoušky soupeřícího klubu, popřípadě s policií. Informace o utkání se nezaměřují na úroveň hry fotbalistů, na střelce gólů, ale jsou zaměřeny na negativní skutečnosti v sektoru vlajkonosů, na množství konfet, které byly vhozeny na hrací plochu, na počet odpálených dýmovnic, dělbuchů a petard. Zabývají se vyvedením fanoušků ze sektoru, zákrokem policie, popřípadě zatčením hooligans, střetem s fanoušky druhého klubu a dalšími vyhraněnými nesportovními jevy. Vše je doplněno fotografiemi, které jsou zaměřeny na dění v hledišti. Nejatraktivnější jsou fotografie, na kterých je zachycen sektor vlajkonosů zahalený oblakem dýmu dýmovnic nebo zákrok policie. Na internetových stránkách se dále dozvíme o uzavírání příměří mezi jednotlivými skupinami, o vytváření koalic nebo také o vyhlášení nepřátelství a domluvách vzájemných střetů v průběhu utkání svých klubů. Své internetové stránky mají rovněž skupiny fotbalového klubu FC Slovan Liberec: Ultras Slovan Liberec, D.B.S. a Ostříží hlídka Slovan.

Jako jeden z mnoha příkladů internetových stránek fotbalových fanoušků uvádíme doslovný přepis popisu výjezdu, z internetových stránek skupiny D.B.S, pod adresou <http://dbs.wz.cz/sezona01.html>:

„Popis výjezdů a zápasů

FC Brno 1913 – FC Slovan Liberec

18.11.2001

Poslední výjezd roku. Sraz v 10 hod. nás se z původního počtu 35 kusů schází pouze 27, Ultrasu zhruba stejně. Jedeme komfortním busem, z dolní části děláme solidní nálevnu. Hrajeme karty, držáky na pití jsou neocenitelné, sledujeme video z předešlého výjezdu do Ostravy a Mumii. Na první čerpačce se hromadně nakupuje, ceny jsou zřejmě výhodné, protože každý má plné kapsy, asi předvánoční slevy. Cesta ubíhá relativně v pohodě, řidič je mírně nevrlý. Jelikož máme značný časový náskok oproti výkopu, tak stavíme ve vesnici Velká Bíteš. Mají tu celkem hodně hospod, ale pro takový počet lidí nemají místo skoro nikde. Našli jsme ale jednu putiku a zabrali ji na hodinu a půl jen pro sebe. Chlastáme, hrajeme šipky a kulečnick. Ještě teď nechápu, že se to tágo nezlomilo, aspoň smíchy, protože při sledování hry se lámeme smíchy všichni. Blíží se začátek utkání a my se blížíme ke stadionu. Zde probíhají (zřejmě) nezbytné kontroly, po nich si několik lidí odvádí PČR za vnášení pyro na stadion!?! Celkově je nás v sektoru 52, rozvšujeme vlajky.

Úvod utkání vhadzujeme množství konfet (zhruba 40), mraky papírků a odpalujeme petardy a malinkaté dýmovníčky. Poté na nás opět nabíhají policisté a berou další lidi za to, že používají pyro, je to něco neuvěřitelného. V sektoru domácích hoří skoro vše a nic se neděje a u nás troška petard a hned takové dusno. Náladu nám zvedá branka na 0:1. Stále jsou odpalovány malé dýmovníčky a petardy, o to se stará jedna ze tří dívek, které přijely s náma. Poprvé, když ji PČR vyvedla zjistili, že nemají žádnou ženskou, která by jí šacovala a tak ji pustili, po poločase si už zajistili policistku a odvedli si ji podruhé, půl hodky po utkání už byla zase s náma, cestou z polic. stanice ji ještě obrali o čapku Slovanu brňáci. (Takže po ataku dvou našich na pět teplíckých holek, vytopení dámských hajzliků v Ostravě, další body pro dívky Slovanu.) O přestávce chtějí sbalit další dívku za to, že lezla po tyči od lampy. Utkání se vyvíjí pro nás nadmíru příznivě. Domáci předvádí pouze skvělou pyroshow (množství fontán a ohňů), fakt paráda. Policejní manévry v našem sektoru pokračují, už nás obkličili ze tří stran, pod nás se asi bojí stoupnout. Sebrali borce za to že má zahalenou tvář šálou. To že mu třeba byla zima je nezajímá. Jak tak stojí v řadě vedle nás tak se najednou ozve: „ten debil s číslem 145 na helmě...“, ale otáčí se helma číslo 263?!?! Aspoň čísla by se mohly naučit. Z konfet je celkem pěkná hromádka papíru, ale ani jeden z podavačů míčů se nenechal uplatit ať to zapálí, škoda. Ke konci utkání to je už 3:0 a tak jsme spokojeni nad míru vrchovatou. Tak nastupujeme do busu, a čekáme na dva co jsou na fízlařně. Ultras jedoucí druhým busem budou muset čekat dokud nedorazí náhradní řidič! Protože toho s kterým přijeli zabásla policie za podnapilý stav! A tak policie vlastním busem odváží Ultras do hospody, co se dělo poté netuším. My po půlhodince čekání vyrážíme. V buse vládne pohoda sledujeme na videu utkání Slovan – Vigo (někteří snad už podesáté) a potom Gladiátora (někteří údajně Kladiátora, či co?) Do Liberce dojíždíme vcelku brzo a tak se ještě stavujeme na pivko. Opět fajn výjezd. Jen tak dál“. ⁽³²⁾ - jazykově neupraveno.

Z předcházejícího doslovného přepisu popisu výjezdu je patrné, že jsou zde zmiňovány především okolnosti týkající se používání pyrotechnických předmětů, požití alkoholu a práce policie. Celkový průběh fotbalového utkání je vylíčen velmi stroze. Objevuje se pouze informace o vstřelení první branky a celkový výsledek.

Dalším příkladem mohou být internetové stránky pod adresou <http://www.hooligans.cz> nebo <http://crimeboys.sw.cz>.

Na těchto internetových stránkách v rubrice „novinky“ se můžeme dočíst o aktuálních informacích z fotbalových zápasů téměř z celého světa. Zcela ojediněle se však dočteme o

sportovním výsledku utkání. Dozvíme se ale určitě o výtržnostech a potyčkách mezi hooligans, o počtu zraněných fanoušků, o počtu zatčených výtržníků, o škodách na majetku a zařízení.

1.4. Stručný nástin incidentů způsobených fanoušky ve světě

24. 5. 1964, Estadio Nacional, Lima, Peru, zápas kvalifikace na OH Peru – Argentina, 45 000 diváků:

Rozsáhlé nepokoje vyvolalo neuznání gólu, který dosáhlo mužstvo Peru pouhé dvě minuty před koncem utkání. Ten by totiž znamenal vyrovnání a tím i postup Peruánců na OH do Tokia. Dvojice peruánských fandů vběhla na hřiště a napadla rozhodčího Patose. Vzápětí je v invazi na hrací plochu následovali stovky dalších. Čtyřicet přítomných policistů pochopitelně nemohlo situaci zvládnout a použitý slzný plyn proti rozvášněnému davu způsobil ještě větší zmatek. Tisíce fanoušků se najednou snažilo opustit tribuny, ale narazilo na zamčené brány. Nakonec se jim podařilo prolomit oplocení, ale i tak byly stovky lidí ušlapány a umačkány. Nepokoje se přenesly i mimo stadión. Tři okolní domy lehly popelem a rozvášněný dav pokračoval v ničivé cestě městem. Při této historicky druhé nejhorší fotbalové katastrofě přišlo o život 318 fanoušků a přes 500 jich bylo zraněno. *(volně podle 10:17)*

17. 09. 1971, Turecko, zápas 2. turecké ligy, Kayserispor – Siwas:

Krvavá rvačka (pistole, nože, láhve) vypukla mezi fanoušky kvůli neuznanému gólu. Došlo ke zhroucení terasy a mnoho lidí bylo ušlapáno při útěku ze stadionu. Celkem zahynulo 44 lidí a 600 diváků se zranilo. *(volně podle 10:17)*

29. 05. 1985, Heysel stadión, Brusel, Belgie, finále PMEZ, Juventus FC–Liverpool FC:

Útok liverpoolských fandů hodinu před výkopem zápasu způsobil v turínském sektoru ohromnou paniku. Ve zmateném úprku bylo mnoho fanoušků ušlapáno. Další našli smrt pod troskami zřícené zdi, někteří byli ubodáni. Celkem zahynulo 39 diváků, z toho 31 Italů, dalších 437 bylo zraněno. Krvavému incidentu předcházely provokace především ze strany turínských příznivců. Doprovázela ho však neuvěřitelná nedbalost ze strany pořadatelů. Oba sektory diváků odděloval pouze drátěný plot (snadná překážka). Fandové měli k dispozici zbraně (nože, žerdě, řetězy, láhve) a celý stadión byl v chatrném stavu (daly se ulomit kusy betonu). Přítomno bylo

pouze padesát policistů. Po tragédii následovalo vyloučení anglických klubů z evropských pohárů na pět let (Liverpool na šest). *(volně podle 10:18)*

21. 06. 1998, Francie, Lens, Mistrovství světa, Německo – Jugoslávie:

Při hromadných nepokojích vyvolaných v ulicích města byl před utkáním těžce zraněn policista Daniel Nivel. Zranění policisty má do současné doby následky. Výprava německé reprezentace navrhla, že odstoupí ze šampionátu, protože jejich příznivci se dopustili nejhoršího řádění. Fanoušek, který se útoku na policistu dopustil, byl ve své zemi odsouzen za pokus vraždy. *(volně podle 22 : 56-57)*

1.5. Vývoj diváckého násilí v České republice

Tak, jak se divácké násilí projevuje na celém světě, tak i v České republice má tento fenomén svou historii a vývoj.

Například: Již v roce 1920 je v novinách České slovo zpráva o utkání mezi Meteorem Vinohrady a FK Nusle, kde se popisuje, jak po špatném rozhodnutí rozhodčího fanoušci z Nuslí vtrhli na hrací plochu, začali atakovat hráče soupeře a v rukou přitom měli dokonce hole a nože. Pokračovalo to honičkou s vinohradskými příznivci a několik lidí – na obou stranách – utrpělo těžká zranění. *(volně podle 11)*

„V osmdesátých letech rowdies zavinili v Plzni smrt starší ženy, která byla doslova smetena řádící bandou na schodech plzeňského hlavního nádraží. V Praze v dnes již neexistující restauraci Na Špejcharu, nedaleko od stadiónu Sparty na Letné, byl zase pobodán fanoušek Baníku Ostrava, který zraněním podlehl“. *(3 : 69)*

„Před rokem 1989 na sebe nejvýrazněji upozornili hooligans v červnu 1985. Tehdy nechvalně známí fanoušci fotbalového klubu Sparta Praha při cestě rychlíkem na fotbalové utkání do Bánské Bystrice zdemolovali vlak a způsobili škodu přes půl milionu korun“. *(30 : 30)*

„V dalších letech vznikly více či méně organizované skupiny fans při největších fotbalových klubech (Sparta Praha, Baník Ostrava a Slovan Bratislava). Po rozdělení Československé republiky a vzniku samostatné České ligy se situace na fotbalových stadiónech dočasně uklidnila“. *(30 : 30)*

Pravděpodobně nejznámějším případem po vzniku samostatné České ligy byl případ z jara roku 1999. Rowdies Baníku Ostrava tehdy těžce zranili mladou ženu, která cestovala

rychlíkem. Házeli na projíždějící vlak kameny v domnění, že ve vagónu, který se stal terčem jejich útoku, jedou na fotbal příznivci Sigmy Olomouc. ^(volně podle 3: 69)

Na jaře roku 2002 došlo v České republice k nevídané události. Fanoušci Sparty Praha neunesli porážku svého mužstva v Jablonci nad Nisou. Při návratu hráčů z utkání zablokovalo několik spartánských fanoušků svými vozidly dálnici do Prahy a znemožnili pokračování v jízdě autobusu s hráči. Potom zaútočili na autobus házením různých předmětů. Výsledkem bylo poškození autobusu ve výši 110.000,- korun. Ke zranění hráčů naštěstí nedošlo. Osobně jsme se podíleli na vyšetřování případu.

„V minulosti byli fanoušci jednoho fotbalového klubu poměrně nesourodou skupinou lidí, kteří se sešli na fotbalových zápasech svého týmu. V současné době však existují konkrétní, méně početné skupiny velmi dobře organizovaných fans – gangy“.^(30:30) Někde je i několik skupin při jednom fotbalovém klubu.

„Nejradikálnější skupiny fanoušků se o samotný průběh fotbalového utkání příliš nezajímají. Jejich *ideologií* je kult násilí spočívající ve vyvolávání výtržností a fyzických střetů, ve kterých se ocitnou často i nevinní lidé“.^(30:30) Nebezpečí spočívá v poměrně snadném nasměrování agresivních hooligans bezohledně proti komukoli.

„Hrubé a nevybíravé slovní urážky hráčů soupeře a rozhodčích, mnohdy balancují na hranici zákona. Jsou ale na našich stadiónech téměř běžným jevem. Stejně časté jsou rovněž bitky specializovaných a dobře organizovaných skupin hooligans v hledištích i mimo ně. Nejsmutněji proslulí jsou tito *fandové* Sparty, Ostravy, Brna a Slavie.“^(3:70) V podobných projevech se jim však snaží vyrovnat i rowdies ostatních klubů.

Pro ucelení představy o diváckém násilí v České republice uvádíme chronologicky seřazený stručný přehled nejznámějších případů, ke kterým došlo od roku 1985 do roku 2002. Některé uváděné případy byly popsány výše.

„Červen 1985:

- „památná“ jízda spartánských mladíků vlakem do Bánské Bystrice. Podle této skutečné události byl natočen film „Proč?“. Škoda na zdemolovaném vagónu tehdy činila půl milionu korun.

Srpen 1990:

- spartánští rowdies při derby v Edenu prolomili oplocení za brankou a napadli policisty. Na trávník létaly lahve, kameny a střepy. Byla poničena dvě policejní auta.

Březen 1991:

- po zápase Sparta – Ostrava se Letenská pláň i další části Prahy proměnily v bojiště. Zatčeno bylo 117 výtržníků. Se čtyřmi bodnými ranami skončil v nemocnici jeden příznivec Baníku.

Únor 1995:

- brněnští fanoušci neunesli domácí porážku se Slavií. Kameny a dlažebními kostkami napadli strážce pořádku. Výsledek? Čtyři zranění policisté, dva strážníci, jeden kolemjdoucí a škoda na majetku půl milionu korun.

Listopad 1996:

- znovu brněnští fanoušci - rozhodčímu převrátili osobní vůz Škoda Favorit a napadli autobus žižkovské Viktorky. Způsobená škoda 250.000 korun.

Únor 1997:

- zápas Sparty s Brnem měl předeheru v tom, že brněnští příznivci poškodili zaparkovaný vůz a v jedné pražské restauraci neměli na zaplacení útraty. Spartaňané na oplátku zasypali brněnské autobusy kamením. Policie proti nim poprvé použila koně.“⁽²³⁾

Září 1997:

- před koncem prvního poločasu utkání Sparty s Ostravou vytlačili ostravští fandové velice tvrdě ze svého sektoru jednotku policie. O přestávce byla uzavřena železným řetězem mříž, oddělující tento sektor od ostatních. Před ní se postavil kordon policistů, protože se do prostoru vymezeného příznivcům hostí začali stahovat členové nejtvrdšího spartaňanského jádra rowdies. Přes policisty pak létalo mezi ostravské fandky vše, co bylo po ruce. Ti „palbu“ opětovali. Domácí fandové dokonce překonali železná vrata a dostali se k ostravským „nepřátelům“. Došlo k bitce. Byla zranění nejen v obou nesmiřitelných táborech, ale také mezi policisty. Potyčky pokračovaly i po utkání. Kameny létaly i Na Špejcharu a několik zraněných lidí skončilo v nemocnici. Poničena byla i dvě policejní auta. ^(volně podle 3 : 79)

„Srpen 1999:

- před zápasem s Olomoucí devět výtržníků Baníku Ostrava házelo kameny na projíždějící vlak a vážně zranilo dvaatřicetiletou ženu.

Únor 2000:

- asi stovka fanoušků Opavy způsobila výtržnosti v Praze. Napáchali škodu za 100 tisíc korun. Policie zadržela 73 lidí, z nichž třetinu tvořili Poláci.

Srpen 2001:

- výtržnosti při zápase Ratíškovice – Plzeň neumožnily zápas dohrát a ten byl ve 27. minutě ukončen. Ratíškovice byly potrestány 300 tisícovou pokutou a na tři zápasy jim byl uzavřen stadión.“ (23)

Březen 2002:

- po prohraném utkání Sparty v Jablonci nad Nisou zablokovali spartanští fanoušci svými motorovými vozidly na dálnici u Hodkovic nad Mohelkou cestu autobusu, kterým se z utkání vraceli hráči Sparty. Přibližně 40 fanoušků začalo na autobus házet různé předměty a způsobilo škodu 110 tisíc korun. *(osobně jsme se podíleli na vyšetřování případu)*

1.6. Vývoj diváckého násilí ve městě Liberec

V Liberci je fenomén diváckého násilí poměrně mladým problémem. Způsobeno to je tím, že fotbalový klub FC Slovan Liberec působí v 1. Gambrinus lize od roku 1993, kdy došlo k rozdělení Československa a vzniku samostatné České ligy.

Hooligans však o sobě dali v Liberci vědět i před vstupem Liberce do 1. Gambrinus ligy. Na podzim roku 1992 se v Liberci odehrálo 1. kolo I. ČMFL mezi celky Viktoria Žižkov a FC Slovan Liberec. Již před začátkem zápasu došlo k tvrdému střetu mezi hooligansy Žižkova a Liberce. O několik minut musel být odložen i začátek utkání, protože „bitka“ zneprátelených fanoušků se přenesla i na hrací plochu. Střety mezi fanoušky trvaly po celou dobu utkání a pokračovaly i v ulicích města po jeho skončení. Při incidentu nebyly výjimkou železné tyče v rukou hooligans.

V průběhu dalších let, již v době působení celku FC Slovan Liberec v 1. Gambrinus lize, dávali liberečtí fanoušci o sobě stále častěji vědět. V několika případech došlo dokonce k potrestání klubu disciplinární komisí. Výjimkou nebylo ani uzavření hřiště pro veřejnost. V této době se v Liberci vytvářela první oficiální skupina hooligans pod názvem „Ultras Slovan Liberec“. V současnosti působí při fotbalovém klubu FC Slovan Liberec několik skupin

fanoušků, které mají své názvy, znaky, transparenty, vlajky a internetové stránky, na kterých se prezentují. Jedná se například o skupiny fanoušků pod názvy „Ultras Slovan Liberec“, „D.B.S“ (Death Boys Slovan), a „Ostříží hlídka Slovan“. Asi nejradikálnějším seskupením je „Ultras Slovan Liberec“.

Největší vzestup diváckého násilí v Liberci byl v roce 2001. Byl zaznamenán enormní nárůst počtu incidentů oproti roku 2000. Podle policejních statistik počet incidentů v Liberci, od této doby, každoročně mírně stoupá. Může to být zapříčiněno úspěchy fotbalového klubu v domácí lize a Evropských pohárových soutěžích a zvyšující se návštěvností na jednotlivých utkáních.

Pro ucelení představy o problematice diváckého násilí ve městě Liberec uvádíme dále stručný přehled případů, ke kterým došlo v okrese Liberec od roku 1999 do roku 2002. Pro přehlednost jsme případy rozdělili do dvou skupin. Jednu skupinu tvoří případy spáchané fanoušky ostatních klubů a druhou skupinu tvoří případy spáchané výtržníky z Liberce. U všech uváděných případů jsme se osobně podíleli na jejich následném vyšetřování. U případů, ke kterým došlo přímo na stadiónu, jsme byli osobně přítomni v místě incidentu a měli jsme možnost pozorovat celý průběh incidentu.

1.6.1. Nástin incidentů spáchaných fanoušky ostatních klubů v Liberci

Dne 23. 10. 1999 před fotbalovým utkáním, 1. Gambrinus ligy mezi celky FC Slovan Liberec a AC Sparta Praha, vhodil jeden z hooligans Sparty při cestě z nádraží ČD v Liberci na stadión U Nisy betonový kvádr na vozovku mezi projíždějící vozidla. Následně tento výtržník fyzicky napadl policisty a jednomu z nich způsobil lehké zranění. Výtržník byl policisty zadržen.

V průběhu fotbalového utkání 1. Gambrinus ligy mezi celky FC Slovan Liberec a Marila Příbram, které se hrálo na stadiónu U Nisy v Liberci dne 13. 11. 2000, docházelo v sektoru fanoušků Příbrami k odpalování dělbuchů. V době, kdy pořadatelská služba upozorňovala fanoušky na nevhodnost jejich chování, došlo ze strany hooligans Příbrami k házení kelímků s pivem na pořadatele. Následovalo hromadné fyzické napadení pořadatelů, což mělo za následek pád několika osob se schodů. Ke zranění osob nedošlo. Iničiátoři napadení byli pořadatelskou službou ze sektoru vyvedeni.

Dne 29. 04. 2001 při návratu skupiny šesti fanoušků Sparty z utkání 1. Gambrinus ligy s FC Slovan Liberec došlo v Liberci v Pražské ulici k bezdůvodnému fyzickému napadení náhodného chodce. Jeden z fanoušků Sparty způsobil chodci těžké zranění. Pachatel byl zadržen.

Dne 25. 11. 2001 v průběhu fotbalového utkání 1. Gambrinus ligy, na stadionu U Nisy v Liberci, mezi celky FC Slovan Liberec a CU Bohemians Praha, docházelo v sektoru fanoušků Bohemians k odpalování dýmovnic a dělbuchů. V době, kdy se pořadatelská služba pokusila zabránit dalšímu odpalování pyrotechnických předmětů, hooligans hromadně fyzicky napadli pořadatele. V sektoru byl proveden zákrok policie, při kterém jeden výtržník úmyslně kopl policistu do hlavy. Ke zranění osob nedošlo. Iničiátoři incidentu i pachatel útoku na policistu byli zadrženi.

Dne 16. 02. 2002 bezprostředně po ukončení utkání 1. Gambrinus ligy mezi celky FC Slovan Liberec a AC Sparta Praha, na stadionu U Nisy v Liberci, došlo v sektoru fanoušků Sparty k hromadným výtržnostem. Pražští hooligans vykopávali sedačky, házeli je na hrací plochu, fyzicky napadli pořadatelskou službu, která se jim snažila v jejich projevech zabránit. Pořádek byl sjednán až po zákroku policie. Výtržníci byli zadrženi. Ke zranění osob nedošlo.

1.6.2. Nástin incidentů spáchaných fanoušky FC Slovan Liberec

Dne 21. 10. 2001 před utkáním 1. Gambrinus ligy mezi celky FC Slovan Liberec a SK Slavia Praha čekala skupina libereckých hooligans na nádraží ČD v Liberci na příjezd fanoušků Slavie. Při čekání bezdůvodně fyzicky napadla zaměstnance ČD. Jeden člen skupiny udeřil rukou do hlavy pracovníka ČD a následně hodil po poškozeném prázdnou láhev od piva. Další udeřil poškozeného nezjištěným předmětem do zátylku. Jednáním pachatelů bylo poškozenému způsobeno zranění, které si vyžádalo pracovní neschopnost. Výtržníci byli zadrženi.

Dne 01. 11. 2001 bezprostředně po ukončení utkání Poháru UEFA FC Slovan Liberec v. RC Celta Vigo došlo v Liberci na stadionu U Nisy k hromadné výtržnosti. Hooligans Slovanu Liberec vykopávali ve vyhrazeném sektoru sedačky a po násilném otevření spojovacích mříží se pokusili vniknout do prostor dalších tribun, v čemž jim zabránila policie. Při zákroku policie

jeden z výtržníků hodil vytrženou sedačku na zakročující policisty a jednoho z nich zasáhl do hlavy. Výtržníci byli zadrženi. Ke zranění osob nedošlo.

Dne 28. 02. 2002 při návratu fanoušků Liberce z utkání Poháru UEFA FC Slovan Liberec v. Olympique Lyon, které se uskutečnilo v Praze, došlo k poškození celkem sedmi železničních vagónů. Fanoušci cestou z Prahy rozbili ve vagónech záchodové mísy, umyvadla, zrcadla, stolky, odpadkové koše apod. Způsobená škoda činila 110.000 korun.

Dne 03. 05. 2002 bezprostředně před začátkem utkání 1. Gambrinus ligy mezi mužstvy FC Slovan Liberec a SA Brno došlo v Liberci na stadionu U Nisy, ze strany libereckých fanoušků, ke vhazování papírových konfet na hrací plochu. Pořadatelé odklidili konfety do rohu hřiště. Fanoušci Liberce zapálili tzv. bengálské ohně a umístili je na mříž, která odděluje hřiště od hlediště. Jeden z fanoušků vhodil bengálský oheň do hromady konfet a způsobil požár, který poškodil reklamní tabule a nerozšířil se jen díky včasnému zásahu pořadatelské služby. Při hašení požáru došlo k odkápnutí žhavé hmoty z ohně umístěného na mříži a popálení jednoho z pořadatelů na hlavě. Při pokusu pořadatelů odstranit ohně z ochranné mříže začali hooligans pořadatele fyzicky napadat. Výtržníci byli zadrženi. V průběhu stejného fotbalového utkání jeden z libereckých hooligans veřejně projevoval sympatie k fašismu tím, že několikrát tzv. hajloval. Výtržník byl zadržen policií.

Dne 10. 05. 2002 proběhla v Liberci na nám. Dr. E. Beneše oslava získání mistrovského titulu klubem FC Slovan Liberec. Po ukončení oslavy skupina hooligans Liberce vnikla do Rockového klubu Golet v Liberci na Tržním náměstí a fyzicky napadla přítomné hosty. Počinání hooligans vedlo k těžkému zranění jednoho hosta.

1.7. Charakteristika porušování právních norem

„Nejčastějšími trestnými činy, které jsou páčány skupinami hooligans v České republice, jsou trestné činy výtržnictví, poškozování cizí věci, rvačka, ublížení na zdraví. V neposlední řadě se při střetu s policisty také vyskytují trestné činy útoku na veřejného činitele. Novelizací trestního zákona č. 405/2000 Sb. je možné jednání hooligans kvalifikovat i jako trestný čin podněcování vůči skupině osob nebo k omezování jejich práv a svobod. Není

výjimkou, že na fotbalových stadiónech dochází stále častěji k tzv. hajlování. Jedná se o naplnění skutkové podstaty trestného činu podpora a propagace hnutí směřujících k potlačení práv a svobod člověka“.^(30:30)

Aniž by si to hooligans uvědomovali, dopouštějí se často i trestných činů loupeže a vydírání. Jedná se především o situace, kdy pro získání trofejí soupeřících klubů, použijí násilí nebo výhrůžku použití násilí. Mezi hooligans však existuje nepsané pravidlo, že se nepodává trestní oznámení a policista je úhlavní nepřítel. S tímto radikální hools operují a vyhýbají se tak trestní odpovědnosti za své protiprávní jednání a těžko se jim trestná činnost prokazuje. V poslední době, kdy i v českých klubech působí hráči tmavé pleti, se na fotbalových stadiónech stále častěji objevují verbální útoky na tyto hráče. Jedná se o naplnění skutkové podstaty trestného činu hanobení národa, rasy a přesvědčení.

V současné době dochází ke střetům mezi hooligans jednotlivých klubů na stadiónech zcela výjimečně. Je to proto, že jsou stadióny projektovány a rekonstruovány tak, aby bylo potyčkám zamezeno. Fanoušci si však domlouvají vzájemné střety před utkáním nebo po jeho skončení mimo stadióny a tak se výtržnosti přesouvají do ulic měst. Negativním projevům mimo stadióny se policie snaží zabránit zejména preventivní činností. Preventivní činnost spočívá v důkladných přípravách bezpečnostních opatření před jednotlivými utkáními, ve vyhodnocení rizikovitosti utkání, doprovázením fanoušků při cestách na utkání specializovaným oddělením železniční policie, doprovodem fanoušků ze stadiónu až k jejich dopravním prostředkům. Stále častěji spolupracuje s policií z města hostujícího mužstva i na mezinárodní úrovni.

Přímo na stadiónech dochází ze strany hooligans k nevhodnému a nebezpečnému chování zejména používáním pyrotechnických předmětů, poškozováním zařízení stadiónu, verbálním napadáním pořadatelů, policistů, hráčů a rozhodčích. Výjimkou není fyzické napadání pořadatelů a policistů.

Aby byla minimalizována možnost narušování utkání používáním pyrotechnických předmětů, jsou prováděna preventivní opatření se strany samotných klubů a pořadatelské služby. Tato opatření spočívají v důkladných bezpečnostních prohlídkách při vstupu fanoušků na stadión, aby bylo včas odhaleno vnášení nebezpečných předmětů do ochozů fotbalových stadiónů.

Pro informaci a upřesnění protiprávního jednání fanoušků uvádíme skutkové podstaty nejčastěji páchaných trestných činů a přestupků.

1.7.1. Nejčastější trestné činy z hlediska trestního zákona

„§ 155 trestního zákona - Útok na veřejného činitele

1) Kdo užije násilí

a) v úmyslu působit na výkon pravomoci veřejného činitele, nebo

b) pro výkon pravomoci veřejného činitele, bude potrestán odnětím svobody až na tři léta.

2) Odnětím svobody na jeden rok až pět let bude pachatel potrestán,

a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 se zbraní,

b) ublíží-li takovým činem jinému na zdraví, nebo

c) způsobí-li takovým činem větší škodu.

3) Odnětím svobody na tři léta až deset let bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 těžkou újmu na zdraví.

4) Odnětím svobody na osm až patnáct let bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 smrt.“ (25:35)

„§ 198 trestního zákona – Hanobení národa, rasy a přesvědčení

1) Kdo veřejně hanobí

a) některý národ, jeho jazyk nebo některou rasu, nebo

b) skupinu obyvatelů republiky pro jejich politické přesvědčení, vyznání nebo proto, že jsou bez vyznání, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta.

2) Odnětím svobody až na tři léta bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 nejméně se dvěma osobami.“ (25:44)

„§ 198a trestního zákona – Podněcování k nenávisti vůči skupině osob nebo k omezování jejich práv a svobod

1) Kdo veřejně podněcuje k nenávisti k některému národu, rase, náboženství, třídě nebo jiné skupině osob nebo k omezování práv a svobod jejich příslušníků, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta.

2) Stejně bude potrestán, kdo se spolčí nebo srotí k spáchání činu uvedeného v odstavci 1.“ (25:44)

„§ 202 trestního zákona – Výtržnictví

1) Kdo se dopustí veřejně nebo na místě veřejnosti přístupném hrubé neslušnosti nebo výtržnosti zejména tím, že napadne jiného, hanobí historickou nebo kulturní památku, hrob nebo

jiné pietní místo anebo hrubým způsobem ruší shromáždění nebo obřad občanů, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta nebo peněžitým trestem.

2) Odnětím svobody až na tři léta bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 jako člen organizované skupiny.“ (25: 45)

„§ 221 trestního zákona – Ublížení na zdraví

1) Kdo jinému úmyslně ublíží na zdraví, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta.

2) Odnětím svobody na jeden rok až pět let bude pachatel potrestán,

a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 na svědkovi, znalci nebo tlumočnickovi pro výkon jejich povinnosti,

b) spáchá-li takový čin na jiném pro jeho rasu, národnost, politické přesvědčení, vyznání nebo proto, že je bez vyznání, nebo

c) způsobí-li takovým činem těžkou újmu na zdraví.

3) Odnětím svobody na tři léta až osm let bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 smrt.“ (25: 47)

„§ 225 trestního zákona – Rvačka

1) Kdo úmyslně ohrozí život nebo zdraví jiného tím, že se zúčastní rvačky, bude potrestán odnětím svobody až na šest měsíců.

2) Odnětím svobody na šest měsíců až pět let bude pachatel potrestán, je-li při činu uvedeném v odstavci 1 jinému způsobena těžká újma na zdraví nebo smrt.“ (25: 48)

„§ 257 trestního zákona – Poškození cizí věci

1) Kdo zničí, poškodí nebo učiní neupotřebitelnou cizí věc a způsobí tak na cizím majetku škodu nikoli nepatrnou, bude potrestán odnětím svobody až na jeden rok nebo zákazem činnosti nebo peněžitým trestem nebo propadnutím věci.

2) Odnětím svobody na šest měsíců až tři léta bude pachatel potrestán,

a) spáchá-li či uvedený v odstavci 1 na věci svědka, znalce nebo tlumočnicka pro výkon jejich povinnosti,

b) spáchá-li takový či na věci jiného pro jeho rasu, národnost, politické přesvědčení, vyznání nebo proto, že je bez vyznání,

c) způsobí-li takovým činem značnou škodu, nebo

d) spáchá-li takový čin na věci, která požívá ochrany podle zvláštních předpisů.

3) Odnětím svobody na dvě léta až osm let bude pachatel potrestán, způsobil-li činem uvedeným v odstavci 1 škodu velkého rozsahu.“ (25:54)

„§ 260 trestního zákona – Podpora a propagace hnutí směřujících k potlačení práv a svobod člověka

1) Kdo podporuje nebo propaguje hnutí, které prokazatelně směřuje k potlačení práv a svobod člověka, nebo hlásá národnostní, rasovou, náboženskou či třídní zášť nebo zášť vůči jiné skupině osob, bude potrestán odnětím svobody ne jeden rok až pět let.

2) Odnětím svobody na tři léta až osm let bude pachatel potrestán,

a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 tiskem, filmem, rozhlasem, televizí nebo jiným podobně účinným způsobem,

b) spáchá-li takový čin jako člen organizované skupina, nebo

c) spáchá-li takový čin za stavu ohrožení státu nebo za válečného stavu.“ (25:55)

„§ 261

Kdo veřejně projevuje sympatie k hnutí uvedenému v § 260, bude potrestán odnětím svobody na šest měsíců až tři léta.“ (25:55)

1.7.2. Nejčastější přestupky z hlediska přestupkového zákona

„§ 47 zákona č. 200/1990 sb. – Přestupky proti veřejnému pořádku

1) přestupku se dopustí ten, kdo

a) neuposlechne výzvy veřejného činitele při výkonu jeho pravomoci,

b) poruší noční klid

c) vzbudí veřejné pohoršení

d) znečistí veřejné prostranství, veřejně přístupný objekt nebo veřejně prospěšné zařízení anebo zanedbá povinnost úklidu veřejného prostranství

e) úmyslně zničí, poškodí, znečistí nebo neoprávněně odstraní, změní, pozmění, zakryje nebo přemístí turistickou značku nebo jiné orientační označení

f) poruší podmínky uložené na ochranu veřejného pořádku při konání veřejných tělovýchovných, sportovních nebo kulturních podniků anebo v místech určených k rekreaci nebo turistice,

g) poškodí nebo neoprávněně zabere veřejné prostranství, veřejně přístupný objekt nebo veřejně prospěšné zařízení.

h) neoprávněně založí skládku nebo odkládá odpadky nebo odpady mimo vyhrazená místa.

2) Za přešupek podle odstavce 1 písm. a) až d) lze uložit pokutu do 1000 Kč, za přešupek podle odstavce 1 písm. e) a f) pokutu do 3000 Kč a za přešupek podle odstavce 1 písm. g) a h) pokutu do 50 000 Kč.“ (26:196)

„§ 49 zákona č. 200/1990 Sb. – Přešupky proti občanskému soužití

1) Přešupku se dopustí ten, kdo

a) jinému ublíží na cti tím, že ho urazí nebo vydá v posměch,

b) jinému z nedbalosti ublíží na zdraví

c) úmyslně naruší občanské soužití vyhrožováním újmou na zdraví, drobným ublížením na zdraví, nepravdivým obviněním z přešupku, schválnostmi nebo jiným hrubým jednáním,

d) omezuje nebo znemožňuje příslušníku národnostní menšiny výkon práv příslušníků národnostních menšin,

e) působí jinému újmu pro jeho příslušnost k národnostní menšině nebo pro jeho etnický původ, pro jeho rasu, barvu pleti, pohlaví, sexuální orientaci, jazyk, víru nebo náboženství, pro jeho politické nebo jiné smýšlení, členství nebo činnost v politických stranách nebo politických hnutích, odborových organizacích nebo jiných sdruženích, pro jeho sociální původ, majetek, rod, zdravotní stav anebo pro jeho stav manželský nebo rodinný.

2) Za přešupek podle odstavce 1 písm. a) lze uložit pokutu do 1000 Kč, za přešupek podle odstavce 1 písm. b) a c) pokutu do 3000 Kč a za přešupek podle odstavce 1 písm. d) a e) pokutu do 5000 Kč.“ (26:196)

„§ 50 zákona č. 200/1990 Sb. – Přešupky proti majetku

1) Přešupku se dopustí ten, kdo

a) úmyslně způsobí škodu na cizím majetku krádeží, zpronevěrou, podvodem nebo zničením či poškozením věci z takového majetku, nebo se o takové jednání pokusí,

b) úmyslně neoprávněně užívá cizí majetek nebo si přisvojí cizí věc nálezem nebo jinak bez přivolení oprávnění osoby,

c) úmyslně ukryje nebo na sebe nebo jiného převede věc, která byla získána přešupkem spáchaným jinou osobou, nebo to co za takovou věc bylo opatřeno.

2) Za přešupek podle odstavce 1 lze uložit pokutu do 15 000 Kč.“ (26:197)

1.8. Současná opatření k eliminaci a prevenci diváckého násilí

Nevhodným chováním fotbalových fanoušků se v současné době zabývají prakticky všechny státy v Evropě i na celém světě. Problematikou diváckého násilí se zabývají státní správy, policejní složky, nevládní organizace, například světová fotbalová organizace FIFA, Evropská fotbalová organizace UEFA a fotbalové svazy a kluby v Evropě i ve světě. Dalším důkazem může být existence mezinárodního informačního centra pro problematiku diváckého násilí (Central Information Unit for Hooliganism [CIV]), se sídlem v Holandsku a zřízení Národních informačních bodů (National Football Information Point [N.F.I.P.], které působí téměř v každém evropském státě.

Jako příklad přijímaných opatření k eliminaci a prevenci diváckého násilí uvádíme Evropskou úmluvu k diváckému násilí a nevhodnému chování při sportovních utkáních, zvláště při fotbalových zápasech a Projekt ligové stadiony 2003.

1.8.1. Evropská úmluva k diváckému násilí a nevhodnému chování při sportovních utkáních zvláště při fotbalových zápasech

„Dne 19. 7. 1985 se usneslo Generální shromáždění Rady Evropy na přijetí Evropské úmluvy k diváckému násilí a nevhodnému chování při sportovních utkáních, zvláště při fotbalových zápasech.“^(18:1) Vznik této úmluvy byl reakcí na stále se zvyšující projevy diváckého násilí, vandalismu a agresivity fotbalových fanoušků. „Česká republika k této Úmluvě přistoupila v dubnu roku 1995 na základě usnesení vlády ČR č. 27 ze dne 11. 01. 1995.“^(20:1)

Jednotlivé články úmluvy se týkají především opatření přijímaných policií, sportovními svazy a kluby či pořadateli sportovních utkání. Velká pozornost je věnována spolupráci všech zúčastněných orgánů, včetně orgánů veřejné správy. Důraz je také kladen na dostatečné vybavení a konstrukční a technickou kvalitu stadiónů, jako důležité podmínce zajištění bezpečnosti diváků. Část úmluvy je věnována mezinárodní policejní spolupráci. Na dodržování a naplňování Úmluvy dohlíží Stálý výbor Evropské úmluvy, který byl touto úmluvou zřízen.

Jako příklad obsahu Úmluvy uvádíme článek 3, který přímo souvisí s opatřeními přijímanými k eliminaci a prevenci nevhodného chování fanoušků při sportovních utkáních:

„Článek 3 – Opatření

1. Strany se zavazují zajistit formulování a realizaci opatření navržených k zabránění a zvládnutí násilí a neslušného chování, mezi diváky, zejména:

a) zabezpečit, aby byly použity přiměřené veřejné pořádkové síly, které by čelily propuknutí násilí a neslušného chování, a to jak v bezprostřední blízkosti, tak i na stadionech a podél průjezdních tras používaných diváky,

b) napomáhat těsné spolupráci a výměně příslušných informací mezi policejními silami různých zapojených nebo pravděpodobně zapojených lokalit,

c) použít nebo podle potřeby přijmout legislativní opatření, která zabezpečí, aby diváci, kteří budou usvědčeni z přestupků týkajících se násilí nebo neslušného chování, byli pokutováni nebo, podle okolností, administrativně potrestáni.

2. Strany se zavazují podporovat odpovědnou organizaci a dobré vedení klubových fanoušků a jmenování pořadatelů ze svých řad, kteří by pomohly řídit a informovat diváky při zápasech a doprovázet strany příznivců cestujících ze sportovních utkání.

3. Strany budou, pokud je to právně možné, podporovat koordinaci organizace cestovního programu z místa odjezdů při spolupráci klubů, organizovaných příznivců a cestovních kanceláří tak, aby se zabránilo potencionálním výtržníkům v odjezdu na zápasy.

4. Strany se budou snažit zajistit v případě nutnosti zavedení příslušné legislativy, která bude obsahovat sankce za neuposlechnutí nebo jiné vhodné prostředky, aby tam, kde jsou obavy ze vzniku násilí a neslušného chování mezi diváky, podnikly sportovní organizace a kluby, případně společně s vlastníky stadiónů a veřejnými orgány, v souladu s povinnostmi vymezenými domácími zákony praktická opatření na stadionech a v okolí stadionů, která by zabránila takovému násilí nebo neslušnému chování, nebo je zvládla zejména tím, že:

a) zabezpečí, aby řešení a fyzická konstrukce stadiónů zajistily divákům bezpečnost, neumožnily vznik násilí mezi diváky, umožnily účinnou kontrolu davu, obsahovaly přiměřené bariéry nebo oplocení a umožnily působení bezpečnostních a policejních sil,

b) oddělí účinným způsobem skupiny soupeřových příznivců přidělením specifických prostor v hledišti,

c) zajistí toto oddělení přísnou kontrolou při prodeji vstupenek a učiní zvláštní opatření těsně před zápasem,

d) pokud je to právně možné, vyloučí nebo zakáže přístup na zápasy nebo stadiony známým nebo potencionálním výtržníkům nebo lidem, kteří jsou pod vlivem alkoholu nebo drog,

e) vybaví stadiony účinným hlásicím systémem a dohledem, který by byl plně využíván společně s programem a ostatními publikačními materiály při vybízení diváků ke správnému chování,

f) zakáže přinášení alkoholických nápojů na stadiony, omezí a raději zakáže prodej a jakékoli roznášení alkoholických nápojů na stadionech a zajistí, aby veškeré nealkoholické nápoje byly k dostání pouze v bezpečných nádobách,

g) zabezpečí kontrolu, která by zajistila, že diváci nepřináší na stadiony předměty, které by pravděpodobně mohly být použity při násilných činech, např. rakety a podobná zařízení,

h) zabezpečí, aby před zápasy spolupracovali styční funkcionáři se zainteresovanými orgány při opatřeních, která jsou prováděna při kontrole davu tak, aby byly uplatněny příslušné předpisy prostřednictvím dohodnuté akce.

5. Strany přijmou příslušná sociální a vzdělávací opatření, majíce na mysli potenciální důležitost hromadných sdělovacích prostředků při prevenci násilí spojeného se sportem, zvláště při podpoře sportovních ideálů prostřednictvím vzdělávacích a jiných kampaní zdůrazňováním pojmů fair play zvláště mezi mladými lidmi, aby se zvýšila vzájemná ústa jak mezi diváky, tak i mezi sportovci, a také podporováním zvýšené aktivní účasti ve sportu.“ (20:3)

1.8.2. Projekt ligové stadiony 2003

V České republice bylo Komisí pro bezpečnost a výstavbu stadiónů Českomoravského fotbalového svazu přijato opatření pod názvem Projekt ligové stadiony 2003. Toto opatření je zaměřeno zejména na konstrukční a technické vybavení všech prvoligových a druholigových stadiónů, aby odpovídaly normám FIFA a UEFA. Část tohoto projektu se zabývá bezpečností diváků i samotných hráčů a technickými opatřeními snižujícími riziko páchání výtržností přímo na fotbalových stadiónech. Tato opatření se týkají zejména ohrazení hrací plochy, aby bylo zabráněno vniknutí diváků na hrací plochu. Přesně vymezené a ohrazené prostory pro domácích a hostující vlajkonoše, které jsou vybavené dostatečně pevným oplocením, samostatným přístupem vně stadiónu, s vlastním WC, stánkem s občerstvením, aby bylo zamezeno volnému pohybu vlajkonošů po celém obvodu stadiónu. Opatření mají zabránit případným střetům fanoušků přímo v ochozech stadiónu. Rozdělení ochozů stadiónu na minimálně čtyři samostatné sektory, označené jako sever, jih, východ a západ. Umístění místnosti pro policejního velitele s výhledem na hrací plochu a hlediště. Vyhrazené prostory pro

stání zdravotnické služby nebo ošetrovnu pro diváky. V neposlední řadě se jedná o vybavení stadiónu monitorovacím zařízením vně i uvnitř stadiónu. *(volně podle 24)*

Z předchozích kapitol je patrné, že problematika diváckého násilí je aktuální jak v České republice, tak i na celém světě. Prevencí a eliminací nežádoucích jevů se zabývají všechny zainteresované složky, které přijímají různá opatření. Jejich cílem je zajistit klidný a bezpečný průběh všech sportovních, zejména pak fotbalových utkání a zamezit výtržnostem neukázněných příznivců a fanoušků.

II. Praktická část

Cílem praktické části je zjistit hlavní příčiny páčání výtržností a násilností v souvislosti s fotbalovými zápasy. Vycházíme z rodinné anamnézy osob z řad hooligans, které se výtržností a násilností dopouštějí. Analýzou získaných spisových a statistických materiálů se pokusíme zjistit průměrný věk osob, které byly v minulosti trestně stíhány nebo řešeny pro přestupek v souvislosti s fotbalovým zápasem. Pokusíme se zjistit, jakou má tento jev tendenci. Zjištěné a získané informace se pokusíme vyhodnotit v souvislosti s jejich možným využitím při prevenci, eliminaci a represi vůči výtržnostem a násilnostem před, během a skončení fotbalových utkání.

2.1. Vlastní výzkum

Z našich doposud získaných praktických zkušeností je zřejmé, že největší a nejproblémovější skupiny hooligans se utvářejí u velkých a úspěšných fotbalových klubů. Z hlediska porušování společenských a právních norem jsou tyto skupiny fanoušků nejvíce vnímány a sledovány i laickou veřejností. Skupiny hooligans však působí i u ostatních prvoligových a druholigových klubů.

Podle policejních statistik se porušování norem nejčastěji dopouštějí stále stejné skupiny hooligans. Většina příslušníků hooligans se podle statistik rekrutuje převážně z příznivců hnutí Skinheads. Podle dlouhodobých statistik je věkové rozmezí hooligans 14 až 21 let. Právě osoby v tomto věkovém rozmezí mají podle statistik největší podíl na páčání výtržností při fotbalových zápasech. *(volně podle 21)*

V Liberci při fotbalovém klubu FC Slovan Liberec působí také skupina hooligans. Jedná se o osoby z okresu Liberec a Jablonec nad Nisou. Tyto osoby se účastní téměř všech domácích utkání a dle možností i utkání na hřištích soupeře.

Vlastní výzkumnou studii jsem zaměřili na uvedenou skupinu hooligans s cílem zjistit jejich rodinnou anamnézu, hlavní důvody a příčiny páčání výtržností, s následným ověřením námi stanovených hypotéz.

2.2. Stanovené hypotézy

Ve své práci jsme si stanovili celkem pět hypotéz, týkajících se sociálního původu fotbalových výtržníků, páchání výtržností a věku příslušníků hooligans:

Hypotéza č. 1

Domníváme se, že osoby dopouštějící se výtržností a násilností v souvislosti s fotbalovými zápasy budou většinou pocházet z dysfunkčních rodin.

Tuto hypotézu jsme stanovili na základě praktických zkušeností, podle kterých velké procento delikventů pochází z dysfunkčních rodin. Špatná výchova v rodině patří k nejčastějším příčinám páchání kriminálních deliktů. Tyto rodiny nefungují především vlivem tzv. kriminogenních faktorů. Mezi základní kriminogenní faktory v rodině patří:

- „- rozvrácená rodina,
- závislost rodičů na alkoholu nebo jiných drogách,
- kriminalita členů rodiny,
- nepřiměřená výchova dítěte a mladistvého (přehnaná tvrdost nebo naopak přehnaná shovívavost),
- lhostejnost rodičů k chování dítěte ve škole, k prospěchu, ke způsobu trávení volného času apod.
- pobyt dítěte v dětském domově,
- preferování podnikatelských a jiných aktivit a angažovanost rodičů v zaměstnání před výchovou dítěte“^(7:9)

Hypotéza č. 2

Domníváme se, že fotbaloví výtržníci se výtržností a násilností v souvislosti s fotbalovými zápasy dopouštějí ve skupině.

Tuto hypotézu jsme stanovili na základě deseti náhodně vybraných trestných činů a přestupků spáchaných v souvislosti s fotbalovým zápasem v okrese Liberec a Jablonec nad Nisou, v letech 1999 – 2002. Osobně jsme se zúčastnili šetření k těmto případům, kterých se vždy dopustila skupina osob.

V tomto případě za trestný čin nebo přestupek spáchaný ve skupině považujeme společnou aktivitu dvou a více jedinců vůči jejich okolí.

Hypotéza č. 3

Domníváme se, že fotbalový výtržníci se výtržností a násilností v souvislosti s fotbalovými zápasy dopouštějí pod vlivem alkoholu.

Tuto hypotézu jsme stanovili na základě našich praktických zkušeností. Vzhledem k tomu, že se profesně zabýváme problematikou diváckého násilí, účastníme se pravidelně fotbalových utkání FC Slovan Liberec na domácím hřišti a v odůvodněných případech i na hřištích soupeře. Skupiny hooligans pravidelně před, během a po skončení utkání konzumují alkoholické nápoje, zejména pivo. Při spáchání protiprávního jednání jsou zadrženi výtržníci vždy pod vlivem alkoholu.

Hypotéza č. 4

Domníváme se, že osoby dopouštějící se výtržností a násilností v souvislosti s fotbalovými zápasy budou většinou sympatizovat s hnutím skinheads

Tuto hypotézu jsme stanovili na základě dlouhodobých statistik, podle kterých se v současné době na fotbalových stadionech stále častěji objevují trestné činy. Podpora a propagace hnutí směřujících k potlačení práv a svobod člověka a hanobení národa, rasy a přesvědčení. Těchto trestných činů se dopouštějí převážně osoby krajně pravicového smýšlení, tedy příznivci hnutí skinheads.

Hypotéza č. 5

Domníváme se, že průměrný věk fotbalových výtržníků, kteří byli v minulosti trestně stíháni nebo řešeni pro přestupek v souvislosti s fotbalovými zápasy, bude do dvaceti let.

Tuto hypotézu jsme stanovili na základě našich praktických zkušeností a na základě dlouhodobých celorepublikových statistik, ze kterých vyplývá, že průměrný věk aktivního fotbalového výtržníka je od 14 do 21 let.

2.3. Charakteristika zkoumaného vzorku

V naší výzkumné studii jsme použili vzorek padesáti osob ve věku od šestnácti do dvacet čtyř let. Jedná se o osoby z okresu Liberec a Jablonec nad Nisou, které se aktivně projevují jako hooligans fotbalového klubu FC Slovan Liberec a se kterými mají bezpečnostní složky, z hlediska zabezpečení klidného průběhu utkání, páchání přestupků a trestných činů, největší problémy.

Všichni respondenti, se kterými jsme výzkum prováděli, byli muži. Ženy v prostředí hooligans představují odhadem dvě procenta z celkového počtu. Podle našich zkušeností se jedná spíše o přítelkyně jednotlivých hooligans. Osobně jsme se nesetkali s případem, kde by se ženy podílely na výtržnostech nebo se dopouštěly přestupků a trestných činů.

Zkoumaný vzorek padesáti osob mužského pohlaví považujeme pro naši výzkumnou studii za dostatečný, neboť podle našich osobních a profesních zkušeností se jedná přibližně o 90% celkového počtu aktivních hooligans FC Slovan Liberec, trvale žijících v okresech Liberec a Jablonec nad Nisou.

Všichni respondenti ze zkoumaného vzorku při rozhovoru potvrdili, že se pravidelně zúčastňují fotbalových utkání celku FC Slovan Liberec, sdružují se ve vyhrazeném sektoru pro vlajkonoše a hlásí se k hooligans.

2. 4. Metody použité při výzkumné studii

Ve výzkumné části naší závěrečné práce jsme pro zjišťování informací potřebných pro ověření stanovených hypotéz použili metody:

- řízený rozhovor
- pozorování
- analýza spisových materiálů
- analýza statistických materiálů

2.4.1. Rozhovor

„Rozhovor je v sociologických vědách nejpoužívanější výzkumná a diagnostická technika, která spočívá v dotazování“.^(5:515)

V současné době je rozhovor považován za jednu z nejpoužívanějších výzkumných a diagnostických technik. Rozhovor je sociální jev, specifický interakční proces sociální komunikace, ve kterém se na bázi sociálních vztahů tazatele a respondenta projevují všechny faktory, působící v sociálních procesech.

Rozhovor lze tedy definovat jako „specifický interakční proces komunikace, který jako vědecká technika k získání dat zahrnuje všechny druhy plánovitých a k vědeckému cíli vedoucích postupů, při nichž se promyšlenými a cílevědomými otázkami má získat metodicky nesporný materiál pro výzkum nebo stanovení diagnózy“.^(4:355)

Pro potřeby našeho výzkumu jsme použili metodu *řízeného rozhovoru*, při kterém byla rozmluva vedena podle předem připravených otázek. Otázky byly rozděleny na uzavřené, u kterých měli respondenti na výběr několik možností odpovědí, a na otázky otevřené, u kterých byla respondentům dána možnost odpovídat podle jejich uvážení. Otázky kladené při řízeném rozhovoru jsou uvedeny v příloze č. 1. Otázky pro řízený rozhovor byly voleny tak, aby bylo možné po zpracování výsledků rozhovorů se všemi respondenty, přehledně a objektivně vyhodnotit stanovené hypotézy.

Se všemi respondenty byl po zodpovězení otázek řízeného rozhovoru veden *volný rozhovor*, který se týkal především podrobností a důvodů jejich vstupu do řad hooligans a jejich rodinného zázemí. Tento rozhovor sloužil především k tomu, aby tazatel získal ucelenou představu o sociálním prostředí hooligans.

Metodu rozhovoru jsme používali v období od roku 1999 do roku 2002, postupně u celého zkoumaného vzorku respondentů. Na základě naší profese jsme se se všemi respondenty dostávali průběžně do osobního kontaktu, jak při řešení jejich protiprávního jednání, tak i při běžných situacích. Metoda řízeného rozhovoru pro potřeby naší závěrečné práce byla s respondenty vedena pouze v případech, kdy jim nehrozil postih za jejich protiprávní jednání. V těchto situacích všechny zkoumané osoby odpovídaly na připravené otázky ochotně a samy diskutovaly o problémech týkajících se problematiky hooligans a výtržností v souvislosti s fotbalovými zápasy. Vzhledem k tomu, že informace potřebné pro naši závěrečnou práci byly zjišťovány v době, kdy respondentům nehrozil postih za jejich protiprávní jednání a vždy odpovídali a diskutovali ochotně, domníváme se, že zjištěné výsledky jsou shodné se skutečností.

2.4.2. Pozorování

„Pozorování je nestarší psychologická metoda založená na sledování chování jiných jedinců. Je vždy výběrové, zaměřené na určitou činnost jedinců, případně okolnosti těchto činností. Je vždy subjektivní, tedy ovlivněno pozorovatelem, jeho postoji, pozorností aj.“ (5:446)

Pro potřeby našeho výzkumu jsme především používali metodu *terénního pozorování*. Při této metodě byli hooligans pozorováni ve svém přirozeném prostředí, tedy přímo na fotbalových stadiónech při fotbalových utkáních, při cestách na utkání a po skončení utkání. Dále byla využívána metoda *zúčastněného pozorování*, kdy byl pozorovatel s respondenty v přímém sociálním kontaktu, jak v průběhu fotbalových utkání, tak před začátkem a po skončení utkání.

Metodu pozorování jsme používali v období od roku 1999 do roku 2002, u celého zkoumaného vzorku respondentů. Tuto metodu jsme použili jako podporu metody řízeného rozhovoru. Metodou pozorování byly ověřovány některé údaje, zjištěné od jednotlivých respondentů při řízeném rozhovoru.

2.4.3. Analýza spisových a statistických materiálů

Analýza spisových a statistických materiálů byla použita jako *pomocná metoda*, pro ověřování výsledků zjištěných metodami rozhovoru a pozorování. Analýza spisových a statistických materiálů byla dále využita při ověřování stanovených hypotéz. Jedná se o statistické materiály o problematice diváckého násilí v České republice a o přístupné spisové materiály Služby kriminální policie a vyšetřování v Liberci a Obvodních oddělení Policie ČR v Liberci. V těchto spisových materiálech jsou dokumentovány trestné činy a přestupky, ke kterým došlo v okrese Liberec v souvislosti s fotbalovými zápasy celku FC Slovan Liberec v období od roku 1999 do roku 2002.

V závěrečné práci neuvádíme žádný oficiální statistický přehled protiprávního jednání souvisejícího s fotbalovými zápasy. Pouze jsme provedli analýzu většiny trestných činů a přestupků spáchaných v souvislosti s fotbalovými zápasy na území České republiky a zejména v okrese Liberec.

2.5. Interpretace výsledků provedeného výzkumu

Po vyhodnocení všech materiálů získaných použitými výzkumnými metodami jsme získali následující přehled o sociálním původu příslušníků hooligans fotbalového celku FC Slovan Liberec. Dále jsme získali přehled o jejich průměrném věku a o jejich protiprávním jednání v souvislosti s fotbalovými zápasy.

Výzkum k sociálnímu původu hooligans jsme zaměřili k získání informací týkajících se rodinného zázemí respondentů, protože rodina je jedním z hlavních a základních činitelů zdravého sociálního vývoje jedince. Zaměřili jsme se na stav rodiny respondenta z hlediska úplnosti rodiny, zaměstnání rodičů, vzdělání respondentů a na zjištění kriminogenních faktorů v rodině, negativně působících na sociální vývoj jedince. Zjištěné informace by mohly částečně objasnit důvody vstupu dospívajících mladíků do řad hooligans, důvody jejich protiprávního jednání v souvislosti s fotbalovými zápasy a dále přispět k ověření hypotézy č. 1.

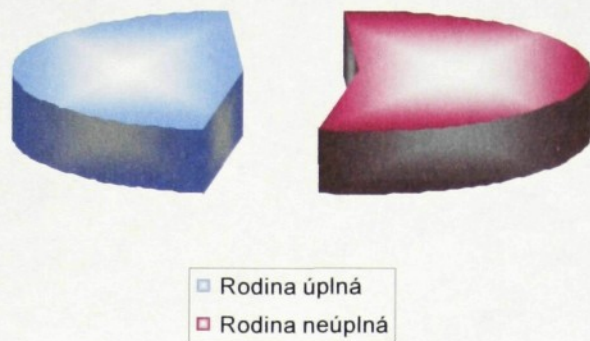
V úvodu výzkumu jsme se zaměřili na stav rodiny respondenta v době prováděného výzkumu z hlediska úplnosti rodiny. Výsledek je znázorněn v tabulce č. 1 a v grafu č. 1.

Tabulka č. 1		
Stav rodiny respondenta v době prováděného výzkumu		
Stav rodiny respondenta v době výzkumu	Počet respondentů	Podíl v %
Rodina úplná	23	46,00%
Rodina neúplná	27	54,00%
Celkem	50	100,00%

V době prováděného výzkumu pocházelo 27 respondentů z neúplných rodin, což představuje 54,00 % z celkového počtu zkoumaného vzorku. Zbývajících 23 respondentů je z rodin úplných. Z celkového počtu respondentů se jedná o podíl 46,00 %.

Výsledky byly zjištěny při řízeném rozhovoru položením otázky č. 1, uvedené v příloze č. 1. Celkový podíl stavu rodin respondentů v době prováděného výzkumu je graficky znázorněn v grafu č. 1.

Graf č. 1 – Stav rodiny respondenta v době prováděného výzkumu

Po zjištění stavu rodin, z hlediska úplnosti, jsme se u respondentů z rozpadlých rodin zaměřili na skutečnost, v kolika letech došlo k rozpadu rodiny. Věk respondentů, v době rozpadu rodiny, jsme pro potřeby našeho výzkumu rozdělili podle časových úseků nejčastěji užívaného dělení věku: od novorozence a mladší věk předškolní do staršího věku předškolního (0 – 6 let), mladší školní věk (7 – 11 let), střední školní věk (12 – 15 let) a starší školní věk (15 – 18 let). Toto věkové dělení se nazývá *periodizace věková* a dále pokračuje fázemi raný věk dospělosti, střední věk dospělosti, pozdní věk dospělosti, stáří a stařectví (volně podle 5:406). Zjištěné výsledky jsou znázorněny v tabulkách č. 2, a č. 3 a v grafech č. 2 , a č. 3.

Tabulka č. 2

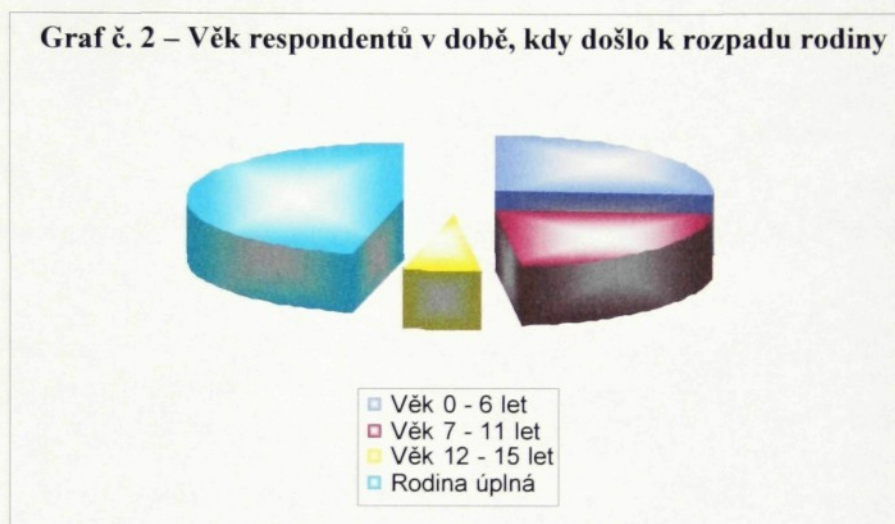
Věk respondentů v době, kdy došlo k rozpadu rodiny

Věk respondenta v době rozpadu rodiny	Počet respondentů	Podíl v %
Věk 0 – 6 let	13	26,00 %
Věk 7 – 11 let	11	22,00 %
Věk 12 – 15 let	3	6,00 %
Více jak 15 let	0	0,00 %
K rozpadu rodiny nedošlo	23	46,00 %
Celkem	50	100,00 %

U počtu 27 respondentů, kteří podcházejí z neúplných rodin, jsme zjistili jejich věk, v době kdy došlo k rozpadu rodiny. Z počtu 27 respondentů jich 13 zažilo rozpad rodiny před dovršením šestého roku svého života. Z počtu 50 respondentů tento podíl činí 26,00 %. Ve věku od 7 do 11 let zažilo rozpad rodiny celkem 11 respondentů. Z celkového počtu 50

respondentů se jedná o podíl 22,00 %. U zbylých tří respondentů z počtu 27 došlo k rozpadu rodiny ve věku od 12 do 15 let jejich života, což činí z celkového počtu 50 respondentů podíl 6,00 %. Ve věku 15 let a více nedošlo u žádného respondenta k rozpadu rodiny. U 23 respondentů k rozpadu rodiny nedošlo. Z celkového počtu 50 respondentů je tento podíl 46,00 %. V naprosté většině případů se jednalo o rozvod rodičů, kdy respondent zůstal pouze s jedním z rodičů.

Výsledky byly zjištěny při řízeném rozhovoru položením otázky č. 2, uvedené v příloze č. 1. Celkový podíl věku respondentů v době rozpadu rodiny je graficky znázorněn v grafu č. 2.

Pro upřesnění a přehled o věku respondentů v době kdy došlo k rozpadu rodiny, uvádíme odděleně zjištěné výsledky pouze u 27 respondentů, pocházejících z rozpadlých rodin. Tento přehled je znázorněn v tabulce č. 3.

Tabulka č. 3

Věk 27 respondentů z rozpadlých rodin v době, kdy došlo k rozpadu rodiny

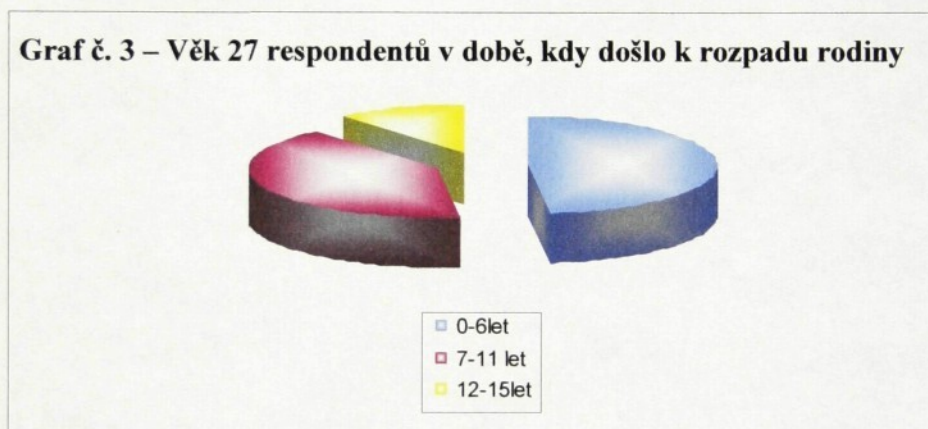
Věk respondenta	Počet respondentů	Podíl v %
Věk 0 – 6 let	13	48,15 %
Věk 7 – 11 let	11	40,74 %
Věk 12 – 15 let	3	11,11 %
Celkem	27	100,00 %

Z počtu 27 respondentů pocházejících z rozpadlých rodin zažilo rozpad rodiny 13 respondentů ve věku do šesti let svého života. Tento podíl činí 48,15 %. Jedenáct respondentů

zažilo rozpad rodiny ve věku od 7 let do 11 let, což činí podíl 40,74 %. Tři respondenti zažili rozpad rodiny ve věku od 12 let do 15 let. Tento podíl je 11,11 %. Ve věku nad 15 let nezažil rozpad rodiny žádný respondent. Z výsledků je patrné, že z 27 respondentů pocházejících z rozpadlých rodin, jich 88,89 % zažilo rozpad své rodiny před jedenáctým rokem života, v průběhu svého dětství a 11,11 % v počátku pubertálního věku. Tato období jsou u každého jedince velmi důležitá pro jeho zdravý rozvoj. Z uvedených důvodů předpokládáme, že rozpad rodiny měl na většinu respondentů z rozpadlých rodin, hlavní vliv při jejich zdravém sociálním vývoji.

Celkový podíl věku v době rozpadu rodiny u 27 respondentů pocházejících z rozpadlých rodin je graficky znázorněn v grafu č. 3.

Graf č. 3 – Věk 27 respondentů v době, kdy došlo k rozpadu rodiny

Pro ucelení přehledu o rodinném zázemí respondentů jsme se dále zaměřili na zjištění informací zda respondent žije s oběma rodiči, nebo zda žije pouze s matkou či otcem, popřípadě byl vychováván někým jiným. Výsledek je znázorněn v tabulce č. 4 a v grafu č. 4.

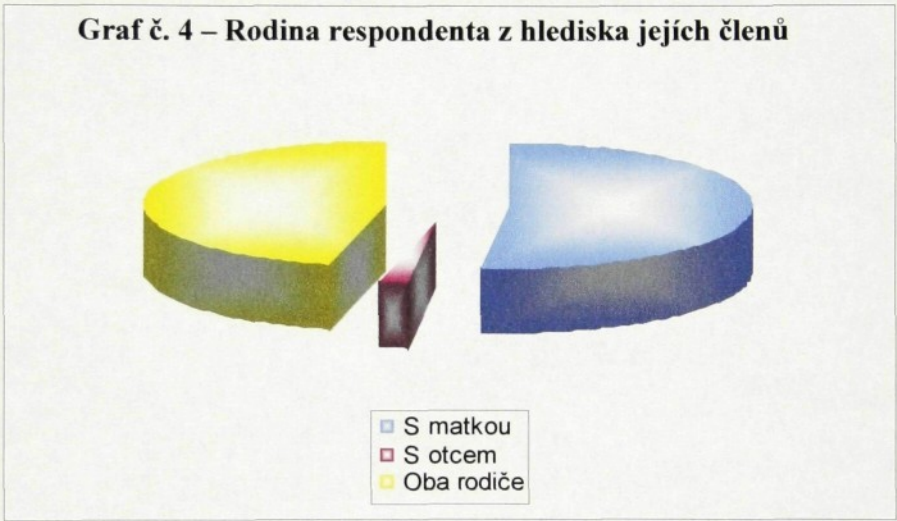
Tabulka č. 4

Rodina respondenta z hlediska jejích členů

S kým respondent žil ve společné domácnosti	Počet respondentů	Podíl v %
S matkou	26	52,00 %
S otcem	1	2,00 %
Byl vychováván někým jiným	0	0,00 %
Oba rodiče	23	46,00 %
Celkem	50	100,00 %

Z celkového počtu 50 respondentů jich bylo 23 vychovááno oběma rodiči, což činí podíl 46,00 %. Celkem 26 respondentů ze zkoumaného vzorku žilo po rozpadu rodiny s matkou. Z celkového počtu respondentů se jedná o podíl 52,00 %. Zbývající jeden respondent byl vychováván otcem. Z počtu 50 respondentů tento podíl činí 2,00 %. Žádný z respondentů nebyl vychováván někým jiným. Všichni respondenti byli vychováváni buď oběma vlastními rodiči nebo alespoň jedním z vlastních rodičů.

Výsledky byly zjištěny při řízeném rozhovoru položením otázky č. 3, uvedené v příloze č. 1. Stav rodin respondentů z hlediska jejich členů je graficky znázorněn v grafu č. 4.

Na základě zjištěného rodinného zázemí respondentů a skutečnosti, že 23 respondentů pochází z úplných rodin, zaměřili jsme výzkum i ke zjištění vztahů v rodinách a to jak úplných, tak i rozpadlých, s cílem zjištění případných dalších kriminogenních faktorů, které by svým působením v rodině mohly negativně ovlivnit sociální vývoj jedince.

Ve výzkumu jsme se především zaměřili na skutečnost, zda se v rodině respondenta nachází osoba mužského pohlaví, která mohla mít pozitivní nebo negativní vliv na jeho sociální vývoj. Osobou mužského pohlaví, která mohla mít vliv na sociální vývoj respondenta, myslíme otce respondenta, staršího bratra nebo jinou osobu mužského pohlaví se kterou žil ve společné domácnosti. V této části jsme se dále zaměřili na zjištění dalších kriminogenních faktorů negativně působících na pozitivní sociální vývoj jedince, zejména na nadměrné užívání alkoholu rodiči a staršími sourozenci a trestnou činnost členů rodiny. Výsledky k osobě mužského pohlaví v rodině respondenta jsou znázorněny v tabulce č. 5 a grafu č. 5.

Tabulka č. 5

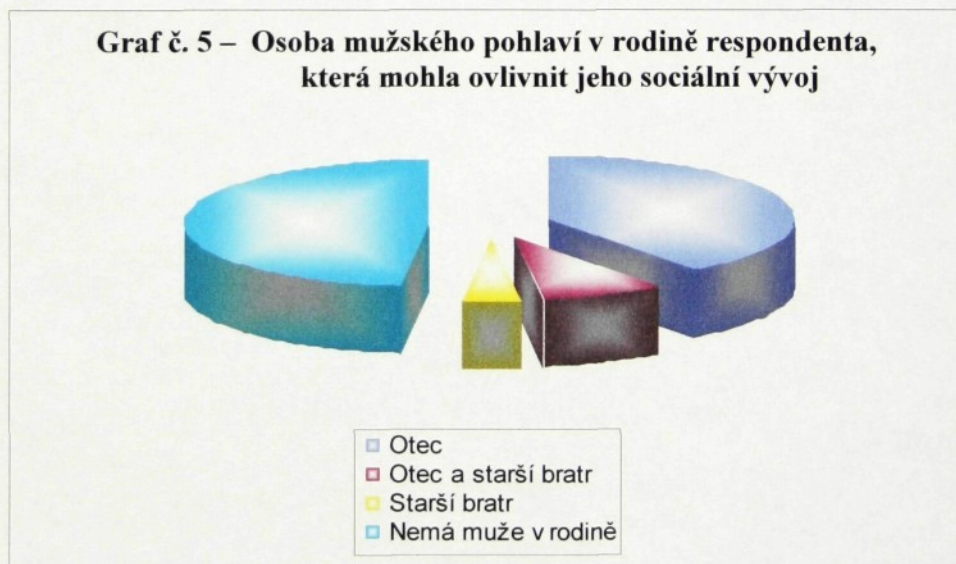
Osoba mužského pohlaví v rodině respondenta, která mohla ovlivnit jeho sociální vývoj

Muž v rodině respondenta	Počet respondentů	Podíl v %
Otec	20	40,00 %
Otec a starší bratr	4	8,00 %
Jiný muž v rodině	0	0,00 %
Starší bratr	2	4,00 %
Jiný muž v rodině a starší bratr	0	0,00 %
Nemá	24	48,00 %
Celkem	50	100,00 %

Z celkového počtu 50 osob ze zkoumaného vzorku má celkem 26 respondentů ve své rodině starší osobu mužského pohlaví jako mužský vzor, což činí podíl celkem 52,00 %. Dvacet čtyři respondentů nemá v rodině žádnou starší osobu mužského pohlaví jako mužský vzor. Z celkového počtu respondentů se jedná o podíl 48,00 %.

Výsledky byly zjištěny při řízeném rozhovoru položením otázky č. 4, uvedené v příloze č. 1. Výsledek je graficky znázorněn v grafu č. 5.

Graf č. 5 – Osoba mužského pohlaví v rodině respondenta, která mohla ovlivnit jeho sociální vývoj

V návaznosti na předchozí zjištěné výsledky bylo dále zkoumáno, zda osoba mužského pohlaví v rodině respondenta, jako jeho vzor, měla kladný nebo záporný vliv na jeho sociální vývoj. Výsledky jsou znázorněny v tabulce č. 6 a grafu č. 6.

Tabulka č. 6

Mužský vzor v rodině respondenta, který mohl ovlivnit jeho sociální vývoj		
Mužský vzor v rodině respondenta	Počet respondentů	Podíl v %
Má vzor, který jej mohl ovlivnit kladně	15	30,00 %
Má vzor, který jej mohl ovlivnit záporně	7	14,00 %
Má vzor, který jej mohl ovlivnit kladně i záporně	4	8,00 %
Nemá žádný vzor	24	48,00 %
Celkem	50	100,00 %

Z celého zkoumaného vzorku 50 respondentů má mužský vzor, který mohl kladně ovlivnit jeho sociální vývoj, celkem 15 respondentů, tedy 30,00 % z celkového počtu. Za mužský vzor, který mohl kladně ovlivnit sociální vývoj jedince, považujeme v tomto případě otce nebo staršího bratra, který nebyl nikdy trestně stíhán za úmyslný trestný čin a není, ani nebyl příslušníkem hooligans nebo jiného podobného seskupení, například hnutí skineheads. Mužský vzor, který mohl sociální vývoj jedince ovlivnit záporně, má 7 respondentů, což činí 14,00 % z celkového počtu. Jako mužský vzor, který mohl sociální vývoj jedince ovlivnit záporným způsobem, v tomto případě považujeme otce nebo staršího bratra respondenta, který byl v minulosti trestně stíhán pro úmyslný trestný čin nebo byl, popřípadě je, příslušníkem hooligans nebo jiného podobného seskupení. Další 4 respondenti, tedy 8,00% z celkového počtu, mají v rodině osoby mužského pohlaví, které mohly ovlivnit sociální vývoj jedince kladně i záporně. Ve všech čtyřech případech byla osoba mužského pohlaví, která mohla vývoj jedince ovlivnit záporně, starší bratr respondenta, který byl příslušníkem hooligans. Zbývajících 24 respondentů, tedy 48,00 % z celkového počtu, nemá v rodině žádnou osobu mužského pohlaví, která by mohla ovlivnit sociální vývoj jedince. U žádných z dospělých osob v rodinách respondentů nebylo zjištěno, že by některý člen rodiny v nadměrné míře požíval alkoholické nápoje, popřípadě byl závislý na alkoholu nebo jiných omamných látkách.

Výsledky byly zjištěny při řízeném rozhovoru položením otázek č. 5, č. 6, a č. 7, uvedených v příloze č. 1.

Jako podpurná metoda pro ověření výsledků byla u některých respondentů použita metoda terénního a zúčastněného pozorování. Metodou pozorování byla ověřována zejména otázka č. 6. Pozorováním bylo ověřováno, zda se některý další člen rodiny nepohybuje společně s respondentem v prostředí hooligans. K ověření otázky č. 5 byla u některých respondentů použita metoda analýzy spisových a statistických materiálů. Touto metodou bylo ověřováno ve

statistických a spisových materiálech Okresního ředitelství Policie ČR, zda některý člen rodiny respondenta nebyl trestně stíhán a respondent tuto skutečnost při metodě řízeného rozhovoru neuvedl.

Výsledek této části výzkumu je graficky znázorněn v grafu č. 6.

Pro ucelení celkového přehledu o rodinném a sociálním prostředí respondentů uvádíme zaměstnání jejich rodičů v době prováděného výzkumu. Dále uvádíme zaměstnání samotných respondentů. Výsledek je znázorněn v tabulkách č. 7, č. 8 a č. 9 a v grafech č. 7, č. 8 a č. 9.

Tabulka č. 7		
Zaměstnání matky respondenta		
Profese	Počet respondentů	Podíl v %
Dělnická profese	25	50,00 %
Ostatní	15	30,00 %
Podnikatelka	1	2,00 %
Nezaměstnaná nebo důchodkyně	8	16,00 %
Matka není v rodině	1	2,00 %
Celkem	50	100,00 %

Tabulka č. 8		
Zaměstnání otce respondenta		
Profese	Počet respondentů	Podíl v %
Dělnická profese	14	28,00 %
Ostatní	6	12,00 %
Podnikatel	2	4,00 %
Nezaměstnaný nebo v důchodu	2	4,00 %
Otec není v rodině	26	52,00 %
Celkem	50	100,00 %

Z otázek zaměřených na zaměstnání rodičů jsme zjistili následující skutečnosti, týkající se profesí otců a matek respondentů:

U matek bylo zjištěno, že v době výzkumu mělo zaměstnanou matku 41 respondentů, tedy 82,00 % z celkového počtu. U 25 respondentů byla matka zaměstnána jako dělnice, což z celkového počtu činí podíl 50,00 %. U dalších 15 respondentů byla matka zaměstnána v jiné profesi. Tento počet činí podíl 30,00 %. V jednom případě matka respondenta podnikala. Z celkového počtu to jsou 2,00 %. V osmi případech byly matky nezaměstnané nebo již v důchodu, což činí podíl 16,00 %. V jednom případě respondent s matkou nežije ve společné domácnosti. Tento počet činí podíl 2,00 %.

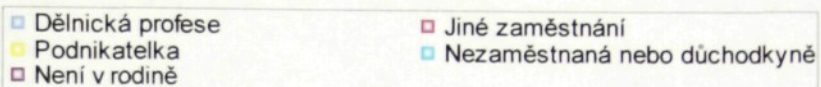
Výsledky týkající se zaměstnání matek byly zjištěny při řízeném rozhovoru položením otázky č. 8, uvedené v příloze č. 1.

U otců bylo zjištěno, že v době výzkumu mělo zaměstnaného otce 22 respondentů, tedy 44,00 % z celkového počtu. U 14 respondentů byl otec zaměstnán v dělnické profesi, což z celkového počtu činí podíl 28,00 %. U dalších šesti respondentů byl otec zaměstnán v jiné profesi. Tento počet činí podíl 12,00 %. Ve dvou případech otec podnikal. Z celkového počtu to jsou 4,00 %. V dalších dvou případech je otec nezaměstnaný nebo již v důchodu. Zbývajících 26 respondentů nežije s otcem ve společné domácnosti. Tento počet činí podíl 52,00 % z celkového počtu respondentů.

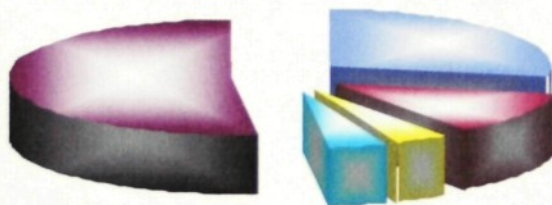
Výsledky zjištěné k zaměstnání otců byly zjištěny při řízeném rozhovoru položením otázky č. 9, uvedené v příloze č. 1.

Zjištěné výsledky týkající se zaměstnání rodičů respondentů jsou graficky znázorněny v grafech č. 7 a č. 8.

Graf. č. 7 – Zaměstnání matky respondenta

Graf. č. 8 – Zaměstnání otce respondenta

Tabulka č. 9

Zaměstnání respondentů v době provedení výzkumu		
Zaměstnání	Počet respondentů	Podíl v %
Dělnická profese	24	48,00 %
Jiné zaměstnání	6	12,00 %
Střední škola	3	6,00 %
Učiliště	13	26,00 %
Nezaměstnaný	4	8,00 %
Celkem	50	100,00 %

K zaměstnání respondentů v době prováděného výzkumu bylo zjištěno, že 24 respondentů, tedy 48,00 % z celého zkoumaného vzorku, bylo zaměstnáno v dělnických profesích. Dalších šest respondentů bylo zaměstnáno v jiných profesích, což činí z celkového počtu 12,00 %. Jako jiné zaměstnání máme na mysli například prodavače, řidiče z povolání, číšník apod. Čtyři respondenti byli v době výzkumu nezaměstnaní. Tento počet činí podíl 8,00 % z celkového počtu. Tito respondenti jsou vyučení a žádné zaměstnání ještě nikdy neměli. Zbývajících 16 respondentů, tedy 32,00 % z celkového počtu, studovalo střední školu nebo učiliště. Na střední škole studovali 3 respondenti, tedy 6,00 % z celkového počtu a na učilišti studovalo 13 respondentů, což činí 26,00 % z celkového počtu. Téměř všichni, kteří studovali na učilišti, se učili ve stavebních oborech, například zedník, tesař apod.

Výsledky týkající se zaměstnání respondentů byly zjištěny při řízeném rozhovoru položením otázky č. 10, uvedené v příloze č. 1.

Výsledek je graficky znázorněn v grafu č. 9.

V další části výzkumu jsme zjišťovali okolnosti vstupu respondentů do řad fotbalových výtržníků. Zejména jsme se zaměřili na skutečnost, kolik jim bylo let v době, kdy se začali aktivně pohybovat v prostředí hooligans, a na důvody jejich vstupu do řad fotbalových výtržníků. Jako důvod vstupu respondentů do řad hooligans jsme nepovažovali odpovědi ve smyslu: „protože mám rád fotbal“, jelikož fotbal má rádo tisíce fanoušků, kteří se však výtržností v souvislosti s fotbalovými zápasy nedopouštějí. Výsledek je znázorněn v tabulkách č. 10 a č. 11 a v grafech č. 10 a č. 11.

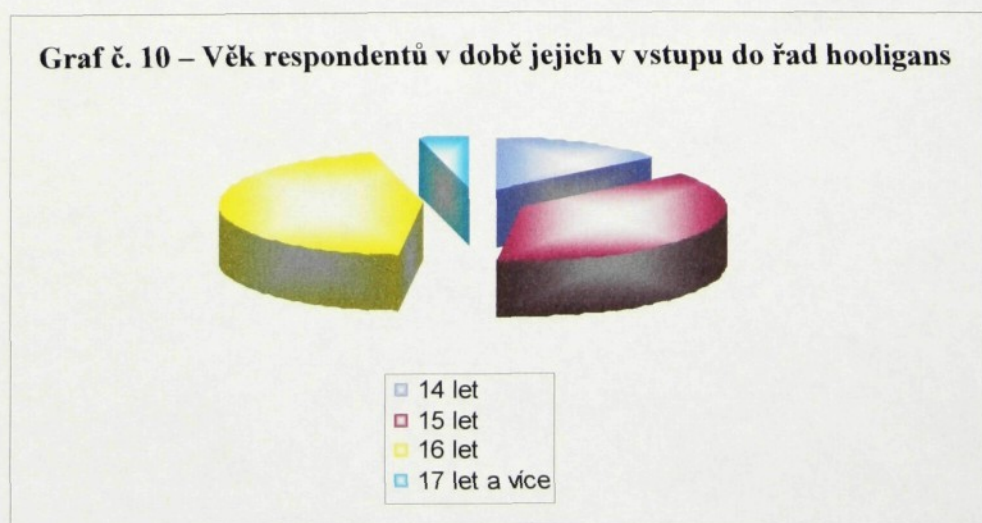
Tabulka č. 10		
Věk respondentů v době jejich vstupu do řad hooligans		
Věk respondenta	Počet respondentů	Podíl v %
14 let	7	14,00 %
15 let	19	38,00 %
16 let	22	44,00 %
17 let a více	2	4,00 %
Celkem	50	100,00 %

Z celého zkoumaného vzorku 50 respondentů jich nejvíce vstoupilo do řad hooligans ve věku šestnácti let. Jednalo se celkem o 22 respondentů. Z celkového počtu je tento podíl 44,00%. Dalších 19 respondentů vstoupilo mezi fotbalové výtržníky ve věku patnácti let, což činí podíl 38,00 % z celkového počtu. Sedm respondentů vstoupilo do řad hooligans ve svých čtrnácti letech, tedy před dovršením patnáctého roku života. Tito respondenti činí podíl 14,00 % z celkového počtu. Zbývající dva respondenti se stali fotbalovými výtržníky ve věku od sedmnácti do dvaceti let. Podíl těchto dvou respondentů činí 4,00 % z celkového počtu. Žádný z respondentů ze zkoumaného vzorku nevstoupil do řad hooligans po dovršení dvaceti let života.

Výsledky týkající se věku respondentů v době jejich vstupu do řad hooligans byly zjištěny při řízeném rozhovoru položením otázky č. 11, uvedené v příloze č. 1.

U některých respondentů byly výsledky ověřeny metodou terénního a zúčastněného pozorování. Vzhledem ke své profesi a osobní znalosti libereckých hooligans jsme měli možnost průběžně pozorovat příchod nových členů do řad již známých fotbalových výtržníků.

Výsledek je graficky znázorněn v grafu č. 10.

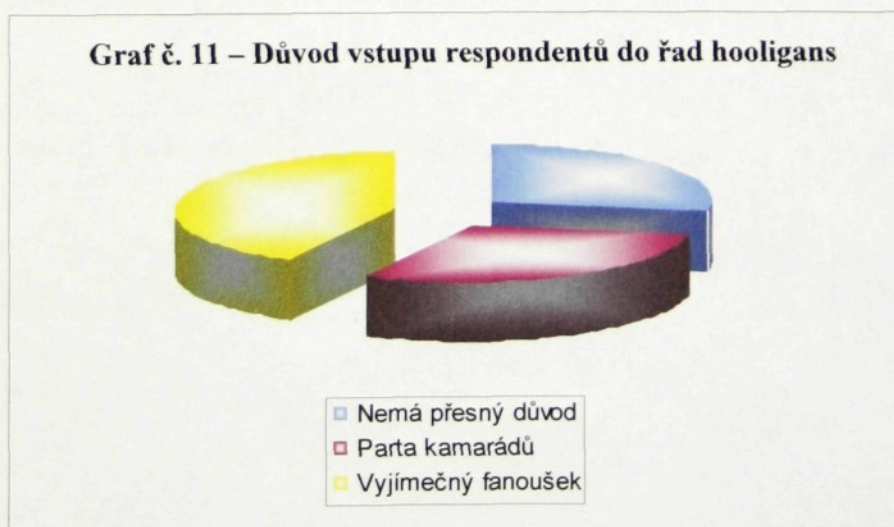
Tabulka č. 11		
Důvody vstupu respondentů do řad hooligans		
Důvody vstupu	Počet respondentů	Podíl v %
Není schopen uvést přesný důvod	14	28,00 %
Hledal partu kamarádů, se kterými „něco“ zažije	15	30,00 %
Nechtěl být pouze „obyčejný fanoušek“	21	42,00 %
Celkem	50	100,00 %

Pokud v této části hovoříme o důvodech vstupu respondentů do řad fotbalových výtržníků máme na mysli důvody z jejich pohledu.

Při dotazování na důvody vstupu respondentů do řad hooligans se jich velký podíl vyjadřoval ve smyslu, že nechtěli být pouze „obyčejný fanoušek“, ale chtěli o sobě dát vědět a tím podpořit svůj klub. V tomto smyslu se vyjádřilo 21 respondentů, tedy 42,00 % z celkového počtu. Patnáct respondentů uvedlo, že chtěli být v partě se kterou „něco pořádného zažijí“. Podíl těchto respondentů činí 30,00 % z celkového počtu. Zbývajících 14 respondentů nebylo schopno přesně definovat důvody svého vstupu do řad hooligans, což činí 28,00 % z celkového počtu zkoumaného vzorku.

Výsledky týkající se důvodů vstupu respondentů do řad hooligans, byly zjištěny při řízeném rozhovoru položením otázky č. 12, uvedené v příloze č. 1.

Výsledek je graficky znázorněn v grafu č. 11.

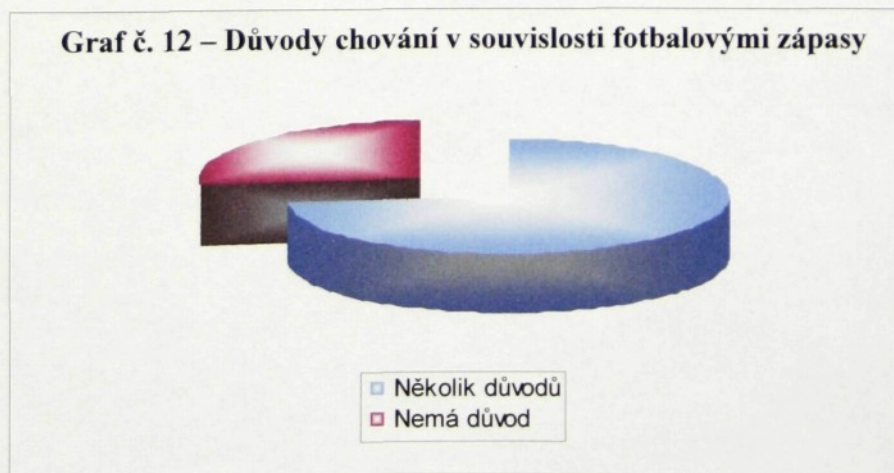
Po zjištění okolností týkajících se vstupu respondentů do řad fotbalových výtržníků jsme se zaměřili na důvody jejich chování v souvislosti s fotbalovými zápasy. I zde se jedná o důvody z pohledu respondentů. Vzhledem k tomu, že většina respondentů uváděla více důvodů najednou, museli jsme pro přehlednost z těchto více důvodů vytvořit jednu položku. Výsledek je znázorněn v tabulce č. 12 a v grafu č. 12.

Tabulka č. 12		
Důvody chování v souvislosti s fotbalovými zápasy		
Důvody chování	Počet respondentů	Podíl v %
Chtějí, aby se o nich „mluvilo“ Chtějí být lepší než hooligans ostatních klubů Chtějí získat trofej a tím ponížit protivníky	37	74,00 %
Nemá zvláštní důvod, myslí si, že se chová stejně jako všichni ostatní fanoušci	13	26,00 %
Celkem	50	100,00 %

Co se týká důvodů chování respondentů v souvislosti s fotbalovými zápasy, naprostá většina uvedla, že chtějí být lepší než hooligans ostatních klubů. Chtějí dělat věci, aby se o jejich skupině hovořilo jako o jedné z nejlepších v České republice. Z celkového počtu 50 respondentů, jich tyto důvody uvádělo 37, což činí podíl 74,00 %. Zbývajících 13 respondentů uvádělo, že ke svému chování nemají žádný zvláštní důvod. Způsob jejich chování patří k fotbalovým zápasům a k partě, ve které se na fotbalových zápasech pohybují. Stejným způsobem se chovají všichni fotbaloví fanoušci. Podíl těchto respondentů činí 26,00 %.

Výsledky týkající se důvodů chování respondentů v souvislosti s fotbalovými zápasy, byly zjištěny při řízeném rozhovoru položením otázky č. 13, uvedené v příloze č. 1.

Výsledek je graficky znázorněn v grafu č. 12.

Výzkum zaměřený na porušování společenských a právních norem příslušníky hooligans jsme provedli především proto, abychom získali přehled o společenské nebezpečnosti a možných rizicích pro společnost, které mohou z jednání hooligans vyplývat. Zjištěné informace budou dále sloužit k ověření hypotéz č. 2 a hypotézy č. 3. Největší bezpečnostní rizika v chování hooligans je možné spatřovat ve skutečnosti, že ve většině případů k porušování norem dochází ve skupině několika osob, které jsou převážně v podnapilém stavu a neuvědomují si právní následky svého jednání. Výzkum byl tedy zaměřen zejména na skutečnosti, zda se respondenti dopustili trestné činnosti ve skupině a pod vlivem alkoholu. Výsledky výzkumu k protispoločenskému a protiprávnímu jednání jsou znázorněny v tabulkách č. 13, č. 14, č. 15 a č. 16 a v grafech č. 13, č. 14, č. 15 a č. 16.

Tabulka č. 13		
Porušování společenských a právních norem		
Porušení normy	Počet respondentů	Podíl v %
Dopustil se	44	88,00%
Nedopustil se	6	12,00 %
Celkem	50	100,00 %

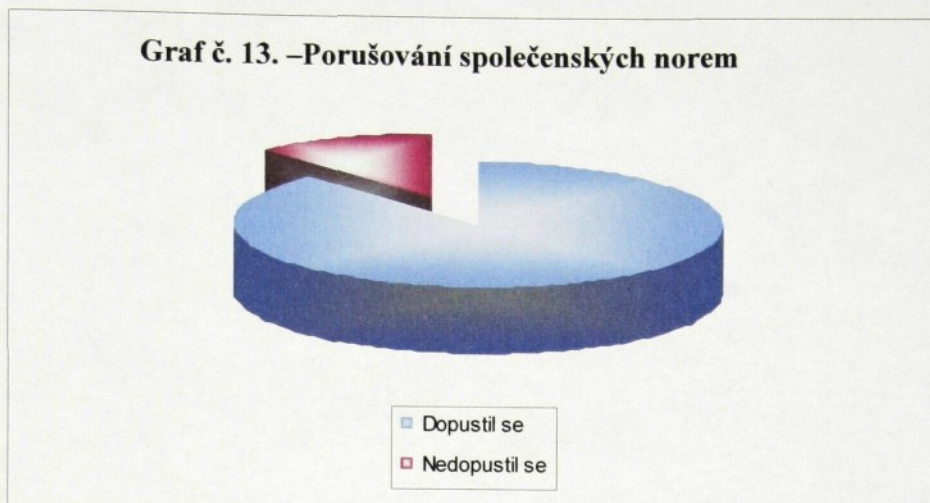
Ze zkoumaného vzorku 50 respondentů jich 44 uvedlo, že se dopustili protispoločenského nebo protiprávního jednání v souvislosti s fotbalovým zápasem. Z celkového počtu se jedná o 88,00 %. Zbývajících 6 respondentů se podle jejich odpovědí na porušování norem nepodílelo, což činí podíl 12,00 % z celkového počtu. Pro upřesnění uvádíme, že jako porušování společenských a právních norem jsme nepovažovali pouze případy, které byly vyšetřovány policií, ale i případy, které vyšetřovány nebyly. V tomto případě máme na mysli například verbální napadání pořadatelů, policistů, hráčů apod.

Výsledky, týkající se porušování společenských a právních norem ze strany respondentů, byly zjištěny při řízeném rozhovoru položením otázky č. 14, uvedené v příloze č. 1.

U většiny respondentů byly výsledky ověřeny metodou terénního pozorování. Vzhledem ke své profesi jsme měli možnost průběžně pozorovat téměř všechny incidenty libereckých hooligans, ke kterým došlo přímo na stadionu v Liberci a v ojedinělých případech i mimo stadion. Dále jsme měli v možnost v několika případech pozorovat incidenty, kterých se liberečtí hooligans dopustili na jiných stadionech v České republice i v zahraničí.

Výsledek je graficky znázorněn v grafu č. 13.

Graf č. 13. –Porušování společenských norem

Co se týká počtu osob v době spáchání incidentu, z osobní zkušenosti uvádíme, že ve většině případů dochází k trestné činnosti nebo přestupkům v době, kdy je větší koncentrace hooligans na určitém místě. Po dobu své praxe jsme se nikdy nesetkali s případem, že by se fotbalový výtržník dopustil trestného činu nebo přestupku v souvislosti s fotbalovým utkáním v době, kdy by se na určitém místě a v určitém čase nacházel úplně sám.

Tabulka č. 14

Počet osob v době spáchání incidentu			
Počet osob při incidentu	Počet respondentů	Podíl v %	
Nedopustil se	6	12,00 %	12,00 %
1 osoba	0	0,00 %	
2 osoby	2	4,00 %	88,00 %
3 – 5 osob	13	26,00 %	
6 a více osob	29	58,00 %	
Celkem	50	100,00 %	

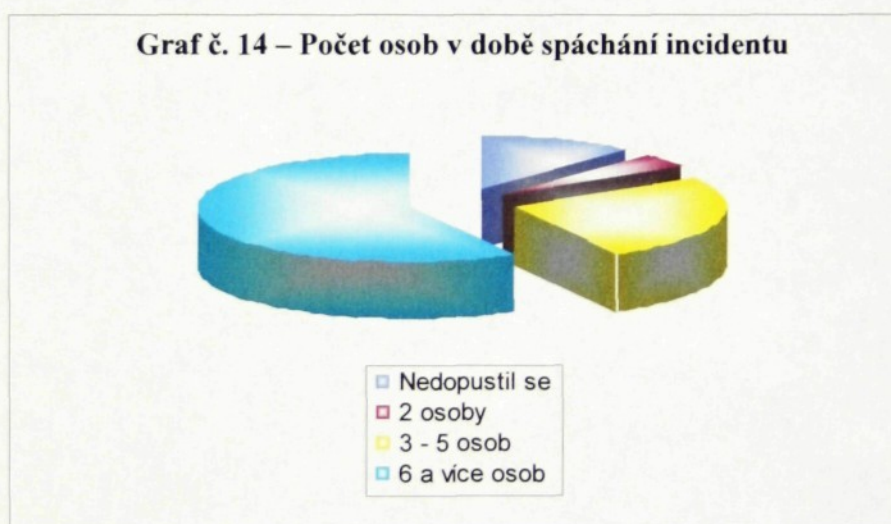
K počtu osob na místě v době spáchání incidentu bylo zjištěno, že z celkového počtu 50 respondentů se jich celkem 44 dopustilo incidentu ve skupině. Z celkového počtu tento podíl činí 88,00 %. Zbývajících šest respondentů se nedopustilo žádného incidentu, což činí 12,00 %. Z počtu 44 respondentů, kteří uvedli, že se dopustili protispoločenského nebo protiprávního jednání v souvislosti s fotbalovým utkáním, všichni uvedli, že tohoto jednání se dopustili

nejméně s jednou další osobou. Z počtu těchto 44 respondentů jich celkem 29 uvedlo, že jednání se dopustili se 6 a více osobami, což činí podíl z celkového počtu 50 respondentů 58,00 %. Třináct respondentů uvedlo, že se jednání dopustilo se 3 – 5 osobami. Tento podíl činí 26,00 %. Dva respondenti uvedli, že se jednání dopustili ve dvojici, což činí podíl 4,00 %. Žádný z respondentů neuvedl, že by se protispolečenského nebo protiprávního jednání v souvislosti s fotbalovým zápasem dopustil úplně sám.

Výsledky týkající se počtu osob na místě v době incidentu, byly zjištěny při řízeném rozhovoru položením otázky č. 14, uvedené v příloze č. 1.

U některých respondentů byly výsledky ověřeny metodou terénního pozorování. Jednalo se o incidenty libereckých hooligans, které jsme měly možnost pozorovat přímo na stadionech i mimo stadiony.

Výsledek je graficky znázorněn v grafech č. 14 a č. 15.

Pro porovnání výsledků zjištěných u zkoumaného vzorku respondentů, s incidenty v souvislosti s fotbalovými zápasy v České republice, jsme dále provedli analýzu 100 náhodně vybraných trestných činů a přestupků, ke kterým došlo na území celé České republiky. Tyto případy jsou popsány ve Zprávách o problematice extremismu na území České republiky za období od roku 1998 do roku 2001. Analyzovány byly i případy, ke kterým za stejné období došlo v okresech Liberec a Jablonec nad Nisou, ale které byly spáchány fanoušky ostatních klubů. Tyto případy jsou vedeny ve spisových materiálech Služby kriminální policie a vyšetřování OŘP Liberec a Jablonec nad Nisou a ve spisových materiálech Obvodních oddělení OŘP Liberec a Jablonec nad Nisou. Při analýze jsme za případy spáchané ve skupině považovali

i skutky, u kterých byl následně vyšetřování pouze jeden pachatel, ale ve zprávách bylo uvedeno, že jednání se dopustil ve skupině osob.

Pro ucelení představy o analyzovaných případech uvádíme přepis dvou vybraných skutků:

- Dne 11. 04. 1999 v Brně, na fotbalovém stadiónu Za Lužánkami, došlo během utkání FC Boby Brno a FC Baník Ostrava, ze strany hooligans Brna k výtržnosti tím, že házeli kameny na hrací plochu, vykřikovali hanlivé výrazy na fanoušky Ostravy a obnažovali se. Dále fyzicky napadli asistenta kameramana ČT, a to tím způsobem, že jej několikrát udeřili pěstí do hlavy a těla. Jeden z fanoušků jej kopl do hlavy. Celkem bylo zadrženo šest fanoušků ve věku od 17 let do 24 let. Zadržným fanouškům bylo sděleno obvinění pro trestný čin výtržnictví podle § 202/1 tr. zákona. *(volně podle 29:152)*

- Dne 07. 10. 2000, v době od 12.05 hodin do 12.30 hodin došlo v Praze 7, v hale na nádraží Holešovice, ke vzájemnému fyzickému napadení mezi fanoušky Baníku Ostrava a Brna. Při střetu fanoušků došlo k poškození zařízení nádraží. Několik fanoušků po skončení střetu provolávalo hesla „Sieg heil“ a „Heil Hitler“ se zvednutými pravicemi. Celkem bylo zadrženo devět fanoušků ve věku od 17 let do 24 let. Zadržným fanouškům bylo sděleno obvinění pro trestné činy výtržnictví podle § 202/1 tr. zákona a Podpora a propagace hnutí směřujících k potlačení práv a svobod člověka podle § 261 tr. zákona. *(volně podle 30:16)*

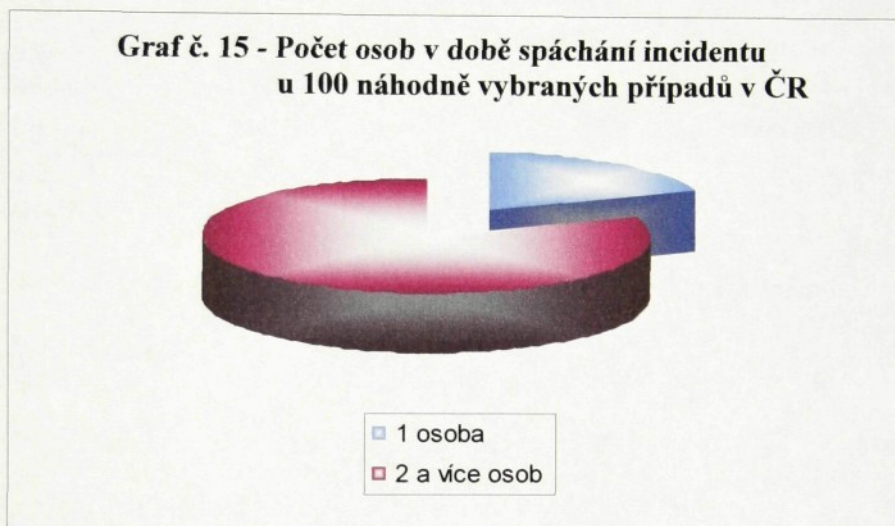
Tabulka č. 15

Počet osob v době spáchání incidentu u 100 náhodně vybraných případů v ČR		
Počet osob v době incidentu	Celkem incidentů	Podíl v %
1 osoba	19	19,00 %
2 a více osob	81	81,00 %
Celkem	100	100,00 %

Provedenou analýzou 100 náhodně vybraných případů, ke kterým došlo v souvislosti s fotbalovými zápasy v České republice, bylo zjištěno, že celkem v 81 případech byl skutek spáchán nejméně dvěma osobami, nebo v davu osob. Tento počet činí podíl 81,00 %. Ve zbývajících 19 případech skutek spáchal pachatel sám, což činí podíl 19,00 %. U tohoto počtu 19 skutků je nutné uvést, že ve většině případů se jednalo především o trestné činy podpora a propagace hnutí směřujících k potlačení práv a svobod člověka podle § 261 tr. zákona. Skutková

podstata těchto trestných činů spočívala převážně ve vyvěšení transparentů, vlajek apod. se symbolikou propagující extrémistická hnutí nebo v provolávání fašistických hesel. I v těchto případech by se však dalo říci, že byly spáchány ve skupině, protože k nim došlo v hledištích fotbalových stadiónů.

Výsledek je graficky znázorněn v grafu č. 15.

Tabulka č. 16

Vliv alkoholu v době spáchání incidentu

Ovlivnění alkoholem	Počet respondentů	Podíl v %
Nedopustil se, alkohol nekonzumuje	2	4,00 %
Nedopustil se, alkohol konzumuje	4	8,00 %
Dopustil se bez vlivu alkoholu	0	0,00 %
Dopustil se pod vlivem alkoholu	44	88,00 %
Celkem	50	100,00 %

Požívání alkoholu před, během a po skončení fotbalového utkání při řízeném rozhovoru připustila naprostá většina respondentů. Z tohoto vyplývá, že v době spáchání výtržnosti byla většina respondentů ovlivněna alkoholem. Z celkového počtu 50 respondentů jich 44 uvedlo, že v době, kdy se účastnili na incidentu, byli pod vlivem alkoholu. Tento podíl činí 88,00 % z celého zkoumaného vzorku. Ze zbývajících šesti respondentů, kteří se na žádném incidentu

nepodíleli, čtyři uvedli, že alkohol během fotbalových utkání užívají, což činí podíl 8,00 %. Pouze dva respondenti uvedli, že alkoholické nápoje neužívají. Tento podíl činí 4,00 %. Z celkového počtu 50 respondentů jich tedy celkem 48 uvedlo, že během fotbalových utkání užívají alkoholické nápoje, což činí celkový podíl 96,00 % zkoumaného vzorku.

Výsledky, týkající se konzumace alkoholických nápojů, byly zjištěny při řízeném rozhovoru položením otázek č. 16 a č. 17, uvedených v příloze č. 1.

Zjištěné výsledky byly ověřovány metodou terénního pozorování, kterou byly v plném rozsahu potvrzeny. Touto metodou bylo zjištěno, že respondenti se před fotbalovým utkáním scházejí v restauracích, kde konzumují především pivo. V případě, že je pivo k dispozici i na stadiónu, tak je konzumují i během utkání. Po skončení utkání se převážně přemístí opět do restaurace, kde v konzumaci alkoholu pokračují. V případě zadržení výtržníka policií je pro potřeby trestního nebo přestupkového řízení prováděna orientační dechová zkouška a z vlastní zkušenosti můžeme potvrdit, že v naprosté většině případů je tato zkouška pozitivní.

Výsledek je graficky znázorněn v grafu č. 16.

Podle statistik Policie ČR je většina hooligans v České republice krajně pravicového smýšlení, tedy příznivců hnutí skinheadas. Tuto skutečnost dokazuje i fakt, že na fotbalových stadiónech stále častěji dochází k trestným činům, kterých se nejčastěji dopouštějí příznivci hnutí skinheads. Jedná se o trestné činy Hanobení národa rasy a přesvědčení podle § 198 trestního zákona a Podpora a propagace hnutí směřujících k potlačení práv a svobod člověka podle § 260 a § 261 trestního zákona. V další části výzkumu jsme se tedy zaměřili i na tuto skutečnost a pokusili jsme se zjistit, zda i respondenti ze zkoumaného vzorku z okresů Liberec a Jablonec nad Nisou sympatizují s hnutím skinheadas. Výsledek je znázorněn v tabulce č. 17 a v grafu č. 17.

Tabulka č. 17		
Příslušnost respondentů k hnutí skinheads		
Příslušnost k hnutí skinheads	Počet respondentů	Podíl v %
Není příznivcem a nesympatizuje	18	36,00 %
Není příznivce, ale sympatizuje	21	42,00 %
Je příznivcem hnutí skinheads	11	22,00 %
Celkem	50	100,00 %

Z celkového počtu 50 respondentů jich 11 uvedlo, že jsou aktivními příznivci hnutí skinheads, což činí podíl 22,00 %. Dalších 21 respondentů uvedlo, že příznivci hnutí skinheads nejsou, ale s tímto hnutím sympatizují a jsou mu nakloněni. Tento podíl činí 42,00 %. Zbývajících 18 respondentů uvedlo, že nejsou příznivci hnutí skinheads a ani s tímto hnutím nesympatizují, což činí podíl 36,00 % z celkového počtu.

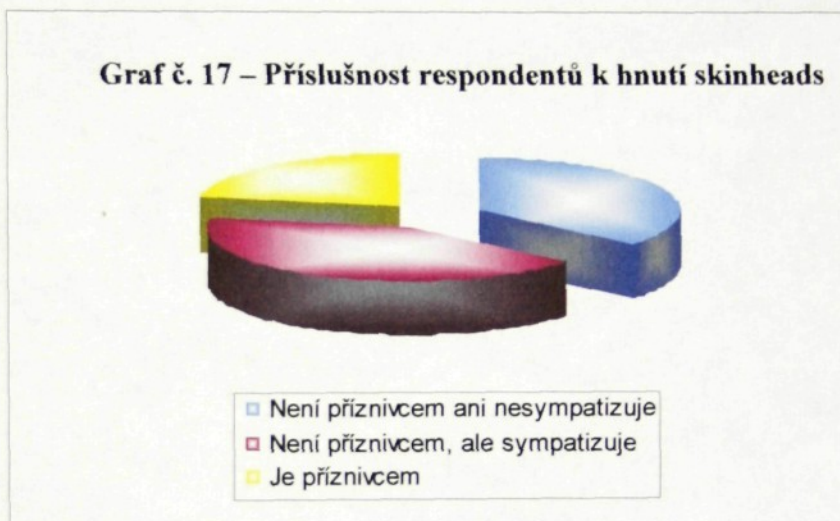
K této části výzkumu je nutné uvést, že respondenti na otázky týkající se příslušnosti k hnutí skinheads odpovídali velmi neochotně. Zejména mladší respondenti odpovídali záporně nebo uvedli, že s hnutím skinheads pouze sympatizují. Respondenti, kteří uvedli, že jsou aktivními příznivci hnutí skinheads, byli nejstarší.

Výsledky, týkající se sympatií k hnutí skinheads, byly zjištěny při řízeném rozhovoru položením otázek č. 18, č. 19 a č. 20, uvedených v příloze č. 1.

Zjištěné výsledky byly ověřovány metodou terénního pozorování a analýzou statistických materiálů. Metodou pozorování bylo zjištěno, že naprostá většina zkoumaného vzorku se obléká podle módy příznivců hnutí skinheads. To znamená, že nosí oblečení zn. Lonsdail, tzv. bombery, vysoké těžké boty a jsou velmi nakrátko ostříhaní. Oblečení mají velmi často doplněno nášivkami se zástupnou symbolikou hnutí skinheads. Jako další možný znak příslušnosti k hnutí skinheads je možné považovat skutečnost, že na transparentech, které vyvěšují na fotbalových stadiónech, používají v nápisech místo písmene „O“ tzv. keltský kříž, což je jeden ze základních zástupných symbolů příznivců hnutí skinheads. V poslední době však *hooligans* od používání keltského kříže již upouštějí, protože za veřejné vyvěšení tohoto symbolu může za určitých okolností hrozit trestní stíhání pro trestný čin podpora a propagace hnutí směřujících k potlačení práv a svobod člověka podle § 260 a § 261 trestního zákona. Metodou pozorování bylo dále zjištěno, že většina respondentů se zúčastňuje akcí příznivců hnutí skinheads. Toto jsme měli možnost ověřit při různých akcích konaných v okrese Liberec, kde jsme se vzhledem ke své profesi podíleli na zajišťování veřejného pořádku. Analýzou statistických materiálů bylo

zjištěno, že z 50 respondentů se jich 37 minimálně v jednom případě zúčastnilo koncertů skinheadských hudebních skupin, které se pořádaly v České republice. Tento počet činí podíl 74,00 % z celkového počtu. Z uvedených skutečností, zjištěných terénním pozorováním, je patrné, že ne všichni respondenti odpovídali na otázky týkající se sympatií nebo příslušnosti k hnutí skinheads pravdivě, a skutečný počet bude vyšší.

Výsledek zjištěný metodou rozhovoru je graficky znázorněn v grafu č. 17.

Poslední část výzkumu jsme zaměřili na průměrný věk hooligans fotbalového celku FC Slovan Liberec. Věk fotbalových výtržníků v České republice je podle dlouhodobých statistik v rozmezí od 14 let do 21 let. Pro potřeby našeho výzkumu jsme vycházeli z věku respondentů v době, kdy se poprvé dopustili protispolečenského nebo protiprávního jednání v souvislosti s fotbalovým zápasem. Jako nevhodné chování jsme nepovažovali pouze případy, které byly vyšetřovány oficiálně policií, ale i případy, které byly vyřešeny pořadatelkou službou vyvedením ze stadionu nebo byly policií řešeny pouze blokovou pokutou. I v tomto případě se však jedná o přestupek. Dále jsme u zkoumaného vzorku respondentů spočítali jejich průměrný věk v době prováděného výzkumu. Vzhledem k tomu, že počet padesáti respondentů je přibližně 90 % aktivních hooligans fotbalového celku FC Slovan Liberec, domníváme se, že zjištěný průměrný věk těchto osob bude odpovídat v okrese Liberec skutečnosti. Výsledky zjištěného věku respondentů, v době kdy se poprvé dopustili protispolečenského nebo protiprávního jednání v souvislosti s fotbalovým zápasem, jsou znázorněny v tabulce č. 18 a grafu č. 18.

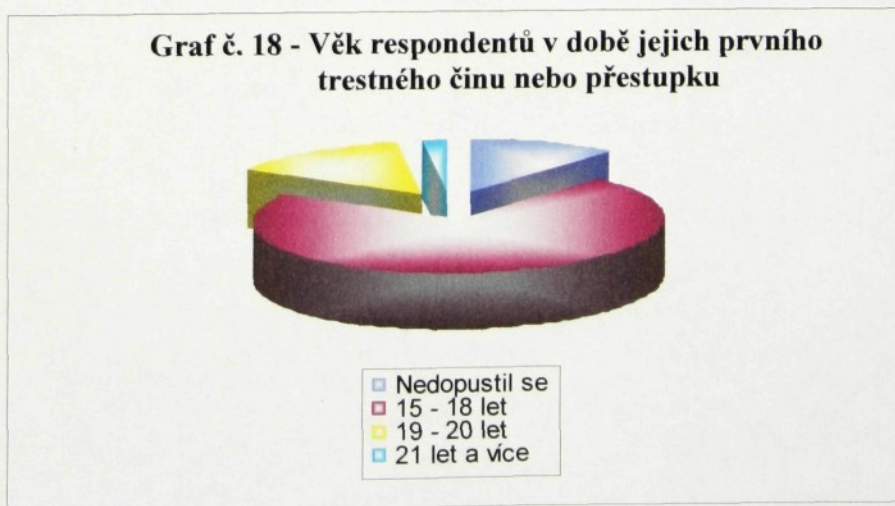
Tabulka č. 18		
Věk respondentů v době jejich prvního trestného činu nebo přestupku		
Věk respondenta	Počet respondentů	Podíl v %
Nedopustil se	6	12,00 %
15 – 18 let	36	72,00 %
19 – 20 let	7	14,00 %
21 let a více	1	2,00 %
Celkem	50	100,00 %

Celkem 36 respondentů se dopustilo svého prvního protispolečenského nebo protiprávního jednání ve věku od 15 do 18 let. Z celkového počtu se jedná o podíl 72,00 %. Sedm respondentů se dopustilo svého prvního incidentu ve věku od 19 let do 20 let, což činí podíl 14,00 %. Pouze jeden respondent uvedl, že se svého prvního incidentu dopustil po dovršení 21 let. Jedná se o 2,00 % c celkového počtu zkoumaného vzorku. Zbývajících 6 respondentů se žádného incidentu nedopustilo. Tento počet činí podíl 12,00 %.

Výsledky týkající se věku respondentů v době, kdy se poprvé dopustili protispolečenského nebo protiprávního jednání v souvislosti s fotbalem, byly zjištěny při řízeném rozhovoru položením otázek č. 21, č. 22, č. 23 a č. 24, uvedených v příloze č. 1.

Zjištěné výsledky byly ověřovány analýzou spisových materiálů vedených na OŘP Liberec. Provedenou analýzou bylo potvrzeno, že většina osob ze zkoumaného vzorku, která se dopustila protispolečenského nebo protiprávního jednání, byla v době svého prvního incidentu ve věku do 18 let. Naprostá většina pak byla ve věku do 20 let.

Výsledek zjištěný metodou rozhovoru je graficky znázorněn v grafu č. 18.

K zjištění věku hooligans fotbalového celku FC Slovan Liberec jsme dále provedli výpočet průměrného věku respondentů v době prováděného výzkumu. Ve zkoumaném vzorku respondentů jich bylo 6 ve věku 16 let, 7 ve věku 17 let, 3 ve věku 18 let, 18 ve věku 19 let, 7 ve věku 20 let, 2 ve věku 21 let, 2 ve věku 22 let, 2 ve věku 23 let a 3 ve věku 24 let. Průměrný věk respondentů je tedy 19,10 let. Tento průměrný věk a zjištěné rozmezí věku v době, kdy se respondenti poprvé dopustili protispolečenského nebo protiprávního jednání, je platný pouze pro zkoumaný vzorek respondentů. V celorepublikovém měřítku se může jednat o jiné věkové rozmezí.

Pro porovnání výsledků zjištěných u zkoumaného vzorku respondentů s věkem fotbalových výtržníků v České republice jsme dále provedli analýzu 100 náhodně vybraných trestných činů a přestupků, ke kterým došlo na území celé České republiky. Jedná se o stejné případy, které byly analyzovány při zjišťování skutečnosti, zda se fotbaloví výtržníci dopouštějí porušování norem ve skupině. Při provádění analýzy jsme vycházeli z věku zjištěných pachatelů v době, kdy došlo k spáchání incidentu. U těchto případů bylo zjištěno celkem 206 pachatelů. Nejmladšímu zjištěnému pachateli bylo 13 let a nejstaršímu bylo 41 let.

Věk zjištěných pachatelů u 100 náhodně vybraných případů v České republice		
Věk pachatelů	Počet pachatelů	Podíl v %
Méně jak 15 let	4	1,94 %
15 – 18 let	82	39,81 %
19 – 20 let	38	18,45 %
21 – 25 let	67	32,52 %
26 – 29 let	10	4,85 %
30 let a více	5	2,43 %
Celkem	206	100,00 %

Provedenou analýzou případů, ke kterým došlo v souvislosti s fotbalem v České republice, bylo zjištěno, že nejvíce pachatelů těchto skutků bylo ve věku od 15 do 18 let. Jednalo se o 82 osob, což činí podíl 39,81 %. Další nejvyšší počet, tedy 67 pachatelů se dopustilo trestného činu nebo přestupku ve věku od 21 do 25 let. Jedná se o podíl 32,52 %. Ve věku od 19 do 20 let bylo 38 pachatelů, tedy 18,45 %. Deset pachatelů bylo ve věku od 26 do 29 let, což činí podíl 4,85 %. Ve věku 30 let a více bylo zjištěno 5 pachatelů. Tento počet činí podíl 2,43 %.

Zbývající 4 pachatelé byli v době spáchání skutku ve věku do 15 let. Tento počet činí podíl činí 1,94 % z celkového počtu pachatelů. Z uvedeného výsledku analýzy vyplývá, že i v České republice byla mírná většina případů spáchána osobami ve věku od 15 do 20 let. Souhrnem se jednalo o 120 osob, což činí podíl z celkového počtu 206 pachatelů 58,26 %.

Výsledek je graficky znázorněn v grafu č. 19.

Provedeným výpočtem průměrného věku pachatelů v analyzovaných případech bylo zjištěno, že průměrný věk osob, které se dopustili porušení norem v souvislosti s fotbalem v České republice, je 20,33 let.

Případy, které byly analyzovány, nejsou samozřejmě všechny incidenty, ke kterým za uvedené období v souvislosti s fotbalovými zápasy došlo. Velké procento podobných případů není podle našeho názoru policií vyšetřováno z důvodu, že nejsou hlášeny a hooligans si své účty vyřizují sami mezi sebou, což potvrzuje i nepsané pravidlo hooligans, že policie je jejich úhlavní nepřítel.

2.6. Vyhodnocení hypotéz

Hypotéza č. 1

Domníváme se, že osoby dopouštějící se výtržností a násilností v souvislosti s fotbalovými zápasy budou většinou pocházet z dysfunkčních rodin.

Provedeným výzkumem k sociálnímu původu a dysfunkčnosti rodin respondentů bylo zjištěno, že celkem 27 respondentů pochází z neúplných rodin. Jedná se o podíl 54,00 %. Zbývajících 23 respondentů pocházelo z rodin úplných, což činí 46,00 %. Všichni respondenti z rozpadlých rodin zažili rozpad rodiny před dovršením 15 roku svého života. Většina respondentů z rozpadlých rodin, žila po rozpadu rodiny s matkou. Trestná činnost členů rodiny jako jeden z kriminogenních faktorů byla zjištěna u 11 respondentů, což činí podíl 22,00 % z celkového počtu respondentů. U žádného z respondentů nebylo zjištěno, že by některá dospělá osoba v jejich rodině konzumovala v nadměrné míře alkoholické nápoje nebo byla závislá na alkoholu nebo jiných omamných látkách. Žádné další kriminogenní faktory v rodinách respondentů nebyly provedeným výzkumem zjištěny. Většina respondentů byla zaměstnána v dělnických profesích nebo navštěvovala učiliště. Výzkumem bylo zjištěno, že vliv na vstup respondentů do řad hooligans měly kriminogenní faktory působící v rodině, zejména rozpad rodiny a kriminalita členů rodiny. Pouze u 15 respondentů, tedy 30,00 % z celkového počtu, nebyly zjištěny žádné kriminogenní faktory. I přes to, že u většiny respondentů byly zjištěny kriminogenní faktory působící negativně na sociální vývoj jedince, nebylo u žádného z nich zjištěno, že by rodina byla úplně nefunkční. Výsledky výzkumu jsou uvedeny v tabulkách č. 1 – č. 9 a graficky jsou znázorněny v grafech č. 1 – č. 9.

Provedeným výzkumem se nám **hypotéza č. 1 nepotvrdila.**

Zde je nutné uvést, že rozpad rodiny nemusí vždy vést k dysfunkčnosti rodiny. I jeden rodič může dítěti zajistit takové podmínky, aby byly v plné míře uspokojovány všechny jeho základní potřeby důležité pro zdravý vývoj. Taktéž trestní stíhání některého z rodičů nemusí vždy vést k dysfunkčnosti rodiny. Uvedené základní kriminogenní faktory ale zcela určitě mohou mít negativní vliv na zdravý sociální vývoj jedince a na budování hodnotových orientací, zejména v době dospívání.

Hypotéza č. 2

Domníváme se, že fotbaloví výtržníci se výtržností a násilností v souvislosti s fotbalovými zápasy dopouštějí ve skupině.

Provedeným výzkumem bylo zjištěno, že většina protispolečenského a protiprávního jednání, kterého se dopouštějí skupiny hooligans v souvislosti s fotbalovými zápasy, je páchána ve skupině osob. Pro okres Liberec bylo zjištěno, že naprostá většina respondentů ze zkoumaného vzorku, kteří se dopustili výtržnosti v souvislosti s fotbalovým zápasem, se tohoto jednání dopustila ve skupině osob. Z celého zkoumaného vzorku tuto skutečnost uvedlo 44 respondentů, což činí 88,00 % z celkového počtu. Žádný z respondentů neuvedl, že by se protispolečenského nebo protiprávního jednání v souvislosti s fotbalovým zápasem dopustil úplně sám. Pouze šest respondentů uvedlo, že se dosud žádné výtržnosti nedopustili, ani se na žádné nepodíleli. Výsledky výzkumu jsou uvedeny v tabulce č. 14 a graficky jsou znázorněny v grafu č. 14.

K porovnání výsledků zjištěných u respondentů z okresů Liberec a Jablonec nad Nisou s celou Českou republikou byla provedena analýza 100 náhodně vybraných případů, ke kterým došlo v souvislosti s fotbalovými zápasy v České republice v letech 1998 – 2002. Provedenou analýzou těchto případů jsme také došli k naprosto přesvědčivému závěru, že i v celé České republice jsou tyto trestné činy a přestupky páchány ve většině případů ve skupině osob. Ze 100 analyzovaných případů jich bylo 81 spácháno ve skupině osob, což činí podíl 81,00 %. Výsledky jsou uvedeny v tabulce č. 15 a graficky jsou znázorněny v grafu č. 15.

Provedeným výzkumem se nám ***hypotéza č. 2*** **p o t v r d í l a.**

K této hypotéze bylo provedeno porovnání výsledků, zjištěných u zkoumaného vzorku respondentů z okresů Liberec a Jablonec nad Nisou, s výsledky zjištěnými u případů, ke kterým došlo v souvislosti s fotbalovými zápasy na území České republiky. Provedeným porovnáním bylo shledáno, že výsledky zjištěné u hooligans celku FC Slovan Liberec a u sto náhodně vybraných případů, ke kterým došlo na celém území České republiky, se téměř shodují. Rozdíl mezi výsledky zjištěnými u zkoumaného vzorku respondentů a případy v České republice činil pouze 7,00 %. Z tohoto důvodu se domníváme, že výsledky zjištěné naším výzkumem budou odpovídat skutečnosti a nebudou platné pouze pro námi zkoumaný vzorek respondentů, ale i pro hooligans ostatních klubů v České republice.

Hypotéza č. 3

Domníváme se, že fotbaloví výtržníci se výtržností a násilností v souvislosti s fotbalovými zápasy dopouštějí pod vlivem alkoholu.

Provedeným výzkumem bylo zjištěno, že naprostá většina respondentů ze zkoumaného vzorku konzumuje před, v průběhu a po skončení fotbalového utkání alkoholické nápoje, převážně pivo. Z tohoto vyplývá, že i v době, kdy se dopustili protispolečenského nebo protiprávního jednání, byli pod vlivem alkoholu. Všichni respondenti, kteří se dopustili incidentu, uvedli, že v době, kdy k incidentu došlo, byli pod vlivem alkoholu. Jednalo se o 44 respondentů, což z celého zkoumaného vzorku činí podíl 88,00 %. Tato skutečnost byla potvrzena i terénním pozorováním, kterým bylo zjištěno, že většina osob ze zkoumaného vzorku se před fotbalovými zápasy schází v restauracích, kde konzumují alkoholické nápoje. Alkoholické nápoje konzumují podle možností i v průběhu fotbalového utkání. Z vlastní zkušenosti můžeme uvést, že v případě zadržení výtržníka policií je pro potřeby trestního nebo přestupkového řízení prováděna orientační dechová zkouška, která je v naprosté většině případů pozitivní. Výsledky jsou uvedeny v tabulce č. 16 a graficky jsou znázorněny v grafu č. 16.

Provedeným výzkumem se nám ***hypotéza č. 3 p o t v r d i l a.***

Zjištěné výsledky se vztahují pouze na zkoumaný vzorek respondentů z okresů Liberec a Jablonec nad Nisou, ale podle vlastní zkušenosti se domníváme, že budou platit i pro většinu hooligans z České republiky, protože jsme v mnoha případech měli možnost pozorovat hooligans jiných klubů a výsledky pozorování byly shodné s výsledky zjištěnými u zkoumanému vzorku.

Hypotéza č. 4

Domníváme se, že osoby dopouštějící se výtržností a násilností v souvislosti s fotbalovými zápasy budou většinou sympatizovat s hnutím skinheads.

U výzkumu zaměřeného na sympatie, případně příslušnost fotbalových výtržníků k hnutí skinheads, uvedlo celkem 11 respondentů, že jsou příznivci hnutí skinheads a 21 jich uvedlo, že s tímto hnutím sympatizují. Z celkového počtu respondentů je tento podíl souhrnem 64,00 %. Zde je nutné uvést, že metodami terénního pozorování a analýzou statistických materiálů jsme došli k závěru, že s hnutím skinheads sympatizuje větší počet respondentů, než kteří tuto

skutečnost uvedli při metodě řízeného rozhovoru. Provedenými pomocnými metodami bylo zjištěno, že s hnutím skinheads přišlo do styku formou různých akcí celkem 37 respondentů, což činí podíl 74,00 %. Výsledky zjištěné při řízeném rozhovoru jsou vedeny v tabulce č. 17 a graficky jsou znázorněny v grafu č. 17.

Provedeným výzkumem se nám **hypotéza č. 4 p o t v r d i l a.**

Zjištěné výsledky může potvrzovat i skutečnost, že většina respondentů svými vnějšími znaky vykazuje sympatie k hnutí skinheads. To znamená, že jejich úprava zevnějšku a styl oblékání odpovídá módě tohoto hnutí. Tuto skutečnost může dokazovat i fakt, že na fotbalových stadiónech stále častěji dochází k trestným činům propagujících fašismus nebo zaměřených proti rase. V neposlední řadě se jedná o používání tzv. zástupných symbolů hnutí skinheads na transparentech vyvěšovaných v hledištích fotbalových stadiónů. Tyto osoby se však nemusejí ztotožňovat s ideami tohoto hnutí.

Hypotéza č. 5

Domníváme se, že průměrný věk fotbalových výtržníků, kteří byli v minulosti trestně stíháni nebo řešeni pro přestupek v souvislosti s fotbalovými zápasy, bude do dvaceti let.

Při ověřování této hypotézy jsme vycházeli z věku respondentů v době spáchání jejich prvního trestného činu nebo přestupku v souvislosti s fotbalovým zápasem. Provedeným výzkumem bylo zjištěno, že nejvíce respondentů se svého prvního protiprávního jednání dopustilo ve věku od patnácti do dvaceti let včetně. Souhrnem se jednalo o 43 respondentů, což činí podíl 86,00 % z celkového počtu. Pouze jeden respondent se svého prvního protiprávního jednání dopustil po dovršení 21 let. Šest respondentů uvedlo, že se dosud protiprávního jednání nedopustilo. Výsledek je uveden v tabulce č. 18 a graficky je znázorněn v grafu č. 18. Tuto skutečnost potvrzuje i zjištěný fakt, že nejvíce respondentů vstoupilo do řad *hooligans* ve věku 15 a 16 let. Věk respondentů v době jejich vstupu do řad *hooligans* je uveden v tabulce č. 10 a graficky je znázorněn v grafu č. 10. Průměrný věk respondentů činil v době prováděného výzkumu 19,10 let.

Provedeným výzkumem se nám **hypotéza č. 5 p o t v r d i l a.**

Zjištěné výsledky se vztahují pouze na zkoumaný vzorek respondentů z okresů Liberec a Jablonec nad Nisou. Pro porovnání jsme ale provedli analýzu 100 náhodně vybraných případů, ke kterým došlo v souvislosti s fotbalem na území České republiky. Tuto analýzou bylo zjištěno, že i v České republice se nejvíce osob dopustilo protiprávního jednání ve věku od 15 do 20 let. Jednalo se o 120 osob z celkového počtu 206 zjištěných pachatelů, což činí podíl 58,26 %. Výsledek je uveden v tabulce č. 19 a graficky je znázorněn v grafu č. 19. Alarmující je fakt, že nejmladšímu pachateli bylo v době spáchání skutku 13 let. U analyzovaných případů byl zjištěn průměrný věk pachatelů o více jak jeden rok vyšší než u zkoumaného vzorku, tedy 20,33 let.

III. Závěrečná část

3.1. Celkové zhodnocení výzkumu

Provedeným výzkumem jsme získali a zpracovali informace, na základě kterých si dovolíme konstatovat, že problematika diváckého násilí patří mezi vážné patologické jevy současné doby. Výtržnosti a násilnosti v souvislosti s fotbalovými zápasy jsou v dnešní době neodmyslitelnou negativní součástí téměř každého utkání. Vysokou míru nebezpečnosti tohoto jevu pro společnost dokazuje i fakt, že současné gangy fotbalových hooligans vykazují prvky vysoké organizovanosti. Varováním může být i skutečnost, že se v poslední době tyto gangy nesoustřeďují pouze na fotbalová utkání, ale stále častěji navštěvují i hokejová utkání a další sportovní odvětví, která jsou doprovázena vysokou návštěvností. Alarmující je fakt, že výtržnosti hooligans v současné době doprovázejí zejména přímé fyzické útoky, jejichž agresivita stále stoupá.

Při samotném výzkumu byl zkoumán vzorek padesáti respondentů ve věku od 16 do 24 let. Jednalo se o osoby z okresů Liberec a Jablonec nad Nisou, které se aktivně projevují jako příslušníci hooligans fotbalového celku FC Slovan Liberec.

Pro potřeby výzkumu jsme použili metodu řízeného rozhovoru, ve kterém byla použita kombinace uzavřených a otevřených otázek. Dále jsme použili metodu pozorování, zejména terénní, při kterém byl zkoumaný vzorek osob pozorován v jejich přirozeném prostředí, tedy v hledištích fotbalových stadiónů a v okolí stadiónů. Pro ověřování výsledků a porovnání s celou Českou republikou jsme použili metodu analýzy. Touto metodou jsme analyzovali spisové a statistické materiály týkající se diváckého násilí.

Na základě provedeného výzkumu si dovolíme konstatovat, že naprostá většina osob v okrese Liberec vstupuje mezi příslušníky hooligans ve věku 15 a 16 let. Jedná se o období života, ve kterém se výrazně utváří osobnost člověka, jedinec hledá vlastní identitu a jeho vlastní názory mohou být snadno ovlivnitelné. V tomto období je pro zdravý vývoj jedince velmi důležité pozitivní rodinné prostředí. Naším výzkumem bylo zjištěno, že většina respondentů pocházela z rodin, ve kterých se objevil některý z kriminogenních faktorů. Nejčastěji se jednalo o neúplnou rodinu, kdy respondent vyrůstal pouze s matkou.

Výzkumem bylo dále zjištěno, že s věkem v době vstupu osob do řad hooligans souvisí i věk v době spáchání prvního trestného činu nebo přestupku. Naprostá většina osob z okresů

Liberec a Jablonec nad Nisou se svého prvního protiprávního jednání dopustila ve věku od 15 do 18 let. Z toho vyplývá, že k protiprávnímu jednání dochází nejčastěji velmi krátce po vstupu do řad hooligans.

K důvodům vstupu mezi příslušníky hooligans respondenti z okresů Liberec a Jablonec nad Nisou nečastěji uváděli, že hledali partu kamarádů, se kterými „něco“ zažijí nebo nechtěli být pouze obyčejnými fanoušky. Jako důvody svého chování nečastěji uváděli určitý způsob soutěživosti, ve smyslu, že chtějí být lepší než hooligans ostatních klubů, chtějí získat trofej a chtějí, aby se o nich „mluvilo“.

Dalším alarmujícím faktem je zjištěná skutečnost, že většina protiprávního jednání v souvislosti s fotbalovými zápasy je páchána společnou aktivitou více osob, které jsou ve většině případů pod vlivem alkoholu.

V naší závěrečné práci jsme si stanovili celkem pět hypotéz. Vyhodnocením stanovených hypotéz se nám podařilo potvrdit hypotézu č. 2, hypotézu č. 3, hypotézu č. 4 a hypotézu č. 5. Hypotéza č. 1 se nám nepotvrdila:

Hypotéza č. 1

Domníváme se, že osoby dopouštějící se výtržností a násilností v souvislosti s fotbalovými zápasy budou většinou pocházet z dysfunkčních rodin.

Provedeným výzkumem bylo zjištěno, že většina respondentů sice pochází z rodin ve kterých byly zjištěny kriminogenní faktory, ale u žádné z rodin nebylo zjištěno, že by byla dysfunkční. – hypotéza se **nepotvrdila**.

Hypotéza č. 2

Domníváme se, že fotbaloví výtržníci se výtržností a násilností v souvislosti s fotbalovými zápasy dopouštějí ve skupině.

Provedeným výzkumem bylo zjištěno, že 88,00 % osob ze zkoumaného vzorku, v případě, že se dopustili protiprávního jednání, tak to bylo ve skupině osob. Tato skutečnost se nám potvrdila i u 100 náhodně vybraných případů, ke kterým došlo na celém území České republiky. Z těchto případů jich bylo celkem 81,00 %. - hypotéza se **potvrdila**.

Hypotéza č. 3

Domníváme se, že fotbaloví výtržníci se výtržností a násilností v souvislosti s fotbalovými zápasy dopouštějí pod vlivem alkoholu.

Provedeným výzkumem bylo zjištěno, že 88,00 % osob ze zkoumaného vzorku byla v době spáchání protiprávního jednání pod vlivem alkoholu. Konzumaci alkoholu během fotbalových utkání potvrdilo celkem 96,00 % respondentů. – hypotéza se **potvrdila**.

Hypotéza č. 4

Domníváme se, že osoby dopouštějící se výtržností a násilností v souvislosti s fotbalovými zápasy budou většinou sympatizovat s hnutím skinheads.

Při řízeném rozhovoru přiznalo příslušnost nebo sympatie k hnutí skinheads 64,00 % respondentů. Metodami terénního pozorování a analýzou statistických materiálů bylo zjištěno, že s tímto hnutím sympatizuje celkem 74,00 % respondentů. – hypotéza se **potvrdila**.

Hypotéza č. 5

Domníváme se, že průměrný věk fotbalových výtržníků, kteří byli v minulosti trestně stíháni nebo řešeni pro přestupek v souvislosti s fotbalovými zápasy, bude do dvaceti let.

Výzkumem bylo zjištěno, že 86,00 % respondentů se svého prvního protiprávního jednání dopustilo ve věku od 15 do 20 let. Pro porovnání bylo analyzováno 100 náhodně vybraných případů, ke kterým došlo na celém území České republiky. U těchto případů bylo zjištěno 206 pachatelů. Z tohoto počtu pachatelů bylo 58,26 % také ve věku od 15 do 20 let. – hypotéza se **potvrdila**.

Naše výzkumná studie a zjištěné výsledky nám dávají pouze částečnou představu o problematice diváckého násilí, protože výzkum byl zaměřen pouze na hooligans fotbalového celku FC Slovan Liberec. V porovnání s celkovým počtem hooligans v celé České republice je zkoumaný vzorek 50 osob velmi malé procento. Dále považujeme za nutné uvést, že zjištěné výsledky se vztahují pouze na zkoumaný vzorek a jsou platné pro okres Liberec. Chování a příčiny vstupu osob do řad hooligans mohou být v jiných částech České republiky ovlivněny mnoha faktory, souvisejícími se sociálním prostředím ve kterém tyto osoby žijí, například počet obyvatel, zaměstnanost, příhraniční oblast apod.

V závěru zhodnocení naší práce si dovolíme konstatovat, že přestože podle oficiálních policejních statistik je protiprávní jednání v souvislosti s fotbalovými zápasy pouze mizivé procento z celkového počtu spáchané trestné činnosti, jedná se o závažný problém. Trestná činnost fotbalových výtržníků se v poslední době stává velmi agresivní, netýká se pouze hooligans, ale stále častěji jsou jejich jednáním poškozeny i nezúčastněné osoby. Příkladem může být již zmiňované těžké zranění ženy, která cestovala vlakem, na který kameny zaútočili hooligans Ostravy v domnění, že ve vlaku cestují fanoušci Olomouce. V neposlední řadě může jednání fotbalových výtržníků poškodit Českou republiku na mezinárodní úrovni.

Stručně a výstižně zachytil atmosféru, která panuje na většině fotbalových stadiónů v České republice, folkový hudebník Jaromír Nohavica ve skladbě Sportu zdar, fotbalu zvláště:

„Sportu zdar, fotbalu zvláště

*V neděli v pět deset, sraz u Baníku,
desítka vleze se, pak ještě jedna.
Co čumíš frajere chceš do ciferníku?
Jestli mě dožereš, hele jsem bedna.*

*Tribuna na stání. Necpi se vřede!
Hadráři sparťani! Ostrava jedem!
Už to má správný var, jen počkej až tě....
Dobry den sportu zdar, fotbalu zvláště.*

*Tři nula na rohy a jinak šul-mul.
Berte je přes nohy! Liga je liga.
Dnes jsem měl odpolední, tak jsem to bulnul.
Zacláníš chlape sedni! Navalte ciga!*

*Zelená je tráva. Rozhodčí nekřepči!
Ostrava jedem, Ostrava! Kula je nejlepší!
Pětku mě lístek stál, tak se ukažte.
Dobry den sportu zdar, fotbalu zvláště.*

*Lumpové, hovada! Chovanec karta!
Jesličky – paráda! Šij to na bránu!
Bijte je Pražáky! Hanba Sparta!
Jaký sakypaky, sedum banánů.*

*Stojím v davech lidu, jsem fanda svýho klubu.
Ten gól byl z offsidu! Sudímu rozbit hubu!
Kde je ten autokar? Propíchnout pláště!
Dobry den sportu zdar, fotbalu zvláště*

*Ty mlč ty páprdo! No ty v tom baloňáku!
Fotbalu rozumíš, jak koza náklad'áku.
Být tebou, tak nežvaním a rychle mažu.
Jinak se neubráním a pak ti ukážu.*

*V neděli po fotbale, kdo umí ten umí.
Hej vrchní jste pomalej! Šest nula na rumy!
Já bych jim ukázal! Na šachtu s nima!
Dobrý den sportu zdar, fotbal je prima“.* ⁽³⁴⁾

Naše práce nám napomohla k získání představy o utváření a hledání vlastní identity jedinců v průběhu jejich sociálního vývoje. Vzhledem k tomu, že většina osob ze zkoumaného vzorku vstoupila do řad hooligans ve věku 15 až 16 let a pocházela z rodin, ve kterých se vyskytly kriminogenní faktory, dovolíme si konstatovat, že tyto osoby hledaly svou identitu začleněním do negativní skupiny svých vrstevníků. Pokud by tyto osoby žily v jiných sociálních podmínkách, s největší pravděpodobností by žily i jiným životem. Při prevenci, eliminaci a represi vůči fotbalovým výtržníkům, by mohly být zjištěné výsledky využity k pokusu o ovlivnění názorů těchto osob a o ovlivnění jejich hodnotových orientací, zejména v pedagogické činnosti v oblasti prevence při výchově mládeže.

3.2. Předpokládané vývojové trendy diváckého násilí v České republice

V České republice se divácké násilí začalo viditelněji projevovat na počátku 90. let. Od této doby počet incidentů každoročně mírně stoupá. Vážným signálem může být i skutečnost, že se zvyšuje agresivita fotbalových výtržníků a stále častěji se mezi hooligans objevují mladší osoby. Podle vlastních zkušeností se domníváme, že i přes skutečnost, že problematikou diváckého násilí se zabývají všechny zainteresované složky, bude v České republice tento jev i nadále vážným problémem. Pro porovnání můžeme uvést kolébku fotbalových výtržníků, Anglii. V Anglii se s diváckým násilím potýkají již několik desítek let. I přes to, že v této zemi přijali v souvislosti s diváckým násilím mnoho nových zákonů k eliminaci tohoto jevu, patří angličtí rowdies stále k nejobávanějším na světě. Není tajemstvím, že anglickým výtržníkům se chtějí vyrovnat i hooligans z ostatních evropských zemí, včetně České republiky.

Ze strany Policie ČR jsou z důvodu nárůstu diváckého násilí prováděna ke každému fotbalovému utkání důkladná bezpečnostní opatření, spočívající zejména v činnostech k zamezení vzájemných střetů fanoušků. V případě hromadného narušení veřejného pořádku má již policie k dispozici speciálně vycvičené pořádkové jednotky pro zásahy v davových situacích, které jsou schopny ve velmi krátké době narušený pořádek obnovit. Díky těmto opatřením se částečně daří eliminovat viditelné střety fanoušků přímo na stadiónech nebo v jejich bezprostředním okolí. Tyto střety se však přesouvají do odlehlejších míst a není výjimkou, že si hooligans domluví střet i mimo město.

V okrese Liberec došlo k největšímu nárůstu diváckého násilí v roce 2001. Od této doby je počet incidentů přibližně na stejné úrovni. Vliv mají důkladnější preventivní opatření ze strany pořadatelů a policie. Podle osobní a profesní zkušenosti uvádíme, že každoročně se mírně zvyšuje počet osob, které se sdružují ve vyhrazeném sektoru pro vlajkonoše Liberce. Taktéž se mírně zvyšuje počet samotných libereckých hooligans, a to příchodem nových mladých osob. Domníváme se, že i v okrese Liberec bude problematika diváckého násilí i nadále vážným problémem, k jehož eliminaci bude potřeba mnoho úsilí všech zainteresovaných složek.

3.3. Praktická opatření a eliminaci diváckého násilí

Vláda České republiky věnuje pozornost problematice diváckého násilí od počátku 90. let, kdy se s příchodem demokracie začaly ve společnosti viditelněji objevovat extrémistické projevy. Z pohledu Policie ČR je divácké násilí řazeno mezi extrémistické projevy zejména proto, že výtržnosti se dopouštějí převážně osoby krajně pravicového smýšlení, tedy příslušníci nebo příznivci hnutí skinheads. Ve druhé polovině 90. let byla Policie ČR posilována na úseku extrémismu, zejména po stránce personální a vzdělávací. V této době došlo i k výskolení specialistů kriminální policie pro problematiku extrémismu a tedy i diváckého násilí.

Problematikou diváckého násilí se intenzivně zabývá i Rada Evropské unie. Jako příklad uvádíme dva projekty Rady Evropské unie, týkající se problematiky diváckého násilí. Jedná se o *Usnesení rady Evropy ze dne 6. prosince 2001: O průručce s doporučeními pro mezinárodní policijní spolupráci a opatřeními pro předcházení násilí a výtržnosti a boji proti nim, v souvislosti s fotbalovými zápasy mezinárodního rozměru, které se týkají alespoň jednoho členského státu (2002/C 22/01) a Rozhodnutí rady ze dne 25. dubna 2002: O bezpečnosti v souvislosti s fotbalovými zápasy s mezinárodním prvkem (2002/348/JHA)*

Preventivními opatřeními k eliminaci a prevenci diváckého násilí se zabývá i samotný Českomoravský fotbalový svaz. Asi největší akcí je opatření pod názvem Projekt ligové stadiony 2003. Jedná se o opatření, které spočívá v rekonstrukci všech prvoligových a druholigových stadionů v České republice, aby odpovídaly přísným kritériím fotbalových organizací UEFA a FIFA.

3.3.1. Návrh praktických opatření k prevenci a eliminaci diváckého násilí

V této části se pokusíme navrhnout několik opatření, která by podle našeho názoru mohla přispět k prevenci a eliminaci diváckého násilí v České republice.

Ze strany fotbalových klubů by se mohlo zejména jednat o výškolení tzv. stewardů, kteří by byli placenými zaměstnanci klubu, zajišťujícími profesionální pořadatelský a bezpečnostní servis, jak je to zavedeno v jiných zemích. Tito stewardi by zajišťovali zejména preventivní činnosti spočívající v zamezení vstupu podnapilým osobám a vnášení nebezpečných předmětů

do prostor stadiónů. V průběhu utkání by prováděli sledování rizikových sektorů, vytipování iniciátorů narušení pořádku a včasnou separaci těchto osob vyvedením ze stadiónu. V současné době je u většiny českých klubů pořadatelská služba zajišťována osobami důchodového věku, které nejsou žádným způsobem vyškoleny na zvládnání davových situací. V lepších případech je u větších klubů tato pořadatelská služba doplněna bezpečnostní agenturou.

Dalším důležitým opatřením ze strany klubů by mělo být absolutní zamezení prodeje alkoholických nápojů v prostorách stadiónu. I když takové opatření ze strany ČMFS existuje, není vždy dodržováno a na stadiónech k prodeji alkoholu dochází.

Dalším opatřením by mohlo být vytvoření oficiálních fanklubů, které by byly přímo řízeny pracovníkem klubu. Pro osoby registrované v těchto fanklubech by ze strany klubu mohly být poskytovány určité výhody a vytvářeny různé doprovodné programy, které by preventivně předcházely výtržnostem a usměrňovaly chování fanoušků.

Ze strany policie by se mělo zejména jednat o důslednou spolupráci mezi policisty z měst jednotlivých klubů při přípravě na fotbalové utkání. Důležitá je precizní znalost fotbalových výtržníků klubu v místě služebního působiště. Policisté kriminální policie s osobní znalostí výtržníků by měli preventivně působit svou přítomností na stadiónu a tím narušit domnělou anonymitu davu u těchto osob. Doprovázení rizikových fanoušků při výjezdech na jiné stadiony a svou přítomností preventivně předcházet případným střetům nebo výtržnostem. V případě vážného nerušení veřejného pořádku je třeba nekompromisního a razantního zákroku v souladu se zákonem.

Při trestním řízení a potrestání výtržníků by měly být striktně využívány všechny možnosti sankcí. U pachatelů trestných činů, kteří nemají v místě klubu trvalý pobyt, by stálo za zvážení důsledné využívání možnosti uložení trestu zákaz pobytu podle ustanovení § 57a trestního zákona. V případě spáchání přestupku by měla být při ukládání sankce využívána i možnost uložení ochranného opatření podle § 17 zákona č. 200/1990 Sb. Ochranné opatření spočívá v zákazu navštěvovat určená veřejně přístupná místa nebo místnosti, v nichž se podávají alkoholické nápoje nebo se konají veřejné tělovýchovné nebo sportovní podniky.

V oblasti výchovné a pedagogické by se mohlo jednat o vytváření preventivních výchovných programů, které by mohly kladným způsobem ovlivnit rozhodování mladých lidí vstoupit do řad hooligans. Mohlo by se jednat o podobné programy, jaké jsou vytvářeny v oblasti prevence drog apod.

Výkladový slovníček

- A.C.A.B.** – heslo používané téměř všemi hooligans v České republice. Jde o název písně Anglické skinheadské hudební skupiny Four skins. Jedná se o počáteční písmena slov „All cops are bastards“ – volně přeloženo: „Všichni policajti jsou bastardi“.
- Bomber** – bunda do pasu se silonovým povrchem, nejčastěji černé, zelené nebo vínové barvy, která je typickou oděvní součástí příznivců hnutí skinheads
- Boxer** – chladná kovová zbraň – používá se na zpevnění ruky zaťaté v pěst a ke krytí prstů. Někdy je doplněna špičatými hroty. Často používána, pro snadné skryté nošení.
- ČMFL** – Českomoravská fotbalová liga
- ČMFS** – Českomoravský fotbalový svaz
- Eden** – název fotbalového stadionu celku SK Slavia Praha
- Fans** - jedno z označení pro fanoušky, kteří se sdružují ve vyznačeném a ohraničeném sektoru na stadionu. Ne vždy se musí jednat o výtržníky.
- FIFA** – Fédération Internationale de Football Association – Světová fotbalová asociace
- Hooligans** – označení pro radikální fanoušky. Pochází z Anglie od slova hooligan. V překladu znamená: chuligán.
- Hools** - zkratka slova hooligans užívaná fanoušky v České republice
- Keltský kříž** – v současné době nejčastěji používaný runový symbol příznivci hnutí skinheads, jako zástupný znak za fašistickou svastiku. Jedná se o kříž v kruhu, který obvykle i přesahuje okraje kruhu. Je znám již jako staroegyptská značka slunce, budoucího života a může být do něj vložen jakýkoliv jiný smysl. *(volně podle 8:40)*

- Kotel** – označení vyhrazeného sektoru pro vlajkonoše nebo seskupení hlučných vlajkonošů na jednom místě na stadiónu
- Lonsdail** - značka oblečení, které je základní součástí módy příznivců hnutí skinheads
- Nunchaku** – chladná zbraň – tvoří ji dvě kovové nebo dřevěné krátké tyče, spojené provázkem nebo řetízkem. Původně bojová zbraň japonských rolníků.
- PMEZ** - Pohár mistrů evropských zemí – nejprestižnější evropská klubová soutěž – v současné době se nazývá Champions League – Liga mistrů
- Pohár ČMFS** – česká pohárová soutěž, která se hraje vyřazovacím způsobem a zúčastňují se jí i celky z nižších soutěží
- Pohár UEFA** (UEFA Cup) – nižší evropská klubová soutěž
- Rowdies** – označení pro radikální fanoušky. Pochází z Anglie od slova rowdy. V překladu znamená: neurvalec, výtržník, sprostáček, syčák, uličník, rváč, násilník.
- Smrtihlav (Totenkopf)** – symbol lebky s kostmi ležícími v pozadí. Za druhé světové války se jednalo o elitní odznak SS jednotek. Měl řadu podob, se kterými se můžeme setkat i v současné době u příznivců hnutí skinheads.
- Tvrdé jádro vlajkonošů** – označení pro radikální fanoušky užívané v České republice.
- UEFA** – Union des Associations Européennes de Football – Evropská fotbalová asociace
- Vlajkonoši** – jedno z označení pro fanoušky, kteří se sdružují ve vyznačeném a ohraničeném sektoru na stadionu. Ne vždy se musí jednat o výtržníky.
- Výjezd** – označení pro cestu fanoušků na utkání svého týmu na soupeřovo hřiště.
- 1. Gambrinus liga** – nejvyšší česká fotbalová soutěž

Seznam literatury

- 1) BÍLÁ, J.: Povyk kolem fotbalu – anotace. In: *Kriminalistika*, č. 1/2001.
- 2) ČÍRTKOVÁ, L.: *Kriminální psychologie*. Praha: Eurounion, 1998. ISBN 80-85858-70-3
- 3) FELT, K.: *Fotbal v taláru*. Praha: RADIX, 2001. ISBN 80-86031-30-6
- 4) GEIST, B.: *Sociologický slovník*. Praha: Victoria Publishing, 1993. ISBN 80-85605-28-7
- 5) HARTL, P., HARTLOVÁ, H.: *Psychologický slovník*. Praha: Portál, 2000.
ISBN 80-7178-303-X
- 6) CHMELÍK, J.: *Extremismus*. Praha: Ministerstvo vnitra ČR, 1997.
- 7) CHMELÍK, J.: *Trestná činnost mládeže a páchaná na mládeži*. Praha: Ministerstvo vnitra ČR, 1998.
- 8) CMELÍK, J.: *Symbolika extrémistických hnutí*. Praha: Armex, 2000. ISBN 80-86244-14-8
- 9) CHMELÍK, J.: *Extremismus a jeho právní a sociologické aspekty*. Praha: Linde, 2001.
ISBN 80-7201-265-7
- 10) JELÍNEK, R., TOMEŠ, J.: *První fotbalový atlas světa*. Praha: Infokart, 2000.
ISBN 80-902832-0-9
- 11) KOPIC, J.: Otázky pro prof. PhDr. Pavla Slepíčku, DrSc. In: *Policista*, č. 7/1999.
- 12) LE BON, G.: *Psychologie davu*. Praha: KRA, 1997.
- 13) SOCHŮREK, J.: *Vybrané kapitoly ze sociální patologie, 1. díl*. (Skriptum). Liberec: TU Liberec, 2001. ISBN 80-7083-494-3
- 14) SOCHŮREK, J.: *Vybrané kapitoly ze sociální patologie, 2. díl*. (Skriptum). Liberec: TU Liberec, 2001. ISBN 80-7083-495-1
- 15) SPURNÝ, J.: *Psychologie násilí*. Praha: Eurounion, 1996. ISBN 80-85858-30-4
- 16) VÁGNEROVÁ, M.: *Psychopatologie pro pomáhající profese*. Praha: Portál, 2002.
ISBN 80-7178-678-0
- 17) VÝROST, J., SLAMĚNÍK, I. ed.: *Aplikovaná sociální psychologie I*. Praha: Portál, 2002.
ISBN 80-7178-269-6
- 18) VÝROST, J., SLAMĚNÍK, I. (Eds.): *Aplikovaná sociální psychologie II*. Praha: Grada Publishing, 2001. ISBN 80-247-0042-5

Sborníky, zákony, kolektivní práce, internet

- 19) *Extremismus. Jeho kořeny, projevy a východiska řešení*. Praha: Policejní akademie ČR, 2002.
- 20) *Evropská úmluva k diváckému násilí a nevhodnému chování při sportovních utkáních, zvláště při fotbalových zápasech*. Praha: Ministerstvo vnitra ČR, 1996.
- 21) *Fakta o diváckém násilí a nevhodném chování při sportovních utkáních, zejména při fotbalových zápasech v České republice*. Praha: Policejní prezidium ČR, 1999.
- 22) Fotbal sport chválí, Fotbal sport haní. In: *Fotbal sport* č. 7/1998.
- 23) Mezi fanoušky jsou hulváti a rasisté – největší výtržnosti. In: *Liberecký den* ze dne 21. 11. 2001
- 24) *Rozpis celostátních soutěží Českomoravského fotbalového svazu pro soutěžní ročník 2001 – 2002*. Praha: ČMFS v Olympia, 2001.
- 25) *Trestní zákon*. Ostrava: Sagit, 2001. ISBN 80-7208-253-1
- 26) *Zákon č. 200/1990 Sb., o přestupcích*. Ostrava: Sagit, 2001. ISBN 80-7208-253-1
- 27) *Závazný pokyn policejního prezidenta ČR č. 100/2002*.
- 28) *Zpráva o problematice extremismu na území České republiky v roce 1998*. Praha: Ministerstvo vnitra ČR, 1999
- 29) *Zpráva o problematice extremismu na území České republiky v roce 1999*. Praha: Ministerstvo vnitra ČR, 2000
- 30) *Zpráva o problematice extremismu na území České republiky v roce 2000*. Praha: Ministerstvo vnitra ČR, 2001
- 31) *Zpráva o problematice extremismu na území České republiky v roce 2001*, 2. díl. Praha: Ministerstvo vnitra ČR, 2001
- 32) URL: <http://crimeboys.sw.cz> – stránky fotbalových hooligans v ČR
- 33) URL: <http://dbs.wz.cz/sezona01.html> – stránky fotbalových fanoušků D.B.S Liberec
- 34) URL: <http://sweb.cz/kmp3Nohavica/Nohavica8.html>
- 35) URL: <http://ultras.webz.cz> - stránky fotbalových fanoušků Ultras Slovan Liberec
- 36) URL: <http://www.hooligans.cz> - stránky fotbalových fanoušků v ČR - Brno

Seznam příloh

Příloha č. 1 - Seznam základních otázek použitých při řízeném rozhovoru

Příloha č. 2 - Ukázky fotografií z archivu autora, pořízených v letech 2001 – 2002

Příloha č. 3 - Ukázky fotografií z internetových stránek <http://ultras.webz.cz> – stránky libereckých hooligans, skupina ULTRAS

Příloha č. 4 - Ukázky fotografií z internetových stránek <http://dbs.wz.cz> - stránky libereckých vlajkonošů, skupina D.B.S.

Příloha č. 5 - Ukázky fotografií z internetových stránek <http://www.hooligans.cz> – stránky fotbalových hooligans v ČR – vytvářené brněnskými hooligans

Příloha č. 6 - Novinové články o problematice diváckého násilí v ČR – denní tisk

PŘÍLOHY

Příloha č. 1

Seznam základních otázek použitých při řízeném rozhovoru

1) Jaký je v současné době stav vaší rodiny z hlediska rodinného soužití?

- a) rodina úplná
- b) rodina neúplná
- c) jiný případ a jaký – např. vychován prarodiči, dětský domov apod.

2) Pokud je Vaše rodina neúplná, kolik vám bylo let v době rozpadu rodiny?

- a) 0 – 6 let
- b) 7- 11 let
- c) 12-15 let
- d) více jak 15 let
- e) k rozpadu rodiny nedošlo

3) S jakým z rodičů jste žil ve společné domácnosti po rozpadu rodiny?

- a) s matkou
- b) s otcem
- c) s někým jiným (prarodiče, dětský domov apod.)
- d) k rozpadu rodiny nedošlo

4) Máte v rodině otce nebo staršího bratra? – Mužský vzor.

- a) nemá
- b) má otce i staršího bratra
- c) má otce
- d) má staršího bratra

5) Pokud máte otce nebo staršího bratra, byl někdo z nich v minulosti trestně stíhán?

- a) nemá otce ani staršího bratra
- b) otec ani starší bratr nebyl trestně stíhán
- c) otec byl trestně stíhán
- d) bratr byl trestně stíhán
- e) otec i starší bratr byli trestně stíháni

6) Pokud máte otce nebo staršího bratra je nebo byl někdo z nich příslušníkem radikálních fotbalových fanoušků?

- a) nemá otce ani staršího bratra
- b) otec ani starší bratr není a nebyl příslušníkem radikálních fotbalových fanoušků
- c) otec je nebo byl příslušníkem radikální fotbalových fanoušků
- d) starší bratr je nebo byl příslušníkem radikálních fanoušků

7) Užívá nebo užíval někdo z vašich rodičů nebo starších sourozenců ve větší míře alkoholické nápoje? Pokud ano, kdo?

8) Jaké je zaměstnání Vaší matky?

9) Jaké je zaměstnání Vašeho otce?

Příloha č. 1

Seznam základních otázek použitých při řízeném rozhovoru

- 10) Jaké je Vaše vzdělání, zaměstnání, pokud studujete jakou školu?
- 11) Kolik Vám bylo let v době, kdy jste se stal příslušníkem radikálních fotbalových fanoušků?
- 12) Z jakého důvodu jste se stal příslušníkem radikálních fotbalových fanoušků?
- 13) Jaké jsou důvody Vašeho chování v souvislosti s fotbalovými zápasy?
- 14) Zúčastnil jste se jako příslušník radikálních fanoušků protiprávního popřípadě protispolečenského jednání v souvislosti s fotbalovým zápasem? Máme na mysli i případy, které nebyly oficiálně vyšetřovány policií.
- a) ano
 - b) ne
- 15) Pokud jste se zúčastnil v souvislosti s fotbalovým zápasem protiprávního nebo protispolečenského jednání, v jak velké skupině osob ?
- a) byl sám
 - b) dva
 - c) 3 – 6
 - d) 6 a více
 - e) nezúčastnil se žádného protiprávního nebo proti společenského jednání
- 16) Konzumujete alkoholické nápoje před, během a po skončení fotbalových zápasů?
- a) ano
 - b) ne
- 17) Pokud jste se zúčastnil v souvislosti s fotbalovým zápasem protiprávního nebo protispolečenského jednání, byl jste pod vlivem alkoholu ?
- a) byl pod vlivem alkoholu
 - b) nebyl pod vlivem alkoholu
 - c) nezúčastnil se žádného protiprávního nebo proti společenského jednání
- 18) Jste příznivcem hnutí skinheads, nebo s tímto hnutím sympatizujete?
- a) je příznivcem
 - b) není příznivcem, ale sympatizuje s hnutím
 - c) není příznivcem, ani nesympatizuje

Příloha č. 1

Seznam základních otázek použitých při řízeném rozhovoru

19) Oblékáte se podle módy příznivců hnutí skinehads? Pokud ano, proč?

- a) ano
- b) ne

20) Zúčastnil jste se někdy akce příznivců hnutí skinheads? Máme na mysli různé pochody tohoto hnutí, ale i hudební produkce, nebo tzv. soukromé oslavy. Pokud ano, kolikrát?

- a) zúčastnil se jednou
- b) zúčastnil se dvakrát
- c) zúčastnil se třikrát a více
- d) nezúčastnil se

21) Byl jste v souvislosti s fotbalovým zápasem vyšetřován policií pro své protiprávní jednání?

- a) ano
- b) ne

22) Pokud jste byl v souvislosti s fotbalovým zápasem vyšetřován policií, bylo to pouze v jednom případě nebo vícekrát?

- a) byl jednou vyšetřován policií
- b) byl dvakrát vyšetřován policií
- c) byl třikrát a vícekrát vyšetřován policií

23) Byl jste někdy v minulosti trestně stíhán nebo řešen pro přestupek, v souvislosti s fotbalovým zápasem?

- a) ano
- b) ne

24) Kolik vám bylo let v době, kdy jste byl poprvé trestně stíhán nebo řešen pro přestupek, popřípadě vyšetřován policií pro své protiprávní jednání v souvislosti s fotbalovým zápasem?

- a) méně jak 15 let
- b) 15 – 18 let
- c) 19 – 20 let
- d) 21 let a více

Příloha č. 2

Ukázky fotografií z archivu autora

Použití tzv. Bengálských ohňů fanoušky Liberce.
Utkání FC Slovan Liberec v. FC Bohemians Praha.
Liberec dne 25. 11. 2001, stadión U Nisy.

Pokus libereckých hooligans o vniknutí na hrací plochu.
Utkání FC Slovan Liberec v. Ipswich Town FC.
Liberec dne 14. 11. 2002, stadión U Nisy.

Příloha č. 2

Ukázky fotografií z archivu autora

Příjezd libereckých fanoušků na fotbalové utkání.
FC Slovan Liberec v. Olympique Lyon.
Praha dne 28.02.2002, nádraží Praha – Dejvice.

Zákrok pořadatelské služby a policie proti hooligans Liberec.
Utkání FC Slovan Liberec v. Olympique Lyon.
Praha dne 28. 02. 2002, stadión Letná.

Příloha č. 2

Ukázky fotografií z archivu autora

Policie odvádí hooligans Liberce, kteří vnikli na hrací plochu.
Utkání FC Bohemians Praha v. FC Slovan Liberec.
Praha dne 10. 05. 2002, stadión FC Bohemians Praha.

Policie zajišťuje klidný odjezd libereckých hooligans po utkání.
Utkání FC Bohemians Praha v. FC Slovan Liberec.
Praha dne 10. 05. 2002, ul. Vršovická před stadionem FC Bohemians Praha.

Příloha č. 2

Ukázky fotografií z archivu autora

Použití papírových konfet libereckými vlajkonoši.
Fotbalové utkání FC Slovan Liberec v. SA Brno.
Liberec dne 03. 05. 2002, stadión U Nisy – sektor libereckých fanoušků.

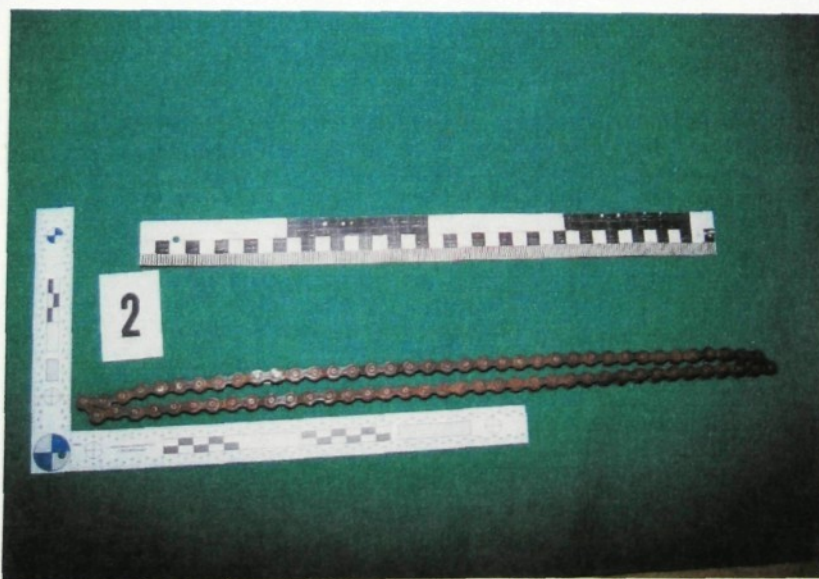
Zákrok policie proti hooligans v libereckém sektoru.
Utkání FC Slovan Liberec v. SA Brno.
Liberec dne 03. 05. 2002, stadión U Nisy.

Příloha č. 2

Ukázky fotografií z archivu autora

Šála libereckých hooligans v klubových barvách celku FC Slovan Liberec.
Z fotografie je patrné, že na šále není vůbec uveden název klubu,
ale nechybí vyobrazení tzv. Smrtihlava a heslo A.C.A.B – viz. výkladový slovníček

Řetěz z jízdního kola zajištěný u libereckého fotbalového výtržníka.

Příloha č. 2
Ukázky fotografií z archivu autora

Dřevěný obušek zajištěný u libereckého fotbalového výtržníka

Nůž zajištěný u libereckého fotbalového výtržníka.

Příloha č. 2

Ukázky fotografií z archivu autora

Hooligans Sparty Praha vykopávají sedačky a vhadzují je na hrací plochu – foto č. 1 – č.3.

Zároveň policie proti spartánským výtržníkům – foto č. 4.

Výsledek řádění spartánských hooligans – foto č. 5 a č. 6.

Utkání FC Slovan Liberec v. AC Sparta Praha.

Liberec dne 16. 02. 2002, stadión U Nisy – sektor vlnjakoňů hostů.

Příloha č. 3

Ukázky fotografií z internetových stránek <http://ultras.webz.cz>.

Příloha č. 4

Ukázky fotografií z internetových stránek <http://dbs.wz.cz>

Příloha č. 5

Ukázky fotografií z internetových stránek <http://www.hooligans.cz>

Příloha č. 6

Novinové články o problematice diváckého násilí v ČR.

Fanoušci zaútočili na autobus

Jablonec nad Nisou, Praha (ČTK) - Scéna jako z akčního filmu se odehrála na dálnici z Liberce do Prahy. Vlastní fanoušci napadli po porážce v Jablonci autobus s fotbalisty Sparty. Osm automobilů zablokovalo spartánskému autokaru cestu. Z aut vyskákali mladíci, kteří začali na autobus házet kameny a jiné předměty. Jeden z nich rozbil přední sklo, ale uvnitř nebyl nikdo zasažen.

„Seděl jsem vzadu a moc toho neviděl. Autobus zastavil a pak jsem uslyšel rány. Na přední sklo dopadaly nějaké předměty,“ líčil okamžiky hrůzy spartánský kapitán Jiří Novotný. Po matném výkonu a porážce 0:2 autobus částečně zdemolovali výtržníci, hlásící se ke Spartě. Rozbili přední sklo vozu a vyhrožovali dalšími akcemi, pokud se výkony mužstva nezlepší. Při incidentu nebyl žádný z hráčů zraněn. Podle předběžných informací je škoda na autobuse více než sto tisíc korun, policisté dál případ vyšetřují.

- deník Dnes ze dne 02. 04. 2002, sešit D, str. 1

Rvačka s policisty

HRADEC KRÁLOVÉ (spo) - Fanoušci Hradce Králové a Bohemians se do sebe pustili před včerejším zápasem už v centru města. Válka se pak přelila i na tribuny. Ve chvíli, kdy příznivci »klokanů« hodili na trávník několik dýmovic, vrhlo se na ně policejní komando a strhla se rvačka. Policisté zvažují, že několik fanoušků obviní z trestných činu výtržnictví a napadení veřejného činitele.

- deník Blesk ze dne 14. 04. 2002, str. 37

Příloha č. 6

Novinové články o problematice diváckého násilí v ČR.

Policie obvinila šest fanoušků Baníku a Sparty

V Ostravě řádili chuligáni

Policisté obvinili šest fanoušků klubů Baníku Ostrava a Sparty Praha, kteří jsou podezřelí z násilností a výtržností při pátečním zápase mezi Baníkem a Spartou.

Dalšího fanouška policie obvinila kvůli incidentu při hokejovém utkání mezi Vítkovicemi a Spartou, které se konalo přibližně ve stejný čas v ostravském Paláci kultury a sportu. Včera to oznámil mluvčí policie Milan Klézl.

Policie zadržela jako prvního agresivního spartánského fanouška. Dvaadvacetiletý muž z Neratovic po vystoupení z vlaku na ostravském hlavním nádraží vykřikl „Cikáni do plynu“ a byl obviněn z trestného činu výtržnictví a podněcování k nenávisti vůči skupině osob nebo k omezování jejich práv a svobod.

Těsně před zápasem dvacetiletý fanoušek Baníku několikrát udeřil do obličeje a hrudi přítomného policistu. Mladík byl obviněn z trestného činu výtržnictví a útoku na veřejného činitele. Během utkání policie zadržela dva muže, kteří nadávali přítomným policistům a provolávali rasistická hesla. Dvaadvacetiletý muž z Ostravy-Výškovic a o dva roky mladší mladík z Frýdku-Místku jsou stíháni pro trestné činy výtržnictví a hanobení národa, rasy a přesvědčení.

Fanoušci Baníku během utkání ve svém sektoru zapálili vlajku a poté ji hodili přes oplocení. Při zákroku policistů použili domácí fanoušci také baseballové pálky. Policie zadržela 11 osob, chování devíti z nich posuzovala jako přestupek proti veřejnému pořádku. Pětadvacetiletý muž z Ostravy-Výškovic a dvacetiletý mladík z polského Jastrzebie byli obviněni z trestných činů výtržnictví a útoku na veřejného činitele.

Příloha č. 6

Novinové články o problematice diváckého násilí v ČR.

Krvavé jaro hooligans

Fotbaloví ultrafanoušci dál šíří násilí na stadionech

PRAHA - Fotbal a násilí. Od začátku jarní sezony Gambrinus ligy neoddělitelné pojmy. Agrese ultrafanoušků se šíří po českých stadionech jako mor, tvrdé střety hooligans vyhánějí diváky z ochozů.

Ondřej Kasík

Krvavé divadlo v jarní části odstartovaly orgie ultrafans Sparty na stadionu v Teplicích, příznivci letenského klubu napadli dvě mladé slečny, které na teplických Stínadlech roznášely občerstvení! „Jen doufám, že se s řádním fanoušků začne něco dělat dřív, než na fotbalovém stadionu zemře člověk,“ uvedl teplický ředitel FRANTIŠEK HRDLIČKA.

A krev po fotbalových stadionech teče dál. Fanoušci Bohem-

ans byli chyceni před utkáním v Českých Budějovicích se sekera-
mi, fanoušci Hradce Králové zase
přepadli benzínovou pumpu. „Už
jsme si řekli, tak dost! Jarní část
ligy začala hodně nešťastně, určitě
budeme proti agresorům tvrdě
postupovat,“ řekl včera deníku
Sport vysoce postavený kriminalista,
který se mnoho let zabývá
problémy fotbalových fanoušků
a neptejte si být jmenován.

Agrese i v druhé lize

Posledním alarmujícím případem byl střet spartánských ultrafans s příznivci Mostu před sobotním vzájemným druholigovým utkáním. Asi pětadvacet letenských hooligans vyzbrojených kyji, tyčemi a prkny se vřítlo do sektoru příznivců hostů a odstartovalo otfesnou scénu. Možná že by ke střetu vůbec nedošlo, kdyby utkání přihlížel větší počet mužů zákona. Jenže policie se v sobotu soustředila na výjezd spar-

fanů do Ostravy, který byl považován za rizikovější.

„Po konzultaci s několika představiteli fanoušků jsme se dohodli, že některé kluky kvůli špatným zkušenostem z předchozích zápasů k utkání v Ostravě nevezmeme. Jenže oni si našli náhradní program a šli na běhko,“ objasňuje výše uvedený kriminalista. Policie si od deníku Sport vyžádala fotografie z utkání, které jí byly předány. „Na snímcích jsou zřetelně rozpoznatelní někteří z fanoušků. Pár si jich ale vzalo kukly a my je nemáme šanci identifikovat. Přesto nám záběry pomohou, záleží nám na tom, aby lidé na fotbal chodili,“ vysvětluje policista.

„Kvalitní střet“

Násilí na stadionech nenechává v klidu ani fotbalový svaz. „Po sobotě už víme, že vůbec nic nemáme podcenit. Ani zápas, kam normálně chodí dvě stovky lidí,“

uvedl ředitel soutěžního úseku IVO LUBAS.

A tak lidé, kteří do ochozů chodí za fotbalem, raději zůstávají doma. Také šéfy ligových klubů už nebudí platit pokuty za chování a výtržnosti hooligans. Jedini, komu současný stav vyhovuje, jsou samotní chuligáni. Na internetovém serveru hooligans.cz se například objevil materiál, který sobotní bitku oslavuje.

„Vzduchem létá všechno, co je při ruce, letí po nás také klacky (někdy je vidět i slušné zachovalý strom nebo část plotu), což sbíráme a používáme proti nim. Do té doby od nás nikdo neměl zbraň, jen jsme rozebrali stánek s klobásama,“ píše se v článku mosteckých ultrafans. A na závěr ještě poděkování: „Děk spartánům za kvalitní střet.“

Škoda jen, že díky těmto „kvalitním střetům“ mizí diváci z ochozů rychleji než kvalitní rozhodčí.

Foto SPORT: Jaroslav Legner

CHULIGÁNI odrazují svým řáděním v ochozech od návštěvy fotbalových utkání řadu fanoušků